Załącznik do Uchwały ……..

Rady Gminy Augustów

z dnia …….. r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY AUGUSTÓW NA LATA 2027-2036

SPIS TREŚCI

WSTĘP 4
ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI 7
CHARAKTERYSTYKA GMINY AUGUSTÓW 13
Informacje ogólne 13
Struktura demograficzna mieszkańców 15
Infrastruktura społeczno-techniczna 18
Oświata 18
Opieka Zdrowotna 21
Bezpieczeństwo 23
Kultura 27
Sport, turystyka i rekreacja 31
Stan środowiska 35
Rynek pracy 38
Gospodarka 40
Gospodarka mieszkaniowa 42
Organizacje pozarządowe 43
DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY AUGUSTÓW 45
Problemy w obszarze pomocy społecznej 48
Bezrobocie 53
Bezdomność 55
Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych 57
Alkoholizm 57
Narkomania 62
Uzależnienia behawioralne 64
Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba 67
Ubóstwo 80
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego 82
Przemoc domowa 85
Problemy w środowisku szkolnym 95

Używanie substancji psychoaktywnych 95
Przemoc rówieśnicza 101
Cyberprzemoc 103
PODSUMOWANIE 105
ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ 109
WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ 120
CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ 121
ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII 143
ANALIZA RYZYKA 144
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA 147
MONITORING I EWALUACJA STRATEGII 149
ZMIANY W STRATEGII 150
PROGRAMY I PROJEKTY 150
UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ 151
WNIOSKI I PODSUMOWANIE 152
SPIS TABEL 154
SPIS RYSUNKÓW 155
SPIS WYKRESÓW 155
BIBLIOGRAFIA 157
Spis publikacji 157
Źródła internetowe 158

WSTĘP

Obowiązek opracowania strategii rozwiązywania problemów społecznych wynika bezpośrednio z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Art. 17 ust. 1 pkt 1 tejże ustawy jednoznacznie wskazuje, iż do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy m.in.: „opracowanie i realizacja gminnej Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka”. Ponadto art. 16b ust. 2 w/w ustawy wskazuje elementy, jakie powinna zawierać strategia, tj.:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
   a) celów strategicznych projektowanych zmian,
   b) kierunków niezbędnych działań,
   c) sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
   d) wskaźników realizacji działań.

Jak zostało wspomniane powyżej, na treść i realizację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ma wpływ ustawa o pomocy społecznej, ale także m.in.:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej,
- ustawa o samorządzie gminnym,
- ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego,
- ustawa o finansach publicznych,
- ustawa o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych,
- ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawa o świadczeniach rodzinnych,
- ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci,
- ustawa o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3,
- ustawa o Karcie Dużej Rodziny,

- ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawa o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawa o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych oraz ustawy o podatku od wydobycia niektórych kopalin,
- ustawa o działalności leczniczej,
- ustawa o zdrowiu publicznym,
- ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,
- ustawa o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawa o systemie oświaty,
- ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,
- ustawa o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
- ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Celem poniższej Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036 jest zdiagnozowanie kwestii społecznej, wyznaczenie celów strategicznych, operacyjnych i kierunków działań, których wdrożenie powinno, w znaczny sposób, przyczynić się do rozwiązania wielu problemów społecznych i zminimalizować skutki negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy Augustów. Dokument stanowi podstawę do realizacji działań rozwojowych w obszarze pomocy społecznej, które mają przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców, w szczególności tych, którzy są zagrożeni marginalizacją i wykluczeniem społecznym.

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Augustów przeprowadzona na potrzeby opracowania strategii, została oparta na badaniu tzw. źródeł zastanych (GUS), danych pozyskanych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku badań ankietowych grupach badawczych, przeprowadzonych w okresie od września do października 2026 roku. W badaniu wzięło udział 80 dorosłych mieszkańców z terenu gminy Augustów, 102 rodziców uczniów, 55 nauczycieli, 7 pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, 53 uczniów klas piątych i szóstych szkół podstawowych oraz 87 uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych.

Ponadto dokument Strategii Rozwiązania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036 został opracowany z uwzględnieniem uwag i opinii mieszkańców z terenu gminy Augustów, a także lokalnych organizacji pozarządowych, instytucji i podmiotów działających w sferze polityki społecznej.

Prezentowana Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036 składa się z trzech zasadniczych części:

Część diagnostyczna zawiera analizę sytuacji społeczno-gospodarczej na terenie gminy Augustów wraz z rozpoznaniem negatywnych zjawisk występujących na terenie gminy. Część ta została oparta na analizie źródeł zastanych, danych z instytucji oraz danych pozyskanych w wyniku diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych. Ponadto w ramach analizy SWOT zidentyfikowano mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia, w sześciu kluczowych obszarach.

Część programowa zawiera najistotniejsze założenia polityki społecznej gminy Augustów na najbliższe lata. Są one ujęte w formie celów strategicznych, celów operacyjnych, kierunków działań oraz wskaźników realizacji poszczególnych kierunków działań, wraz z wartością początkową oraz docelową.

Część wdrożeniowa obejmuje kwestie finansowe oraz instytucjonalne związane z realizacją założeń strategicznych, zakładane rezultaty, analizę ryzyka, a także monitoring i ewaluację działań realizowanych w ramach Strategii oraz wnioski i podsumowanie.

ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036 jest zgodna z założeniami polityki odnoszącymi się do polityki społecznej zawartymi w dokumentach strategicznych i programach, które funkcjonują na poziomie europejskim, ogólnopolskim, wojewódzkim i lokalnym.

Dokumenty strategiczne w systematyce Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych:

Światowe i europejskie:

- Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development).

Krajowe:

- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES),
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030,
- Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030,
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,
- Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025.

Wojewódzkie:

- Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030.

Lokalne:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030,

- Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Augustowskim na lata 2024–2029,
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami „Pomocna Dłoń” na lata 2021–2030,
- Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030.

Zapisane w niniejszej Strategii cele są zgodne z zapisami wskazanymi w celach lub obszarach priorytetowych tych dokumentów.

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi

DOKUMENTY ŚWIATOWE I EUROPEJSKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy/wymiar
Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju	**Wymiary zrównoważonego rozwoju:** gospodarczy i społeczny (cele od 1 do 4, 8, 16)
DOKUMENTY KRAJOWE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar priorytetowy
Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES)	**Cel strategiczny** - Ekonomia społeczna stanie się istotnym instrumentem aktywnej polityki społecznej, wsparcia rozwoju społecznego oraz lokalnego
Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030	**Cel główny** - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne
Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030	**Cel szczegółowy II** - Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030	**Cel główny** - wzrost kapitału ludzkiego i spójności społecznej w Polsce, **Cel 2** - Poprawa zdrowia obywateli oraz systemu opieki zdrowotnej, **Cel 3** - Wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy, **Cel 4** - Redukcja ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz poprawa dostępu do usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne.
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	**Cel 2.1** - Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025	**Cel strategiczny** - Zwiększenie liczby lat przeżytych w zdrowiu oraz zmniejszenie społecznych nierówności w zdrowiu
DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/obszar
Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030	**Cel strategiczny 1.** Dynamiczna gospodarka, **Cel strategiczny 2.** Zasobni mieszkańcy.
Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030	**Cel strategiczny I** - Włączenie społeczne oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu osób i rodzin, **Cel strategiczny II** - Wzmocnienie funkcjonowania rodzin i systemu pieczy zastępczej,

	Cel strategiczny III - Poprawa warunków życia osób z niepełnosprawnościami w sferze społecznej i zawodowej, **Cel strategiczny IV** - Profilaktyka i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przeciwdziałanie przemocy, **Cel strategiczny V** - Wzmocnienie jakości życia osób starszych, **Cel strategiczny VI** - Rozwój usług społecznych i deinstytucjonalizacja systemu pomocy społecznej.
DOKUMENTY LOKALNE	
Nazwa	Cel główny/strategiczny/priorytet/obszar
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030	**Cel strategiczny nr 1** - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, a także minimalizacja problemu ubóstwa na terenie Powiatu, **Cel strategiczny nr 2** - Aktywizacja społeczno-zawodowa osób pozostających bez zatrudnienia, **Cel strategiczny nr 3** - Zapewnienie dostępności do usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, a także aktywne włączenie ich w życie społeczne, **Cel strategiczny nr 4** - Poszerzenie sieci instytucji i podmiotów wspierających osoby uzależnione oraz ich rodziny, z uwzględnieniem mieszkańców

	borykających się z problemem uzależnień behawioralnych, **Cel strategiczny nr 5** - Udoskonalenie systemu przeciwdziałania oraz minimalizowania problemu przemocy domowej, **Cel strategiczny nr 6** - Wsparcie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ról rodzicielskich, poprzez doskonalenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz opiekunów, a także rozwój działalności systemu w zakresie rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, **Cel strategiczny nr 7** - Polepszanie efektywności rozwiązań służących pełniejszemu uczestnictwu osób w wieku senioralnym w społeczności lokalnej.
Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Augustowskim na lata 2024-2029	**Cel główny** - Promowanie i wdrożenie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Augustowskim
Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami „Pomocna Dłoń” na lata 2021-2030	**Cel główny** - Poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami zamieszkałych na terenie powiatu augustowskiego poprzez realizację zadań z zakresu rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej oraz

	przestrzegania praw osób z niepełnosprawnościami
Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030	**Cel strategiczny II.** Zwiększenie kreatywności i konkurencyjności mieszkańców, zmniejszenie skali występujących problemów społecznych, **Cel strategiczny III.** Rozwój infrastruktury wykorzystywanej na cele gospodarcze, zwiększenie przedsiębiorczości mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie zapisów dokumentów strategicznych i programowych

CHARAKTERYSTYKA GMINY AUGUSTÓW

Informacje ogólne

Gmina Augustów położona jest w północno – wschodniej części Polski na skraju województwa podlaskiego na Równinie Augustowskiej. Gmina graniczy z Gminą Miasto Augustów (gmina miejska) oraz gminami wiejskimi: Nowinka, Płaska, Sztabin i Bargłów Kościelny (powiat augustowski), Raczki (powiat suwalski) oraz z Kalinowo (powiat ełcki).

Powierzchnia gminy, zgodnie z danymi GUS, wynosi 267 km^2. W stosunku do powierzchni całego województwa podlaskiego, a także powierzchni powiatu augustowskiego, powierzchnia gminy to odpowiednio 1,32% oraz 16,09%.

Administracyjnie obszar gminy dzieli się na 36 sołectw. Wśród miejscowości położonych na terenie gminy najwięcej mieszkańców mają: Janówka, Topiłówka, Kolnica, Netta Pierwsza, najmniej zaś Czerkiesy, Twardy Róg, Góry i Obuchowizna.

Rysunek 1. Mapa gminy Augustów

Rysunek 2. Położenie gminy Augustów w powiecie augustowskim

Miejscowości należące do gminy Augustów:

Białobrzegi, Biernatki, Bór, Chomontowo, Czarnucha, Czerkiesy, Gabowe Grądy, Gliniski, Góry, Grabowo, Grabowo - Kolonie, Jabłońskie, Janówka, Jeziorki, Kolnica, Kolnica Nowa, Komaszówka, Mazurki, Mikołajówek, Netta Pierwsza, Netta Folwark, Netta Druga, Obuchowizna, Osowy Grąd, Ponizie, Posielanie, Promiski, Pruska Mała, Pruska Wielka, Rutki Nowe, Rutki Stare, Rzepiski, Świderek, Topiłówka, Turówka, Twardy Róg, Uścianki, Żarnowo Drugie, Żarnowo Pierwsze, Żarnowo Trzecie.

Struktura demograficzna mieszkańców

Zgodnie z danymi GUS na dzień 31 grudnia 2025 r. gmina Augustów liczyła 6 349 mieszkańców; z czego 48,46% stanowiły kobiety (3 077), a 51,54% mężczyźni (3 272). Współczynnik feminizacji dla gminy Augustów wynosił 94 (na 100 mężczyzn przypadają 94 kobiety). Na przestrzeni lat 2021-2025 liczba mieszkańców zmalała o 1,50%.

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2025 roku

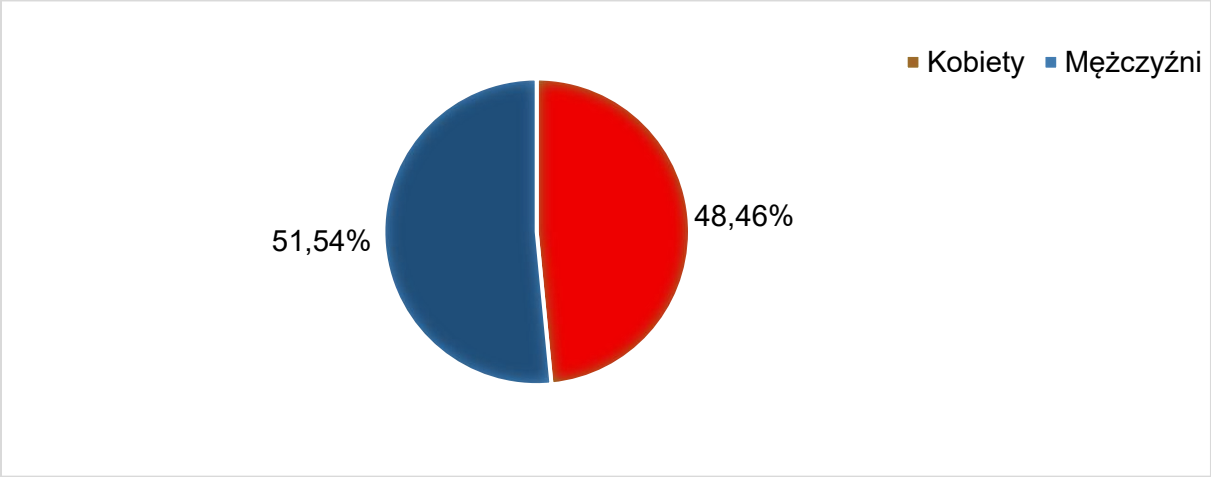

Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2021-2025

Liczba mieszkańców	
Ogółem; w tym:	
Rok 2021	6 444 osoby
Rok 2022	6 431 osób
Rok 2023	6 410 osób
Rok 2024	6 377 osób
Rok 2025	6 349 osób
Kobiety	
Rok 2021	3 147 kobiet
Rok 2022	3 135 kobiet
Rok 2023	3 122 kobiety
Rok 2024	3 095 kobiet
Rok 2025	3 077 kobiet

Mężczyźni	
Rok 2021	3 297 mężczyzn
Rok 2022	3 296 mężczyzn
Rok 2023	3 288 mężczyzn
Rok 2024	3 282 mężczyzn
Rok 2025	3 272 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Średni wiek mieszkańców wynosił 39,9 lat i był mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa podlaskiego oraz mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Ponadto w 2025 roku zarejestrowano 67 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 71 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosiło -4.

Gmina Augustów miała ujemny przyrost naturalny wynoszący -11. Odpowiadało to przyrostowi naturalnemu -1,73 na 1000 mieszkańców. W 2025 roku urodziło się 49 dzieci, w tym: 22 dziewczynki i 27 chłopców. W tym samym czasie doszło do 60 zgonów, co odpowiadało 9,44 zgonom na 1000 mieszkańców. Było to mniej od wartości średniej dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniej od wartości średniej dla kraju. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosił 0,81 i był znacznie mniejszy od średniej dla województwa oraz mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. Na przestrzeni lat 2021-2025 utrzymywał się ujemny przyrost naturalny, tylko w 2023 roku odnotowano dodatni przyrost naturalny.

Tabela 3. Przyrost naturalny w latach 2021-2025

Przyrost naturalny	
Przyrost naturalny ogółem:	
Rok 2021	-27
Rok 2022	-17
Rok 2023	3
Rok 2024	-21
Rok 2025	-11

Urodzenia żywe ogółem:	
Rok 2021	54 osoby
Rok 2022	47 osób
Rok 2023	53 osoby
Rok 2024	40 osób
Rok 2025	49 osób
Zgony ogółem:	
Rok 2021	81 osób
Rok 2022	64 osoby
Rok 2023	50 osób
Rok 2024	61 osób
Rok 2025	60 osób

Dane statystyczne GUS na koniec roku 2025 wskazują, że 61,20% mieszkańców z terenu gminy Augustów było w wieku produkcyjnym, 19,00% w wieku przedprodukcyjnym, a pozostałe 19,80% w wieku poprodukcyjnym[1].

Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2025 rok

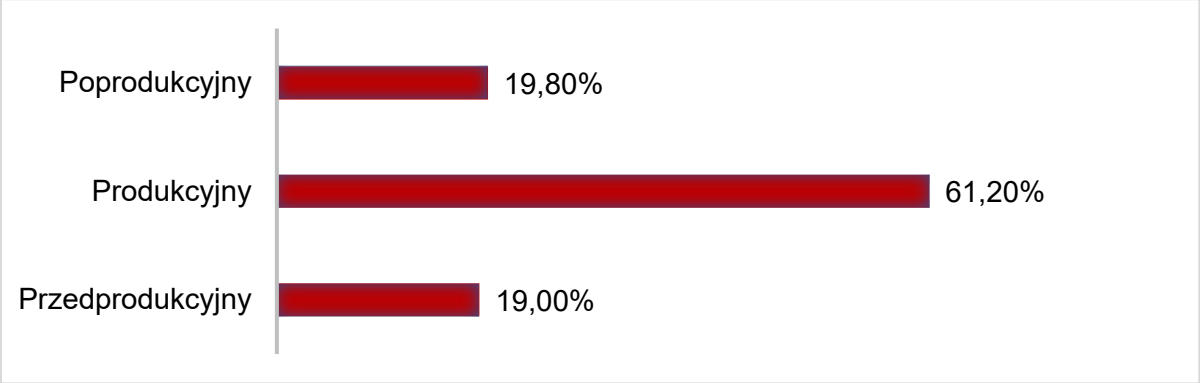

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

[1] Bank Danych Lokalnych (GUS) - dane dla gminy Augustów

Infrastruktura społeczno-techniczna

Oświata

W 2025 roku gmina Augustów była organem prowadzącym dla 5 szkół podstawowych:

- ✓ Szkoła Podstawowa im Gen. I. Prądzyńskiego w Białobrzegach,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Janówce,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Netcie,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Obrońców Westerplatte w Rutkach,
- ✓ Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żarnowie.

Na przestrzeni lat 2023–2025 odnotowano niewielki wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych. Ponadto w latach 2023–2024 na terenie gminy funkcjonowało 6 szkół podstawowych.

Tabela 4. Szkoły podstawowe – liczba uczniów.

Szkoła podstawowa	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2025
Szkoła Podstawowa im Gen. I. Prądzyńskiego w Białobrzegach	92 uczniów	92 uczniów	105 uczniów
Szkoła Podstawowa im. Armii Krajowej w Janówce	129 uczniów	129 uczniów	140 uczniów
Szkoła Podstawowa im. Sybiraków w Netcie	72 uczniów	72 uczniów	74 uczniów
Szkoła Podstawowa im. Obrońców Westerplatte w Rutkach	53 uczniów	53 uczniów	60 uczniów
Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Żarnowie	75 uczniów	75 uczniów	85 uczniów
Szkoła Podstawowa im. mjr Henryka Dobrzańskiego „Hubala” w Kolnicy	23 uczniów	23 uczniów	-
Razem:	**444 uczniów**	**444 uczniów**	**464 uczniów**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Augustów

Do dnia 1 września 2025 roku w szkołach podstawowych działało 12 oddziałów przedszkolnych, w których pracowało 12 nauczycieli i 4 etaty pomocy nauczyciela, do oddziałów przedszkolnych uczęszczało 149 dzieci.

Do dnia 31 sierpnia 2025 roku w szkołach działał 1 punkt przedszkolny oraz 4 zespoły wychowania przedszkolnego, które istnieją jako jednostka ale do nich nie uczęszcza żadne dziecko.

Tabela 5. Wychowanie przedszkolne – liczba dzieci

Placówka	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2025
Razem:	165 dzieci	165 dzieci	149 dzieci

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Augustów

Na terenie gminy funkcjonuje również prowadzona przez osobę fizyczną Niepubliczna Szkoła Podstawowa Montessori w Jabłońskich. We wrześniu 2025 roku w edukacji domowej w tej szkole uczestniczyło 78 uczniów oraz Niepubliczne Przedszkole „Bajeczka” do którego uczęszczało 38 dzieci.

Ponadto na terenie gminy działa Zespół Obsługi Ekonomicznej Szkół Gminy Augustów, który jest jednostką organizacyjną podległą Gminie Augustów – zatrudnia on 5 pracowników na 4,25 etatu. Pracownicy obsługują budżety szkół: naliczają płace, podatki, składki ZUS i FP dla wszystkich pracowników szkół, nadzorują dowożenie dzieci do szkół, inwestycje i remonty. Ważnym działaniem jest też doradztwo prawne i kontrola realizacji zadań zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, opiniowanie organizacji szkół kontakty i różne uzgodnienia z nauczycielskimi związkami zawodowymi.

Istotnym zadaniem gminy jest zapewnienie dowozu uczniów do podległych jej szkół. W 2025 roku dowożono około 316 uczniów.

Na terenie gminy Augustów nie ma żadnej szkoły średniej. Absolwenci szkół podstawowych mają możliwość kontynuowania nauki w szkołach publicznych, znajdujących się na obszarze m.in. miasta Augustów. Ponadto na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek, który zapewniałby opiekę dzieci do lat 3.

W ramach przygotowania dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych przeprowadzono badanie ankietowe wśród 80 dorosłych mieszkańców z terenu gminy Augustów, w tym: 50 kobiet i 30 mężczyzn. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w przedziale 31-60 lat (65,00%).

Wśród ankietowanych będących w wieku produkcyjnym, 82,50% stanowiły osoby aktywne zawodowo. Kolejno 8,75% pozostawało bez zatrudnienia, a 6,25% to emeryci lub renciści. Pozostałe 2,50% posiadało status studenta.

Najliczniejszą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym (31,25%), a kolejno średnim (30,00%). Wśród badanych mieszkańców, najliczniejszą grupę stanowiły osoby reprezentujące czteroosobowe gospodarstwa, a kolejno trzyosobowe gospodarstwa domowe.

Gdy zapytano ich czy oferta opieki nad dziećmi do lat 3 w mieście zaspokaja potrzeby mieszkańców, 21,25% badanych udzieliło odpowiedzi przeczącej, natomiast 10,00% stwierdziło, że oferta w tym zakresie jest wystarczająca. Pozostałe 68,75% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

W przypadku oferty opieki przedszkolnej, 41,25% ankietowanych przyznało, że zaspokaja ona potrzeby mieszkańców, natomiast 15,00% wyraziło zdanie przeciwne. Pozostałe 43,75% respondentów nie wyraziło swojej opinii.

Ponadto największy odsetek mieszkańców tj. 46,25% ocenił na poziomie dobrym ofertę edukacyjną szkół. Z kolei 40,00% przyznało, że oferta jest dostateczna, a 5,00% stwierdziło, iż jest ona niedostateczna. Następnie 2,50% oceniło ją jako bardzo dobrą, a pozostałe 6,25% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym temacie.

Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie?

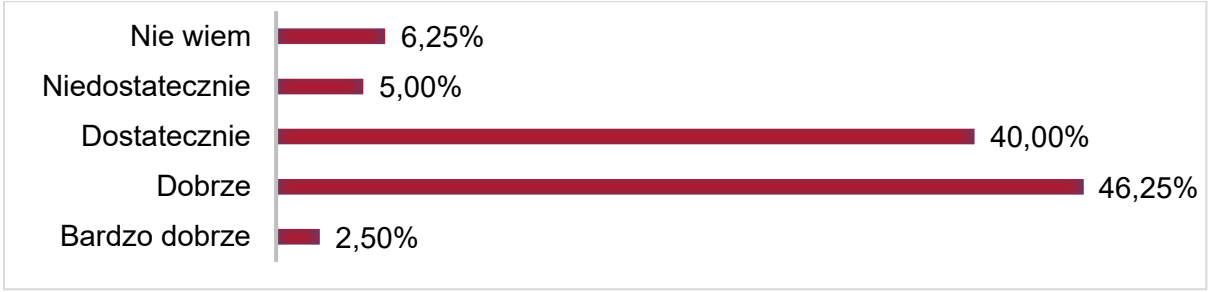

Opieka Zdrowotna

Opieka zdrowotna jest bardzo ważnym elementem funkcjonowania każdej społeczności. Istotne znaczenie ma dostępność placówek medycznych oraz zakres świadczonych usług. Sprawnie funkcjonująca opieka zdrowotna przyczynia się do poprawy stanu zdrowia mieszkańców gminy i zwiększenia ich bezpieczeństwa.

Na terenie gminy Augustów działają dwa Ośrodki Zdrowia: w Janówce i Żarnowie. Pracuje tam dwóch lekarzy, którzy prowadzą prywatne praktyki lekarskie. Baza lokalowa stanowi własność gminy Augustów i w przypadku Żarnowa jest dobra, natomiast w Janówce budynek wymaga kapitalnego remontu.

Ponadto na terenie gminy Augustów nie funkcjonuje apteka ogólnodostępna. Mieszkańcy gminy korzystają z aptek zlokalizowanych przede wszystkim na terenie miasta Augustów, które stanowi odrębną jednostkę samorządu terytorialnego.

Według danych GUS w 2025 roku udzielono 6 521 porad w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej oraz 6 521 porad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej. Ponadto w 2025 roku udzielono 30 teleporad w ramach podstawowej opieki zdrowotnej.

Należy również podkreślić, że na terenie gminy Augustów występuje charakterystyczny dla całego kraju problem związany z funkcjonowaniem służby zdrowia, przejawiający się m.in. kolejkami do lekarzy i ograniczonym dostępem do opieki specjalistów. Są to problemy systemowe wymagające interwencji z poziomu krajowego. Dobra jakość opieki zdrowotnej jest konieczna nie tylko ze względu na trendy demograficzne, czy możliwość zmniejszenia ryzyka wystąpienia ubóstwa wynikającego z powodów zdrowotnych. Zdrowie jest istotnym czynnikiem osiągnięcia wzrostu gospodarczego, szczególnie w przypadku zagrożeń epidemiami lub pandemiami. Ważne są działania profilaktyczne, także w najstarszych grupach wiekowych.

Idąc dalej, 48,75% mieszkańców, biorących udział w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym ofertę gminy w zakresie ochrony zdrowia. Kolejno 23,75% stwierdziło, że oferta usług medycznych jest dobra, a 17,50% ankietowanych

przyznało, że oferta w tym zakresie jest niedostateczna. Z kolei 1,25% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym. Pozostałe 8,75% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej?

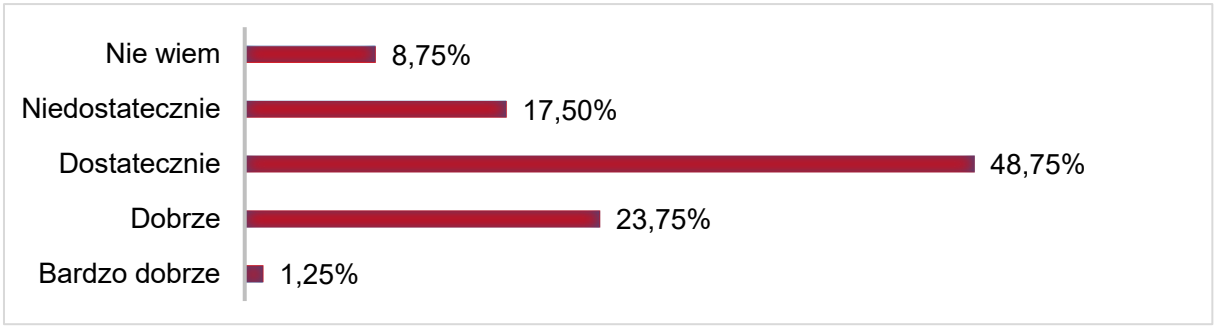

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa przesądza o jakości życia mieszkańców i rozwoju lokalnej społeczności. Zapobieganie zjawiskom, które budzą powszechny sprzeciw i poczucie zagrożenia, ochrona bezpieczeństwa, dbałość o zachowanie porządku publicznego oraz działania na rzecz ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej należą do obowiązków samorządu terytorialnego.

O stan bezpieczeństwa na terenie gminy dba przede wszystkim Komenda Powiatowa Policji w Augustowie oraz siedem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w następujących miejscowościach: Kolnica, Netta, Rutki, Jabłońskie, Topiłówka, Pruska Wielka, Jeziorki.

Na terenie gminy Augustów nie ma komisariatu policji. Gminę Augustów patroluje dzielnicowy zatrudniony w Komendzie Powiatowej Policji w Augustowie. W toku pełnionej służby na terenie gminy Augustów, dzielnicowy wykonuje szereg czynności administracyjnych, porządkowych i prewencyjnych. Do jego obowiązków należy: legitymowanie osób, doprowadzenie osób, przeprowadzanie wywiadów i ustaleń, uczestnictwo w spotkaniach środowiskowych, zatrzymanie przedmiotów pochodzących z przestępstw, zatrzymanie poszukiwanych pojazdów, zatrzymanie dowodów rejestracyjnych, zatrzymanie uprawnień do kierowania.

W gminie Augustów funkcjonuje Gminne Centrum Kryzysowe powołane przez Wójta Gminy Augustów na podstawie Zarządzenia Nr 17/03 z dnia 20 stycznia 2003 roku. Ponadto na terenie powiatu augustowskiego funkcjonuje Powiatowe Centrum Reagowania Kryzysowego, które ma siedzibę w Komendzie Powiatowej Straży Pożarnej w Augustowie.

W 2024 roku w gminie Augustów stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 78 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 12,22 przestępstw. Była to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw dla wszystkich przestępstw ogółem w gminie Augustów wynosił 79,30% i był większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa podlaskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy Augustów najwięcej stwierdzono przestępstw o charakterze kryminalnym - 6,62 (wykrywalność 74%) oraz przeciwko mieniu - 5,38 (wykrywalność 56%). W dalszej kolejności odnotowano przestępstwa drogowe - 2,64 (100%), o charakterze gospodarczym - 1,81 (58%) oraz przeciwko życiu i zdrowiu - 0,41 (95%).

Z danych przedstawionych przez Policję wynika, iż na terenie powiatu najczęściej dochodzi do interwencji związanych z zakłócaniem porządku publicznego.

Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu.

Interwencje związane z nadużywaniem alkoholu	Rok	Liczba
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	Rok 2023	158
	Rok 2024	220
	Rok 2025	207
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po spożyciu alkoholu	Rok 2023	50
	Rok 2024	71
	Rok 2025	66
Zakłócanie porządku publicznego	Rok 2023	1 165
	Rok 2024	1 029
	Rok 2025	875
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	Rok 2023	6
	Rok 2024	11
	Rok 2025	13
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	Rok 2023	3
	Rok 2024	2
	Rok 2025	3
Osoby zatrzymane do wytrzeźwienia	Rok 2023	39
	Rok 2024	25
	Rok 2025	32
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	Rok 2023	0
	Rok 2024	0
	Rok 2025	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Augustowie

Najczęstszym przestępstwem na terenie gminy w 2025 roku było fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną, natomiast najczęstszym przestępstwem na terenie gminy była kradzież mienia.

Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy

Przestępstwa na terenie gminy	Rok	Liczba przestępstw
Kradzież z włamaniem	Rok 2023	3
	Rok 2024	3
	Rok 2025	0
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	Rok 2023	0
	Rok 2024	4
	Rok 2025	4
Pobicie	Rok 2023	0
	Rok 2024	0
	Rok 2025	0
Uszkodzenie mienia	Rok 2023	3
	Rok 2024	1
	Rok 2025	3
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	Rok 2023	0
	Rok 2024	0
	Rok 2025	0
Kradzież mienia	Rok 2023	4
	Rok 2024	7
	Rok 2025	2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Augustowie

Artykuł KK Kwalifikacja prawna liczba wszczętych/ stwierdzonych/ zakończonych postępowań:

Rok 2023 np.:

- Znęcanie się nad rodziną – 0 / 0 / 0,
- Groźba karalna – 1 / 1 / 1,
- Uchylanie się od płacenia alimentów – 4 / 2 / 4.

Rok 2024 np.:

- Znęcanie się nad rodziną – 3 / 1 / 3,
- Groźba karalna – 1 / 0 / 1,
- Uchylanie się od płacenia alimentów – 1 / 1 / 1.

Rok 2025 np.:

- Znęcanie się nad rodziną – 4 / 1 / 4,
- Groźba karalna – 4 / 2 / 4,
- Uchylanie się od płacenia alimentów – 1 / 1 / 1.

Statystyki Policji wskazują, że osobami doznającymi przemocy domowej są najczęściej kobiety, natomiast mężczyźni są najczęściej osobami stosującymi przemoc.

Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową na terenie powiatu

Liczba interwencji związanych z przemocą	2023 rok	2024 rok	2025 rok
Liczba osób doznających przemocy domowej:	87	180	140
Kobiety	51	132	105
Mężczyźni	13	24	24
Nieletni	23	24	11
Liczba osób stosujących przemoc domową:	61	142	119
Kobiety	2	8	5
Mężczyźni	59	134	114
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu (ogółem), w tym:	39	95	77
Kobiety	2	5	1
Mężczyźni	37	90	76

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Augustowie

W związku z procedurą „Niebieskie Karty”:

- Rok 2023 - wszczęcie 165 procedur NK,
- Rok 2024 - wszczęcie 142 procedur NK,
- Rok 2025 - wszczęcie 116 procedur NK.

Kultura

Ważną częścią działalności samorządu terytorialnego jest dbałość o kulturę, zachowanie jej bogactwa oraz zapewnienie różnych form jej upowszechniania wśród mieszkańców.

W roku 2025 roku funkcjonowało na terenie gminy Augustów Centrum Kultury i Biblioteka Gminy Augustów w Żarnowie. To na nich spoczywa odpowiedzialność za rozwój i upowszechnianie kultury oraz ochrona dóbr kultury na terenie gminy Augustów. Instytucje te organizują imprezy integracyjno-kulturalne oraz prowadzą atrakcyjne formy zajęć dla różnych grup wiekowych, by zachęcić wszystkich mieszkańców do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym całej gminy.

Centrum prowadzi 5 Filii w: Rutkach, Janówce, Białobrzegach, Borze i Netcie Folwark. Instytucja została powołana Uchwałą Nr XVI/119/2016 Rady Gminy Augustów z dn. 16.12.2016 roku w sprawie połączenia samorządowych instytucji kultury oraz nadania statutu Centrum Kultury i Bibliotece Gminy Augustów w Żarnowie.

Działalność kulturalna Centrum Kultury i Biblioteki Gminy Augustów w Żarnowie oraz Filii w: Rutkach, Janówce, Białobrzegach, Borze i Netcie Folwark jest spójna i realizowana zgodnie z celami statutowymi. Polega również na współpracy z lokalnym środowiskiem, innymi placówkami kultury oraz ze szkołami i instytucjami partnerstwa lokalnego.

Centrum oraz Filie w celu pełnego i właściwego realizowania oraz zaspakajania potrzeb i aspiracji kulturalnych społeczeństwa, w 2025 roku prowadziło następujące zajęcia:

- ✓ wystawy – 2 290 osób;
- ✓ spotkania, prezentacje, warsztaty – 115 osób;
- ✓ imprezy kulturalne – 1 240 osób;
- ✓ występy zespołów – 87 osób;
- ✓ gminne turnieje, konkursy i przeglądy, sportowo-rekreacyjne – 943 osoby;
- ✓ szkolenia /spotkania w placówce – 766 osób;
- ✓ wynajmy (płatne) – 1 012 osób.

Ponadto w 2025 roku w Centrum Kultury i Bibliotece Gminy Augustów w Żarnowie funkcjonowały cztery koła zainteresowań.

Tabela 9. Koła zainteresowań

Koła zainteresowań	Liczba osób ogółem	Dzieci	Dorośli
Muzyczno- wokalne	20	20	0
Wokalno- instrumentalne	4	0	4
Sportowe	2	0	2
Grupa Twórców	4	0	4
Razem:	**30**	**20**	**10**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych gminy Augustów

W Centrum Kultury w Żarnowie odbywały się warsztaty dla dorosłych oraz dzieci i młodzieży w celu kultywowania i przekazywania tradycji i dziedzictwa kulturowego gminy Augustów.

Co więcej, pod opieką Centrum Kultury i Biblioteki Gminy Augustów w Żarnowie działa Zespół folklorystyczny mniejszości religijnej Staroobrzędowców „Riabina".

Centrum w 2025 roku współpracowało z następującymi instytucjami i stowarzyszeniami:

- ✓ Szkoły Podstawowe z terenu gminy Augustów,
- ✓ APK Augustów,
- ✓ Biblioteka Miejska w Augustowie,
- ✓ ODK Spółdzielni Mieszkaniowej w Augustowie,
- ✓ Klub Seniora w Augustowie,
- ✓ GOPS w Augustowie,
- ✓ Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich Aktywna Kobieta w Żarnowie,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Rutki,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Ponizie,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Zalewianka z Janówki,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Neckie Trio z Netty,
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Mirabelki z Kolnicy,
- ✓ Twórcy Gminy Augustów,

- ✓ OSP z terenu gminy Augustów,
- ✓ Grupa nieformalna „Młodzi Aktywni”,
- ✓ Harcerze oraz Zuchy,
- ✓ Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Augustowie,
- ✓ zespoły muzyczne: Ancyjas, Nachodne, Retro, Kormorany.

Z usług informacyjnych Centrum korzystają studenci, dzieci i młodzież poszukująca różnorodnych informacji niezbędnych do nauki, jak również bezrobotni i rolnicy. Centrum posiada dostęp do Internetu.

Według danych z 2025 roku w gminie Augustów działa Biblioteka Publiczna Gminy Augustów w Żarnowie i pięć Filii Bibliotecznych posiadających księgozbiór liczący 48 250 wolumenów. Każda placówka biblioteczna posiadała komputery wraz z dostępem do Internetu. Ponadto Biblioteka w Żarnowie posiada podjazd dla osób poruszających się na wózkach. Co więcej, w 2025 roku do bibliotek dokupiono wydawnictwa z wielką czcionką dla osób starszych i niedowidzących.

W ciągu roku do bibliotek z terenu gminy Augustów przybyło ogółem 1067 wol. na ogólną sumę 32 349,06 zł.

W 2025 roku we wszystkich placówkach bibliotecznych zarejestrowano ogółem 1 046 czytelników, w tym 620 czytelników do lat 15. Zanotowano ogółem 22 785 wypożyczeń książek, 1055 czasopism bieżących do domu.

Udostępnianie prezencyjne:

- ✓ 415 woluminów książek;
- ✓ 998 czasopism bieżących;
- ✓ 2471 udzielonych informacji, w tym elektronicznych 1621.

Ponadto w 2025 roku biblioteki organizowały zajęcia oraz spotkania dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Jakość oferty kulturalnej, największy odsetek mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym ocenił na poziomie dostatecznym (43,75%). Z kolei 42,50% przyznało, że zasoby gminy w tym zakresie są dobre, a 6,25% przyznało, iż oferta kulturalna jest niedostateczna. Następnie 1,25% oceniło ją na poziomie bardzo dobrym, a pozostałe 6,25% nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej na terenie gminy?

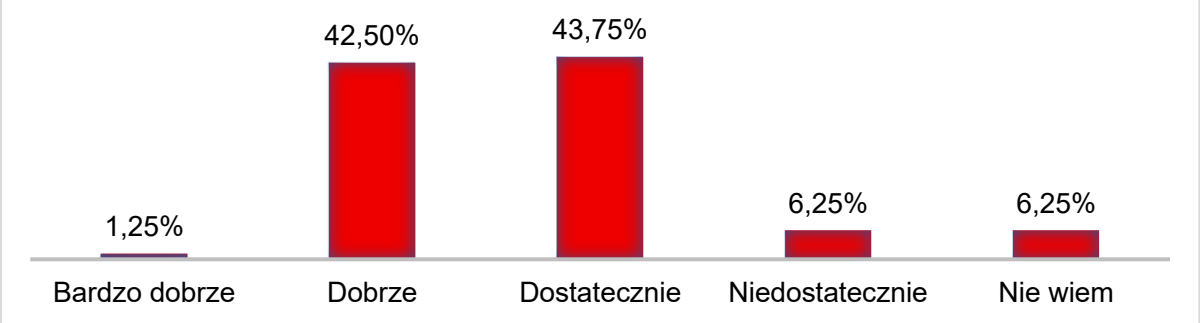

Sport, turystyka i rekreacja

Na terenie gminy Augustów działają dwa uczniowskie kluby sportowe:

- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „Grab” w Janówce;
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „Białobrzegi” w Białobrzegach.

Uczniowski Klub Sportowy „GRAB” w Janówce prowadzi działalność sportową w zakresie piłki nożnej, uczestnicząc w rozgrywkach ligowych oraz turniejach piłkarskich. Mecze rozgrywane są m.in. na boisku sportowym w Biernatkach, które stanowi ważny element lokalnej infrastruktury sportowej.

Uczniowski Klub Sportowy „Białobrzegi” w Białobrzegach prowadzi działalność sportową w zakresie tenisa stołowego. Klub uczestniczy w turniejach sportowych, w tym w wojewódzkich turniejach klasyfikacyjnych, przyczyniając się do rozwoju aktywności fizycznej oraz popularyzacji tej dyscypliny sportu wśród lokalnej społeczności.

W 2025 roku kluby otrzymały dotację z budżetu gminy w łącznej wysokości 40 000 zł na realizację zadań z zakresu sportu tj. piłkę nożną i tenis stołowy.

Baza sportowo-rekreacyjna gminy wiejskiej Augustów obejmuje obiekty umożliwiające mieszkańcom aktywne spędzanie czasu wolnego oraz rozwijanie zainteresowań sportowych. Istotnym elementem tej infrastruktury są boiska sportowe zlokalizowane przy szkołach podstawowych, a także boiska piłkarskie w Biernatkach, Prusce Wielkiej i Grabowie. Obiekty te stwarzają warunki do organizacji treningów, rozgrywek sportowych oraz wydarzeń integrujących lokalną społeczność.

Uzupełnieniem infrastruktury są siłownie plenerowe, znajdujące się m.in. w Janówce, Grabowie, Kolnicy Nowej, Rzepiski, Borze oraz przy Centrum Kultury Gminy Augustów w Żarnowie Drugim. Umożliwiają one mieszkańcom podejmowanie aktywności fizycznej na świeżym powietrzu. Ważną rolę odgrywają również place zabaw, zlokalizowane przy szkołach podstawowych oraz przy Centrum Kultury Gminy Augustów, które służą najmłodszym mieszkańcom i sprzyjają rozwijaniu sprawności ruchowej dzieci.

Istniejąca baza sportowo-rekreacyjna stanowi ważny element zagospodarowania przestrzeni gminy, wspierając rozwój kultury fizycznej, promocję zdrowego stylu życia oraz integrację mieszkańców. Dostępność boisk, siłowni plenerowych i placów zabaw stwarza możliwości aktywnego wypoczynku dla różnych grup wiekowych. Jednocześnie dalszy rozwój tej infrastruktury, w tym modernizacja istniejących obiektów i dostosowywanie ich do potrzeb mieszkańców, może przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności rekreacyjnej gminy.

Ofertę w zakresie sportu i rekreacji, 51,25% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym oceniło na poziomie dostatecznym. Z kolei 30,00% uznało, że zasoby są dobre, natomiast 10,00% przyznało, iż oferta sportu i rekreacji na terenie gminy jest niedostateczna. Następnie 2,50% uznało, że zasoby gminy w tym zakresie są bardzo dobre, a pozostałe 6,25% ankietowanych nie wyraziło swojej opinii.

Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji?

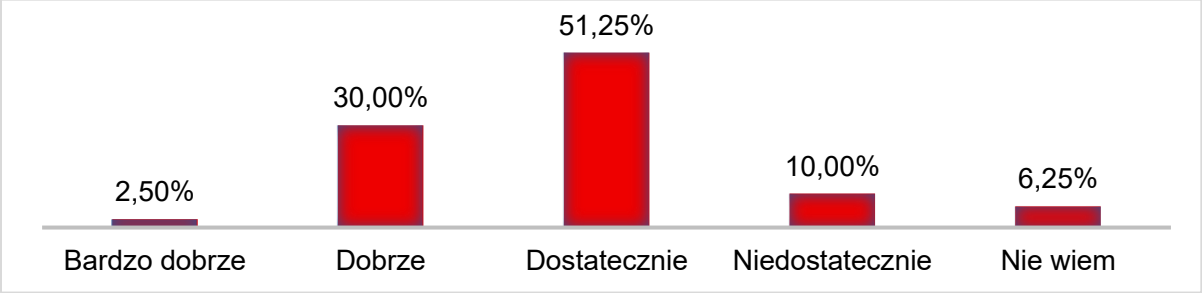

Gmina Augustów posiada korzystne warunki do rozwoju turystyki i rekreacji, wynikające przede wszystkim z atrakcyjnego położenia geograficznego, walorów przyrodniczych oraz bliskości miasta Augustów. Obszar gminy charakteryzuje się dużym udziałem terenów leśnych, które zajmują około 32% jej powierzchni. Lasy, jeziora i rzeki stwarzają dogodne warunki do wypoczynku na łonie natury, uprawiania turystyki aktywnej oraz poznawania lokalnego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Na terenie gminy Augustów występują następujące formy ochrony przyrody:

- ✓ Obszar Chronionego Krajobrazu Puszcza i Jeziora Augustowskie;
- ✓ Obszar Chronionego Krajobrazu Pojezierze Rajgrodzkie;
- ✓ Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Rospudy;

- ✓ Obszar Chronionego Krajobrazu Dolina Biebrzy;
- ✓ rezerwat przyrody – Jezioro Kolno;
- ✓ Obszar NATURA 2000 „Ostoja Augustowska”;
- ✓ Obszar NATURA 2000 „Puszcza Augustowska”;
- ✓ Obszar NATURA 2000 „Ostoja Biebrzańska”;
- ✓ użytki ekologiczne;
- ✓ pomniki przyrody.

Istotnym atutem turystycznym gminy jest Kanał Augustowski, będący cennym zabytkiem hydrotechniki. Na terenie gminy znajdują się m.in. śluzy w Białobrzegach i Borkach w miejscowości Netta Folwark. Obiekty te stanowią atrakcję dla osób zainteresowanych historią regionu, zabytkami techniki oraz turystyką krajoznawczą.

Duże znaczenie dla rozwoju turystyki mają również walory wodne i przyrodnicze. Rzeka Rospuda wraz z jeziorami tworzy atrakcyjne warunki do organizowania spływów kajakowych i wypoczynku nad wodą. Jezioro Kolno przyciąga uwagę ze względu na walory krajobrazowe oraz występujące tam ptactwo. Okoliczne tereny leśne sprzyjają natomiast spacerom, obserwacji przyrody i grzybobraniu.

Na terenie gminy wyznaczono również znakowane szlaki piesze, w tym szlak żółty prowadzący przez Białobrzegi i Nettę w kierunku Bargłowa i Ełku oraz szlak zielony przebiegający przez Białobrzegi, Gabowe Grądy, Komaszówkę i Hutę. Uzupełnieniem oferty aktywnego wypoczynku jest ścieżka patriotyczna oraz trasa rowerowa wokół jeziora Kolno.

Przez teren gminy Augustów przebiegają trasy i szlaki rowerowe, w tym:

- ✓ europejska trasa rowerowa Euro Velo R11;
- ✓ główny szlak rowerowy transgraniczny: „Pierścień rowerowej Suwalszczyzny” R65;
- ✓ „Wschodni szlak rowerowy Green Velo”.

Ważnym elementem lokalnej oferty turystycznej jest także agroturystyka oraz wypoczynek w kwaterach prywatnych, na campingach i polach biwakowych. Tego rodzaju baza noclegowa umożliwia turystom poznawanie wiejskiego charakteru

regionu i korzystanie z jego walorów przyrodniczych. Bliskość Augustowa, będącego znanym ośrodkiem turystycznym, dodatkowo zwiększa potencjał rozwoju usług noclegowych, gastronomicznych i rekreacyjnych na obszarze gminy.

Ponadto gmina Augustów współpracuje ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Działania-Kanał Augustowski, ze Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Rybacka-Pojezierze Suwalsko-Augustowskie, ze Stowarzyszeniem "Augustowsko-Biebrzański Park Turystyczny".

47,50% ankietowanych mieszkańców dostatecznie oceniło działania gminy w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży. Z kolei 31,25% przyznało, iż oferta w tym zakresie jest dobra, a 10,00% stwierdziło, iż jest niedostateczna. Następnie 5,00% oceniło działania gminy w tym zakresie jako bardzo dobre. Pozostałe 6,25% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy?

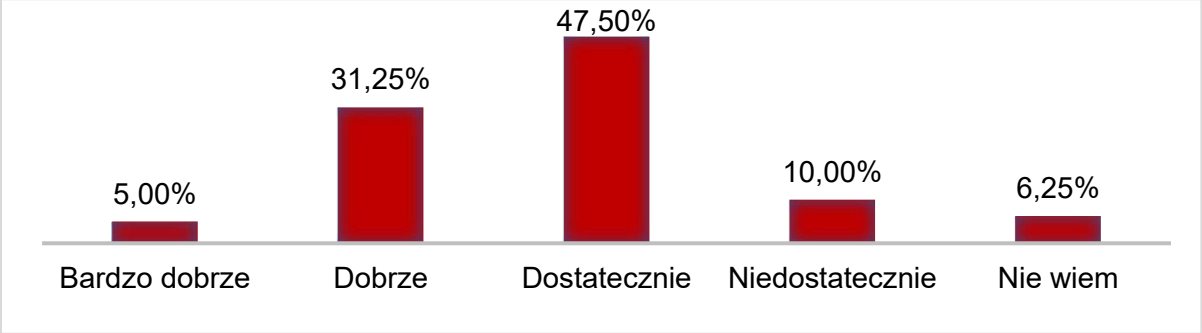

Podsumowując, turystyka w gminie Augustów opiera się przede wszystkim na walorach przyrodniczych, możliwościach uprawiania turystyki pieszej i rowerowej, aktywności wodnej, agroturystyce oraz dziedzictwie historycznym. Istniejące zasoby stwarzają możliwości dalszego rozwoju turystyki zrównoważonej, która może wspierać lokalną przedsiębiorczość, promować region oraz przyczyniać się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Stan środowiska

Stan środowiska naturalnego ma istotny wpływ na jakość życia mieszkańców oraz atrakcyjność danego obszaru. Obejmuje między innymi jakość powietrza, wód i gleb, stan terenów zielonych oraz poziom zanieczyszczeń. Dbanie o środowisko i podejmowanie działań proekologicznych przyczynia się do ochrony zasobów naturalnych oraz poprawy warunków życia mieszkańców.

Ziemia augustowska jest terenem o znakomitych warunkach naturalnych, sprzyjających rozwojowi rolnictwa ekologicznego. Atutem rolnictwa jest dobry stan środowiska naturalnego oraz pielęgnowana w wielu gospodarstwach tradycyjna kultura rolna. W gminie Augustów głównym kierunkiem produkcji rolniczej jest chow bydła mlecznego.

Na terenie gminy Augustów brak jest dużych zakładów przemysłowych mogących stanowić dodatkowe źródło hałasu wpływające na klimat akustyczny gminy.

Zasoby wód powierzchniowych gminy Augustów zgromadzone są w korytach rzek, cieków, kanałów i stale prowadzących wodę rowów oraz w jeziorach, stawach i mokradłach. Przez gminę przebiega Kanał Augustowski ze śluzami: "Borki" w Netcie Folwark i Białobrzegach. Główną rzeką gminy Augustów jest Netta. Gmina Augustów należy do obszarów zasobnych w wody podziemne. Wody podziemne służą głównie zaspokojeniu potrzeb komunalnych i przemysłu. Do wód powierzchniowych na terenie gminy Augustów zaliczane jest również Jezioro Kolno. Jest to jezioro polodowcowe, wytopiskowe.

Co więcej, wody podziemne są zasobem naturalnym, który powinien być szczególnie chroniony przed pogorszeniem stanu i zanieczyszczeniem chemicznym. Najczęstszymi źródłami zanieczyszczeń wód podziemnych są wycieki z nieizolowanych wysypisk odpadów, z baz paliwowych i stacji sprzedaży paliw do pojazdów samochodowych. Na terenach silnie uprzemysłowionych głównym zanieczyszczeniem są siarczany, z kolei na terenach rolniczych są to azotany i fosforany pochodzące z nawożenia i nieskanalizowanych terenów wiejskich.

W przypadku wpływu działalności człowieka na gospodarkę wodną szczególną rolę odgrywa gospodarka wodno-ściekowa.

Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w gminie Augustów jest systematycznie, choć powoli, rozbudowywana. Zgodnie z danymi GUS długość eksploatowanej sieci wodociągowej w gminie Augustów na koniec 2025 roku wynosiła 234 km. W 2025 roku 82,30% budynków mieszkalnych podłączonych było do wodociągu, a 14,30% budynków mieszkalnych posiadało przyłącze do kanalizacji.

Gmina Augustów nie posiada własnej oczyszczalni ścieków. Nieczystości płynne z gminy wiejskiej trafiają na podstawie umowy do Oczyszczalni Ścieków w Augustowie. Oczyszczanie ścieków z gminy odbywa się metodą biologiczną z podwyższonym usuwaniem biogenów - związków azotu i fosforu, co przyczynia się do ograniczenia antropopresji na środowisko wodne. Na terenach nieskanalizowanych gospodarka ściekowa oparta jest na zbiorniach bezodpływowych (szambach).

Na terenie gminy Augustów największa emisja zanieczyszczeń powietrza pochodzi z lokalnych kotłowni oraz ciągów komunikacyjnych. Wśród substancji mających największy udział w emisji zanieczyszczeń, pochodzących głównie z procesów spalania energetycznego wyróżnia się: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla i pyły. Pozostałe rodzaje zanieczyszczeń emitowane z zakładów przemysłowych to: węglowodory aromatyczne i alifatyczne, alkohole, octan etylu i ksylen oraz inne zanieczyszczenia.

Segregacja odpadów w gminie obywa się w oparciu o pojemniki na odpady zmieszane, których wielkość jest dostosowana do potrzeb gospodarstwa domowego i worki na surowce. Gospodarstwa domowe na własny koszt zaopatrują się w pojemniki na odpady zmieszane, natomiast worki są nieodpłatnie przekazywane mieszkańcom przez firmę odbierającą segregację.

W roku 2025 odpady zmieszane odbierane były raz w miesiącu, a w okresie letnim tj. kwiecień – październik dwa razy w miesiącu. Przeprowadzono jedną akcję zbierania odpadów wielkogabarytowych.

Odpady problematyczne takie jak zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, odpady poremontowe i budowlane, wielkogabarytowe, zużyte baterie i akumulatory, opony, odpady niebezpieczne mieszkańcy mogą przekazać do Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK).

Odpady w postaci przeterminowanych leków mieszkańcy gminy Augustów mogli wrzucać do specjalnych pojemników ustawionych w przychodniach lekarskich w Żarnowie Drugim i Janowce. Odpady te odbierała firma FHU Natura z Bydgoszczy.

W 2025 roku z terenu gminy Augustów łącznie odebrano 1 043,58 Mg odpadów komunalnych.

Rynek pracy

Rynek pracy jest ważnym elementem rozwoju społeczno-gospodarczego każdej gminy i regionu. Obejmuje on zarówno osoby poszukujące zatrudnienia, jak i pracodawców oferujących miejsca pracy. Jego sytuacja wpływa na poziom dochodów mieszkańców, bezrobocie oraz jakość życia lokalnej społeczności. Analiza rynku pracy pozwala określić poziom aktywności zawodowej mieszkańców oraz zapotrzebowanie na pracowników. Istotne znaczenie mają również działania samorządu i instytucji rynku pracy, które wspierają zatrudnienie i przeciwdziałają bezrobociu.

Zgodnie z danymi GUS na koniec 2025 roku, w gminie Augustów pracowały 1 694 osoby, w tym: 36,07% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 63,93% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2023-2025 zmalała ogólna liczba osób pracujących o 6,97%.

Tabela 10. Liczba osób pracujących w gospodarce narodowej wg płci w latach 2023-2025

Liczba osób pracujących w gospodarce narodowej	
Pracujący ogółem	
Rok 2023	1 821 osób
Rok 2024	1 751 osób
Rok 2025	1 694 osoby
Pracujące kobiety	
Rok 2023	659 kobiet
Rok 2024	631 kobiet
Rok 2025	611 kobiet
Pracujący mężczyźni	
Rok 2023	1 162 mężczyzn
Rok 2024	1 120 mężczyzn
Rok 2025	1 083 mężczyzn

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2024 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Augustów wynosiło 7 617,29 PLN, co odpowiada 88,30% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce.

Ponadto według danych GUS w 2024 roku 33,2% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Augustów pracowało w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 31,2% w przemyśle i budownictwie, a 12,4% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 1,4% pracowało w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

Gospodarka

Głównymi gałęziami gospodarki, jakie rozwinęły się w gminie są rolnictwo i leśnictwo oraz towarzysząca im działalność gospodarcza. Uprzemysłowienie jest bardzo niskie i bazuje na surowcach lokalnych, a przede wszystkim na płodach rolnych i zasobach leśnych. Główne zakłady znajdują się w mieście Augustów. Gmina odgrywa rolę producenta bazy surowcowej dla przemysłu spożywczego i drzewnego. Najczęściej podejmowana jest działalność handlowa, budowlana, transportowa, produkcyjna i usługowa.

Na terenie gminy Augustów zarejestrowanych jest 256 podmiotów gospodarczych. Największe firmy to:

- ✓ BALT YACHT S.J. A. i B Kozłowscy,
- ✓ PRZEDSIĘBIORSTWO PRODUKCYJNO - HANDLOWE MIESZALNIA PASZ NETTA II J. Granacki, M. Granacki SP.J.,
- ✓ TARTAK ŻARNOWO I Rółkowski Zbigniew,
- ✓ SUPROSS Sp. z o.o.,
- ✓ AGROMAT JANÓWKA E. Kozłowski W. Kozłowski sp. j.,
- ✓ ZAKŁAD HANDLOWY BASP SP. J. Januszewscy.

Większość podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą to jednoosobowe firmy, w tym: 9 sklepów spożywczo – przemysłowych.

Według danych GUS w gminie Augustów w roku 2025 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 440 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 377 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 26 nowych podmiotów, a 17 podmiotów zostało wyrejestrowanych.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (432) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0-9 pracowników.

Ponadto 27 podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności

deklarowało 126 podmiotów, a 287 podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się stały wzrost ogólnej liczby zarejestrowanych podmiotów.

Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2021-2025 – dane GUS

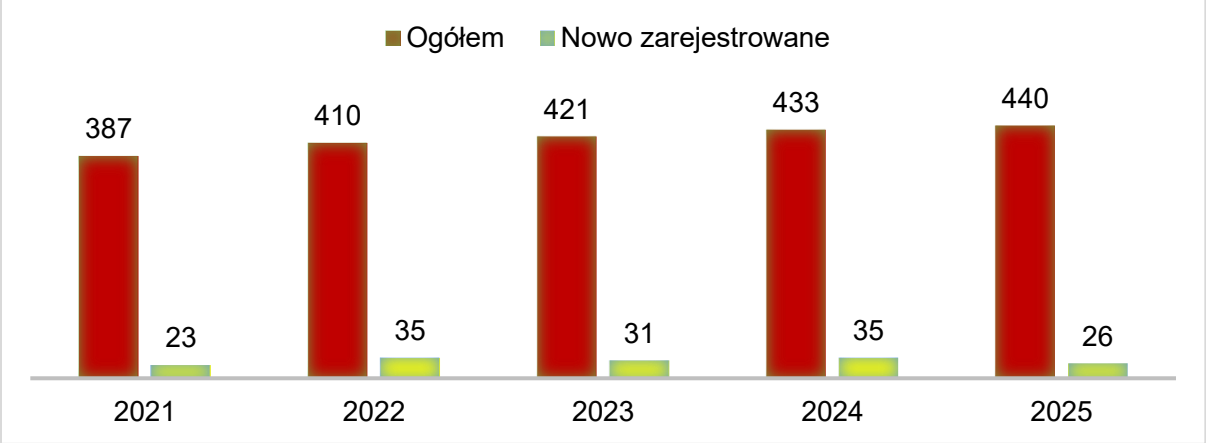

Na podstawie powyższych danych można wnioskować, iż warunki do rozpoczynania i prowadzenia działalności gospodarczej są sprzyjające, a działania gminy w zakresie wspierania i rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do poprawy stanu gospodarki lokalnej.

Gospodarka mieszkaniowa

Gospodarka mieszkaniowa i komunalna stanowi istotny element funkcjonowania każdej gminy oraz lokalnej społeczności. Obejmuje działania związane między innymi z zapewnieniem mieszkańcom odpowiednich warunków mieszkaniowych, utrzymaniem infrastruktury komunalnej, gospodarowaniem lokalami mieszkalnymi i użytkowymi, a także organizacją podstawowych usług niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania gminy. Jej głównym celem jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców oraz zapewnienie odpowiedniej jakości życia na poziomie lokalnym.

Na terenie gminy Augustów w 2025 roku istniało ogółem 1 920 mieszkań. Ich powierzchnia wynosiła 211 565 m^2. Na przestrzeni lat 2023-2025 liczba mieszkań na terenie gminy wzrastała. Podobnie sytuacja wyglądała w przypadku powierzchni użytkowej mieszkań oraz ilości izb.

Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe gminy Augustów w latach 2023-2025

Gospodarka mieszkaniowa	Rok 2023	Rok 2024	Rok 2025
Mieszkania	1 881	1 906	1 920
Izby	9 105	9 234	9 307
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m^2	206 280	209 729	211 565

W latach 2023-2025 poziom wyposażenia mieszkań w instalacje wzrósł i to zarówno w odniesieniu do wodociągu, ustępu spłukiwanego, łazienki, jak i centralnego ogrzewania.

Ponadto gmina Augustów posiada **4 mieszkania komunalne**:

- ✓ Rutki Nowe 1 – 3 lokali mieszkalnych w budynku SP, o łącznej powierzchni 142,59 m²;
- ✓ Białobrzegi 75 – 1 lokal mieszkalny w budynku SP, o powierzchni 65,78 m².

Wszystkie wymienione powyżej lokalne nie wymagają remontu.

Organizacje pozarządowe

Widocznym przejawem aktywności społecznej mieszkańców jest funkcjonowanie organizacji pozarządowych, w tym fundacji, stowarzyszeń, klubów sportowych, ochotniczych straży pożarnych, kół gospodyń wiejskich oraz innych grup i inicjatyw lokalnych. Podmioty te stanowią istotne ogniwo rozwoju społecznego na poziomie lokalnym, ponieważ umożliwiają mieszkańcom aktywne uczestnictwo w życiu społecznym, kulturalnym, edukacyjnym i sportowym. Ich działalność często odpowiada na potrzeby, których zaspokojenie nie zawsze jest możliwe wyłącznie poprzez działania administracji publicznej.

Organizacje pozarządowe pełnią ważną funkcję w budowaniu kapitału społecznego. Tworzą przestrzeń do współpracy mieszkańców, rozwijania zainteresowań, wymiany doświadczeń oraz podejmowania wspólnych inicjatyw. Szczególne znaczenie ma ich działalność na obszarach wiejskich, gdzie lokalne organizacje są często jednym z najważniejszych miejsc integracji mieszkańców i podejmowania działań na rzecz najbliższego otoczenia. Organizują one między innymi wydarzenia kulturalne i sportowe, spotkania mieszkańców, festyny, warsztaty, zajęcia dla dzieci i młodzieży, działania na rzecz seniorów, przedsięwzięcia związane z ochroną lokalnego dziedzictwa oraz inicjatywy o charakterze charytatywnym i społecznym.

Istotną rolę w życiu lokalnym odgrywają również ochotnicze straże pożarne, które poza realizacją zadań związanych z ochroną przeciwpożarową angażują się w życie społeczne swoich miejscowości. OSP są często ważnym miejscem integracji mieszkańców, a ich działalność sprzyja rozwijaniu postaw obywatelskich, odpowiedzialności za lokalną społeczność oraz gotowości do niesienia pomocy innym. Podobną funkcję integracyjną mogą pełnić koła gospodyń wiejskich i lokalne grupy nieformalne, które angażują mieszkańców w organizację wydarzeń, kultywowanie tradycji, rozwój lokalnej kultury i promocję miejscowości.

Ważnym obszarem działalności organizacji pozarządowych jest także aktywizacja dzieci i młodzieży. Kluby sportowe oraz organizacje prowadzące działalność edukacyjną i rekreacyjną umożliwiają młodym mieszkańcom rozwijanie zainteresowań, zdobywanie nowych umiejętności oraz aktywne spędzanie czasu

wolnego. Działalność ta może mieć również znaczenie profilaktyczne, ponieważ stwarza alternatywę dla biernych form spędzania czasu i sprzyja kształtowaniu pozytywnych relacji rówieśniczych.

Lista organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej na terenie gminy Augustów:

- ✓ Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania – Kanał Augustowski";
- ✓ Augustowskie Stowarzyszenie Kulturalno-Społeczne;
- ✓ Stowarzyszenie Przyjaciół Janówki;
- ✓ Stowarzyszenie Rutki;
- ✓ Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich Aktywna Kobieta w Żarnowie;
- ✓ Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku w Augustowie;
- ✓ Siedem jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w następujących miejscowościach: Kolnica, Netta, Rutki, Jabłońskie, Topiłówka, Pruska Wielka, Jeziorki;
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Rutki;
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Ponizie;
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Zalewianka z Janówki;
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Neckie Trio z Netty;
- ✓ Koło Gospodyń Wiejskich Mirabelki z Kolnicy;
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „Grab” w Janówce;
- ✓ Uczniowski Klub Sportowy „Białobrzegi” w Białobrzegach;
- ✓ Fundacja Mniejszości Narodowych „Rusicz”;
- ✓ ZHP – drużyny działające na terenie gminy.

DIAGNOZA ISTNIEJĄCYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY AUGUSTÓW

W pierwszym pytaniu poproszono mieszkańców o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym na terenie gminy Augustów. W kwestionariuszu ankiety zostały ujęte problemy tj. alkoholizm, narkomania, wzrost przestępczości, nowe substancje psychoaktywne (dopalacze), bezrobocie, ubóstwo, przemoc domowa oraz uzależnienia behawioralne. Przyjętą w tym pytaniu miarą ważności różnych problemów społecznych była średnia uzyskana w wyniku odpowiedzi respondentów, gdzie waga punktowa wynosiła odpowiednio od 5 przy problemie uważanym za „bardzo istotny" do 1 przy „nieistotnym".

Poniższa tabela przedstawia skalę ważności poszczególnych problemów wskazaną przez mieszkańców w trakcie badania.

Tabela 12. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Augustów

Problemy społeczne	Średnia ważona problemu
Alkoholizm	**3,30**
Narkomania	2,38
Wzrost przestępczości	2,28
Nowe substancje psychoaktywne (dopalacze)	2,29
Bezrobocie	**3,36**
Ubóstwo	3,01
Przemoc	3,04
Uzależnienia behawioralne	**3,56**

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem uzależnień behawioralnych, którego ważność ocenili na poziomie 3,56. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie gminy Augustów okazały się: bezrobocie oraz alkoholizm.

Mieszkańcy zostali również zapytani jakie negatywne zjawiska dostrzegają na terenie gminy w odniesieniu do dzieci i młodzieży. Jak wynika z odpowiedzi najbardziej zauważalnym problemem jest uzależnienie od Internetu, wskazane przez 66,25% badanych mieszkańców. Kolejno 48,75% wskazało na zaniedbanie wychowawcze, a 37,50% przyznało, iż jest to bezproduktywne spędzanie czasu wolnego. Następnie 17,50% dostrzega używanie substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży, a 13,75% demoralizację. Z kolei 11,25% wskazało na przemoc, 10,00% na przestępczość, 6,25% na zaniedbanie socjalne, 3,75% na sieroctwo, 2,50% na narkomanie oraz nadużywanie telefonu komórkowego, a 1,25% na palenie papierosów.

Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd też suma jest większa niż 100%.

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy?

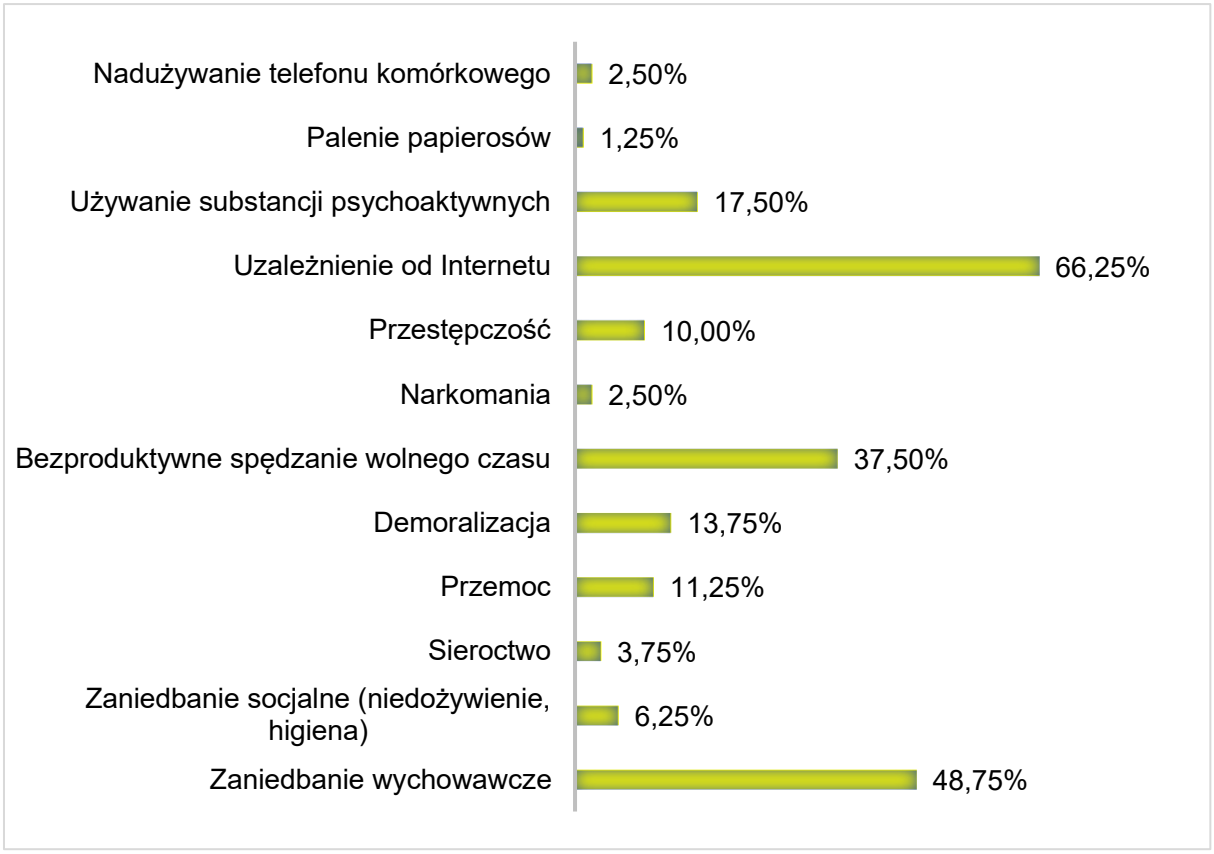

Ogólne warunki życia w gminie Augustów mieszkańcy najczęściej oceniali jako dobre. Taką odpowiedź wskazało 45,00% badanych respondentów. Z kolei 43,75% przyznało, iż są one raczej dobre. Idąc dalej 6,25% stwierdziło, iż są one bardzo dobre. Pozostałe 5,00% uznało, że są one raczej złe.

Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie?

Zapytano również badanych mieszkańców jak oceniają swoją sytuację materialną. I tak 48,75% przyznało, iż jest ona dobra. Kolejno 43,75% stwierdziło, że jest ona przeciętna, ani dobra, ani zła, a pozostałe 7,50% określiło ją jako bardzo dobrą.

Problemy w obszarze pomocy społecznej

Zgodnie z art. 2. ust. 1. ustawy o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Zgodnie z art. 3. w/w ustawy pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie sytuacjom, o których mowa w art. 2 ust. 1, przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy. Potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej.

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ W AUGUSTOWIE

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie jest jednostką organizacyjną gminy powołaną do realizacji zadań pomocy społecznej na terenie gminy Augustów. Program realizacji zadań odbywa się w oparciu o ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w powiązaniu z innymi aktami prawnymi regulującymi udzielanie innych form wsparcia w zakresie prowadzonej przez państwo polityki społecznej. Zgodnie z ustawą Ośrodek realizuje zadania zlecone gminie z zakresu administracji rządowej, w tym zadania wynikające z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób i rodzin, oraz zadania własne gminy o charakterze obowiązkowym i podyktowane zaistniałymi potrzebami gminy. Ogólny nadzór nad bieżącą działalnością Ośrodka oraz nad realizacją zadań własnych Gminy sprawuje Wójt Gminy Augustów. W sprawach zleconych Gminie z zakresu administracji rządowej nadzór nad działalnością Ośrodka sprawuje Wojewoda Podlaski.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej według stanu na dzień 01.09.2026 roku zatrudnionych było 8 pracowników, w tym 1 asystent rodziny na umowę zlecenie.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie wynika, iż na przestrzeni lat 2023-2025 wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, jak również liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu problemów uzależnień. Pomoc społeczną w 2025 roku uzyskało 307 osób, co stanowiło 4,6% wszystkich mieszkańców gminy. W 2025 roku, w stosunku do 2023 roku, łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zwiększyła się o 40 osób.

Tabela 13. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną	Rok	Liczba
Rodziny korzystające z pomocy społecznej GOPS	Rok 2023	104 rodziny
	Rok 2024	148 rodzin
	Rok 2025	123 rodziny
Liczba osób w rodzinach	Rok 2023	267 osób
	Rok 2024	359 osób
	Rok 2025	307 osób
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień (alkoholizm, narkomania, behawioralne)	Rok 2023	5 rodzin
	Rok 2024	9 rodzin
	Rok 2025	9 rodzin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

Najważniejszą formę wsparcia stanowiła praca socjalna, która należy do ważnych zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Jej głównym celem jest udzielanie osobom i rodzinom wsparcia w przezwyciężaniu trudnych sytuacji życiowych, a także wzmacnianie ich zdolności do samodzielnego funkcjonowania w środowisku społecznym. Praca socjalna ma zatem charakter nie tylko pomocowy, ale również aktywizujący, ponieważ koncentruje się na wykorzystaniu zasobów i możliwości osób korzystających ze wsparcia oraz na zwiększaniu ich samodzielności.

Częstą formą udzielanej pomocy były także świadczenia niepieniężne. Warto podkreślić, że na przestrzeni ostatnich trzech lat liczba osób korzystających z tego

rodzaju wsparcia systematycznie wzrastała. Może to wskazywać na rosnące zapotrzebowanie na pomoc obejmującą nie tylko bezpośrednie wsparcie finansowe, ale również różnego rodzaju usługi i działania mające na celu poprawę sytuacji życiowej osób i rodzin znajdujących się w trudnym położeniu. Świadczenia niepieniężne mogą obejmować m.in. pomoc rzeczową, zapewnienie posiłku, schronienia, odzieży czy też wsparcie w formie specjalistycznych usług dostosowanych do indywidualnych potrzeb beneficjentów. Istotną część udzielanej pomocy stanowiły również świadczenia pieniężne, z których korzystała znaczna liczba osób. Tego rodzaju wsparcie ma szczególne znaczenie w sytuacjach, gdy trudności finansowe uniemożliwiają zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.

Tabela 14. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych

Rodzaje pomocy udzielanej przez GOPS	Rok	Liczba
Świadczenia pieniężne	Rok 2023	65 osób
	Rok 2024	65 osób
	Rok 2025	59 osób
Świadczenia niepieniężne	Rok 2023	60 osób
	Rok 2024	66 osób
	Rok 2025	67 osób
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej ogółem	Rok 2023	237 osób
	Rok 2024	338 osób
	Rok 2025	300 osób
Usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze, dla osób z zaburzeniami psychicznymi	Rok 2023	12 osób
	Rok 2024	15 osób
	Rok 2025	11 osób
Odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	Rok 2023	8 osób
	Rok 2024	8 osób
	Rok 2025	8 osób

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, wskazanymi przez GOPS w Augustowie w 2025 roku była: niepełnosprawność, ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Tabela 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu:

Powody przyznawania pomocy społecznej	Rok	Liczba
Niepełnosprawność	Rok 2023	39 rodzin
	Rok 2024	42 rodziny
	Rok 2025	44 rodziny
Bezrobocie	Rok 2023	25 rodzin
	Rok 2024	19 rodzin
	Rok 2025	27 rodzin
Ubóstwo	Rok 2023	41 rodzin
	Rok 2024	43 rodziny
	Rok 2025	40 rodzin
Bezradność opiek. wych.	Rok 2023	11 rodzin
	Rok 2024	15 rodzin
	Rok 2025	16 rodzin
Długotrwała lub ciężka choroba	Rok 2023	49 rodzin
	Rok 2024	53 rodziny
	Rok 2025	35 rodzin
Przemoc domowa	Rok 2023	0
	Rok 2024	2 rodziny
	Rok 2025	4 rodziny
Alkoholizm	Rok 2023	5 rodzin
	Rok 2024	9 rodzin
	Rok 2025	9 rodzin
Bezdomność	Rok 2023	2 rodziny
	Rok 2024	0
	Rok 2025	0

Potrzeba ochrony macierzyństwa	Rok 2023	7 rodzin
	rok 2024	8 rodzin
	rok 2025	13 rodzin
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	Rok 2023	2 rodziny
	Rok 2024	0
	Rok 2025	1 rodzina
Zdarzenie losowe	Rok 2023	1 rodzina
	Rok 2024	4 rodziny
	Rok 2025	1 rodzina

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

W ramach przygotowania dokumentu Strategii przeprowadzono badanie ankietowe wśród pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie, w którym wzięło udział 7 osób. Jak wynika z pozyskanych danych, wśród najważniejszych problemów społecznych, które dotykają rodziny z terenu gminy pracownicy GOPS najczęściej wymieniali alkoholizm, nieporadność życiową oraz bezradność opiekuńczo-wychowawczą, a kolejno niedostateczny dostęp do poradnictwa psychologiczno-prawnego oraz przemoc.

Z odpowiedzi pracowników GOPS wynika również, iż rodziny z dziećmi najczęściej zgłaszają trudności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz nadużywanie alkoholu/alkoholizm, a kolejno przemoc, konflikty ze współmałżonkiem/partnerem, problemy finansowe oraz uzależnienia dokładniej nieokreślone (uzależnienie dzieci od komputera, uzależnienie od leków, uzależnienie od substancji psychoaktywnych). Pojawiła się również pojedyncza odpowiedź wskazująca na bezrobocie.

Bezrobocie

Zgodnie z danymi GUS, w 2025 roku w Augustowie zarejestrowanych było 209 osób bezrobotnych, w tym: 76 kobiet oraz 133 mężczyzn. Porównując 2025 rok do 2021 roku można zauważyć, iż ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Augustów wzrosła o 13,59%. Ponadto w 2021 roku odnotowano najwięcej osób długotrwale bezrobotnych.

Tabela 16. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2021-2025

Stan bezrobocia	
Bezrobotni zarejestrowani ogółem:	
Rok 2021	184 osoby
Rok 2022	190 osób
Rok 2023	199 osób
Rok 2024	189 osób
Rok 2025	209 osób
Kobiety	
Rok 2021	85 kobiet
Rok 2022	83 kobiety
Rok 2023	76 kobiet
Rok 2024	80 kobiet
Rok 2025	76 kobiet
Mężczyźni	
Rok 2021	99 mężczyzn
Rok 2022	107 mężczyzn
Rok 2023	123 mężczyzn
Rok 2024	109 mężczyzn
Rok 2025	133 mężczyzn
Osoby długotrwale bezrobotne	
Rok 2021	125 osób
Rok 2022	119 osób
Rok 2023	110 osób
Rok 2024	115 osób
Rok 2025	120 osób

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 5,40%, w tym: 4,40% wśród kobiet oraz 6,20% wśród mężczyzn.

Według stanu na 31 grudnia 2025 roku stopa bezrobocia w gminie wyniosła 10,20%. Stopa bezrobocia dla powiatu wynosiła 10,50%, a dla województwa wynosiła 7,40%.

Zgodnie z danymi GOPS w Augustowie, na przestrzeni lat 2023-2025 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia.

Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

Bezdomność

Zdefiniowanie pojęcia bezdomności niewątpliwie nastręcza badaczom coraz to nowszych problemów. Najogólniej, można ją określić jako względnie trwałą sytuację człowieka pozbawionego dachu nad głową albo nieposiadającego własnego mieszkania[2].

Bezdomność wydaje się być szczególnie bolesnym zjawiskiem, gdyż człowiek, którego ona dotyczy, pozostając bez dachu nad głową, funkcjonuje bez przestrzeni, w której może się schronić przed trudnymi życiowymi sytuacjami. Osobie, która ma dom, bardzo trudno zrozumieć bezdomnych, a przecież jest ich coraz więcej. Dzisiaj można ich spotkać w każdym mieście; do niedawna zaś stanowili zjawisko charakterystyczne jedynie dla dużych aglomeracji. Jest to swego rodzaju znak czasu.

Zgodnie z Ustawą z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej pomoc osobom bezdomnym należy do zadań własnych gmin. Pomoc ta może mieć formę udzielenia schronienia, zabezpieczenie posiłku, ubrania, a także zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne. Osoba bezdomna może zostać objęta indywidualnym programem wychodzenia z bezdomności, polegającym na wspieraniu osoby bezdomnej w rozwiązywaniu jej problemów życiowych, w szczególności rodzinnych i mieszkaniowych oraz pomocy w uzyskaniu zatrudnienia.

Pomoc osobom bezdomnym z terenu gminy Augustów świadczy Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie. W ramach realizowanych działań Ośrodek podejmuje działania mające na celu zapewnienie osobom znajdującym się w kryzysie bezdomności niezbędnego wsparcia oraz poprawę ich sytuacji życiowej.

---

[2] Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434

Zgodnie z danymi GOPS w Augustowie, na przestrzeni lat 2023-2025 zmalała liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezdomności.

Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności

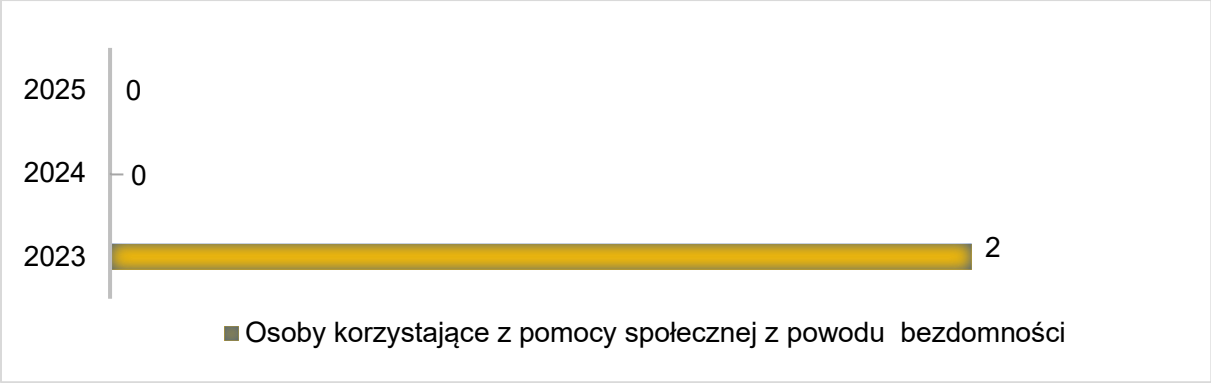

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

Problem uzależnień od substancji psychoaktywnych

Alkoholizm

Według szacunków Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych co ósmy dorosły Polak nie pije w ogóle alkoholu. Ponadto większość osób pijących alkohol spożywa go w sposób, który nie powoduje negatywnych konsekwencji dla nich i dla osób z ich otoczenia. Jednak kilkanaście procent dorosłych Polaków spożywa alkohol problemowo. Szacuje się, że w grupie tej znajduje się ok. 900 tys. osób uzależnionych oraz ponad 2 mln osób pijących alkohol ryzykownie lub szkodliwie. Należy podkreślić, że grupa osób najwięcej pijących, stanowiąca 9% ogólnej liczby osób konsumujących alkohol, spożywa aż 43% całego wypijanego alkoholu[3].

Konkretna liczba osób uzależnionych od alkoholu jest trudna do ustalenia. Posługując się danymi szacunkowymi Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych można natomiast określić przybliżoną liczbę osób wśród danej populacji, u których mogą występować różne kategorie problemów alkoholowych.

Tabela 17. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe) dla Polski 37,33 mln mieszkańców oraz Gmina Augustów 6 349 mieszkańców	
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	Polska: ok. 2% populacji
	Gmina Augustów: ok. 127 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Augustów: ok. 254 osoby
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	Polska: ok. 4% populacji
	Gmina Augustów: ok. 254 osoby

[3] PARPA - szkody zdrowotne i uzależnienie, picie ryzykowne i szkodliwe

Osoby pijące szkodliwie	Polska: 5 - 7% populacji
	Gmina Augustów: ok. 317 – 445 osób
Osoby doznające przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	Polska: 2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin
	Gmina Augustów: ok. 339 osób dorosłych i dzieci

Źródło: PARPA

Dane z przeprowadzonej diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych wśród mieszkańców z terenu gminy Augustów wskazują, iż problem alkoholizmu został usytuowany wysoko w hierarchii problemów społecznych. Ponadto dla 47,50% badanych jest to problem zauważalny na terenie gminy, a dla 7,50% jest to problem bardzo powszechny. Z kolei 37,50% uważa, że są to nieliczne przypadki.

Idąc dalej, 70,00% uważa, że osoby spożywające alkohol stanowią zagrożenie dla bezpieczeństwa społeczności lokalnej. Co więcej, problem odnotowany został także w odpowiedziach respondentów, gdyż łącznie 86,25% zna osobiście kogoś, kto w ich ocenie nadużywa alkoholu, w tym: 45,00% do 5 takich osób, 33,75% od 6 do 10 takich osób, a 7,50% zna więcej niż 10 osób nadużywających alkohol. Pozostali ankietowani, tj. 13,75% zaprzeczyli posiadaniu takich znajomości.

Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol?

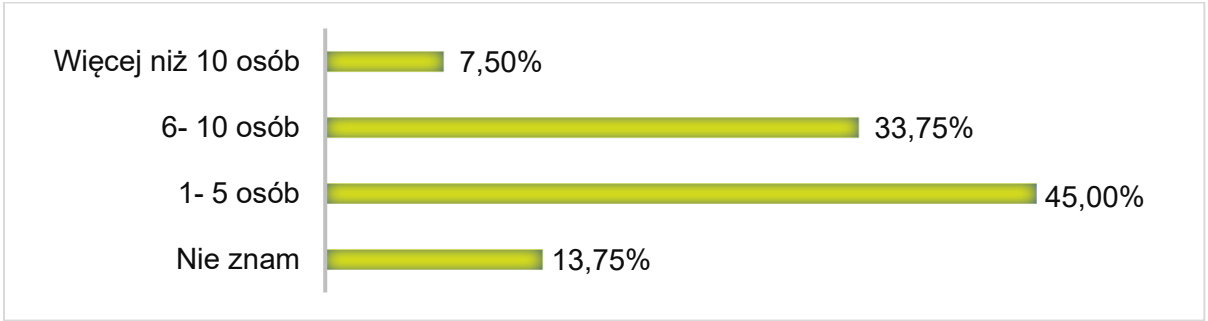

Jak wynika z deklaracji badanych mieszkańców z terenu gminy, alkohol jest obecny w ich życiu, lecz częstotliwość jego spożywania jest zazwyczaj okazjonalna. Najliczniejsza grupa ankietowanych tj. 60,00% przyznała się do spożywania napojów alkoholowych okazjonalnie, średnio kilka razy w roku. Kolejno 17,50% zadeklarowało

abstynencję. Następnie 11,25% przyznało, iż spożywa alkohol raz na dwa tygodnie, a 7,50% raz w miesiącu. Pozostałe 3,75% sięga po alkohol raz w tygodniu. Analizując płeć respondenta, zarówno kobiety, jak i mężczyźni deklarowali najczęściej, iż spożywają alkohol okazjonalnie.

Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe?

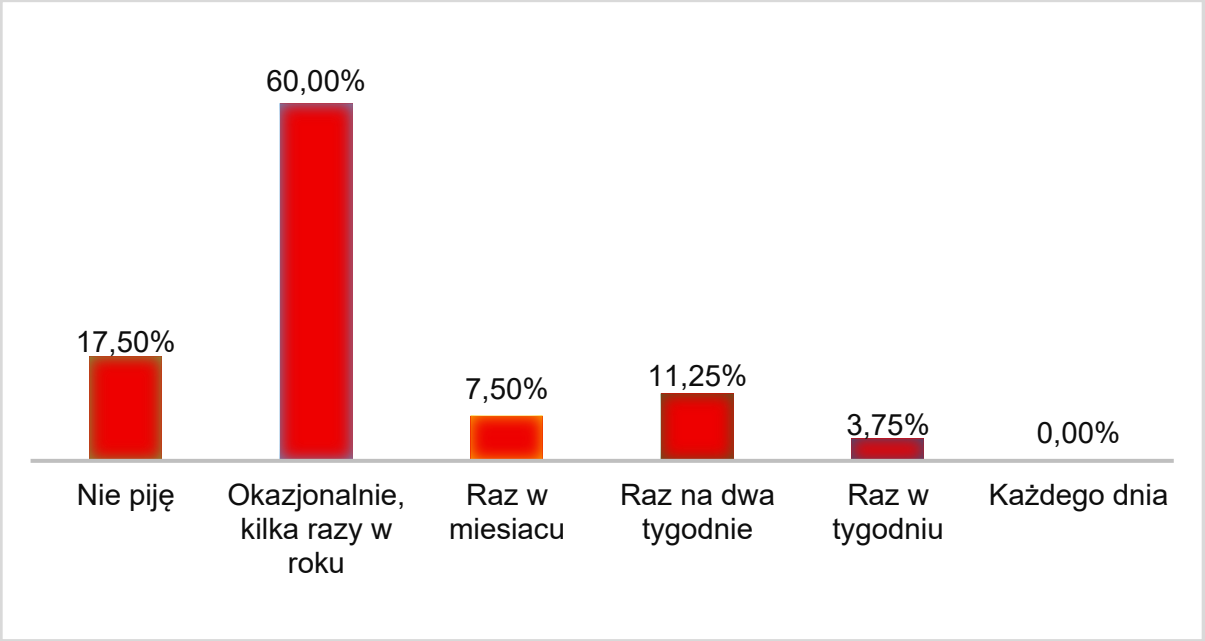

Idąc dalej, 68,75% ankietowanych potwierdziło, że spotkało się ze zjawiskiem nietrzeźwości wśród kierowców. Niepokojącym jest, iż 25,00% badanych było świadkami spożywania alkoholu przez kobiety w ciąży. Mieszkańcy zwrócili również uwagę na nasilenie zjawiska spożywania alkoholu przez osoby nieletnie, gdyż 47,50% badanych przyznało, że spotkało się z przypadkami sprzedaży alkoholu osobom nieletnim.

Z przeprowadzonego badania wynika, iż 57,50% badanych potrafiło samodzielnie wskazać przynajmniej jedną instytucję, która zajmuje się taką pomocą. Odpowiedzi respondentów wskazywały najczęściej na Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, a kolejno na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pozostałe 42,50% przyznało, że nie zna żadnej instytucji na terenie gminy, udzielającej pomocy osobom uzależnionym. W celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji działających w obszarze profilaktyki, zasadnym wydaje się więc podjęcie działań informacyjnych w tym zakresie.

Problem spożywania napojów alkoholowych przez młode osoby potwierdzają także wyniki badania przeprowadzonego wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy.

Z pozyskanych danych wynika, iż 3,77% uczniów klas piątych i szóstych oraz 17,24% uczniów klas siódmych i ósmych miało już kontakt z alkoholem. Niepokojącym jest również fakt, iż obniża się wiek inicjacji alkoholowej, która według deklaracji badanych uczniów najczęściej przypada na wiek 11 lat. Wielu uczniów biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Pozyskane w trakcie badania dane wskazują, iż takie znajomości zazwyczaj poszerzają się wraz z wiekiem badanych.

Akcentowany przez respondentów problem alkoholizmu wskazuje zatem jednoznacznie na priorytetowy kierunek działań, jaki powinien podejmować samorząd w ramach profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu na terenie gminy. Konieczne jest prowadzenie działań o charakterze profilaktycznym, szkoleniowym, informacyjnym, a także promującym różne formy zdrowego stylu życia.

Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Ważną rolę w procesie przeciwdziałania uzależnieniom odgrywa Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która realizuje szeroką działalność profilaktyczną oraz prowadzi postępowanie wobec osób nadużywających alkoholu/narkotyków.

Dane z działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w latach 2023-2025 wskazują, iż wzrosła liczba wniosków o leczenie odwykowe, natomiast liczba wniosków do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego była najwyższa w 2024 roku. Na przestrzeni lat 2023-2025 przeprowadzono 2 kontrole punktów sprzedaży.

Tabela 18. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Działania GKRPA	Rok	Liczba
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	Rok 2023	6 posiedzeń
	Rok 2024	7 posiedzeń
	Rok 2025	6 posiedzeń
Przeprowadzone rozmowy motywujące	Rok 2023	31 rozmów
	Rok 2024	25 rozmów
	Rok 2025	29 rozmów
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	Rok 2023	0
	Rok 2024	0
	Rok 2025	2 kontrole
Wnioski o leczenie odwykowe	Rok 2023	7 wniosków
	Rok 2024	8 wniosków
	Rok 2025	9 wniosków
Zlecenia przeprowadzenia badania przez biegłych sądowych	Rok 2023	2 zlecenia
	Rok 2024	3 zlecenia
	Rok 2025	3 zlecenia
Wnioski do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego	Rok 2023	2 wnioski
	Rok 2024	5 wniosków
	Rok 2025	3 wnioski
Postanowienia w sprawie wydania opinii na sprzedaż napojów alkoholowych	Rok 2023	1 postanowienie
	Rok 2024	2 postanowienia
	Rok 2025	1 postanowienie
Szkolenia, w których uczestniczyli członkowie komisji	Rok 2023	2 szkolenia
	Rok 2024	3 szkolenia
	Rok 2025	2 szkolenia

Zgodnie z danymi GOPS w Augustowie, na przestrzeni lat 2023-2025 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu.

Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

Narkomania

Według danych z lat 2018/2019 odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku w Polsce jest kilkunastokrotnie niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem. Używanie alkoholu w ciągu ostatniego roku odnotowano w Polsce na poziomie 79,9% (badanie z 2018 roku), podczas gdy w przypadku narkotyków odsetek wyniósł 5,4% (dane dla osób w wieku 15-64 lata)[4].

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy Augustów, jednak są to nieliczne przypadki. Taką odpowiedź zaznaczyło 62,50% badanych mieszkańców. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (82,50%), jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (98,75%). Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się 17,50% respondentów.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród uczniów pojawiły się deklaracje potwierdzające znajomość w swoim środowisku osób niepełnoletnich zażywających narkotyki. Do posiadania tego typu znajomości przyznało się 1,89% uczniów klas piątych i szóstych oraz 9,20% uczniów klas siódmych i ósmych. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała dotychczas kontaktu z narkotykami. Do zażywania narkotyków przyznał się 1 badany uczeń klas siódmych i ósmych.

Wraz z wiekiem wzrasta również możliwość dostępu do substancji psychoaktywnych. Badani uczniowie prezentują raczej dobry poziom wiedzy na temat konsekwencji zdrowotnych stosowania narkotyków, a także sankcji prawnych z tytułu ich posiadania.

[4] Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020

Niemniej jednak istnieje spora grupa osób, szczególnie wśród uczniów młodszych, która takiej wiedzy nie posiada.

Idąc dalej, 16,09% uczniów klas siódmych i ósmych przyznało, że zna osoby w swoim środowisku, które zażywają dopalacze. Ponadto 2,30% uczniów klas siódmych i ósmych zna miejsca, w których można zakupić dopalacze. Do używania tego typu substancji przyznało się trzech uczniów klas siódmych i ósmych.

Uzależnienia behawioralne

Nieustanny postęp technologiczny, będący imperatywem o sile nieomal równej postępowi biologicznemu, codziennie zmienia otaczającą nas rzeczywistość, kreując nie tylko nowe możliwości, lecz także wyzwania. (…) Takie zjawiska, jak ogólnoświatowa wymiana informacji, stosowanie elektronicznego podpisu, korzystanie z e-bankowości czy niezwykle popularne portale społecznościowe oraz rozrywkowe, prowadzą do wirtualizacji rzeczywistości i „cyfryzacji" ludzkiego życia.[5]

Wraz ze wzrostem popularności i dostępności nowych technologii wzrasta także lista zagrożeń związana z ich użytkowaniem. Według opublikowanych przez GUS danych z 2017 r. 98,8% gospodarstw domowych z dziećmi wykorzystuje Internet do codziennych aktywności. W zrealizowanych rok wcześniej badaniach „Nastolatki wobec Internetu" (Kamieniecki i in., 2016) również wykazano, że w domu korzysta z niego codziennie ponad 90% nastolatków. Internet stał się nieodłącznym elementem życia młodych ludzi, niezbędnym do nauki i komunikacji. Powszechne korzystanie przez młodzież z tego medium nasuwa pytania o związane z tym zagrożenia. Chociaż dla większości użytkowników Internet faktycznie jest narzędziem pracy, rozrywki i komunikacji, to jednak w przypadku pewnej grupy młodych internautów korzystanie z sieci może wymykać się spod kontroli.

W związku z tym zadano poszczególnym grupom badawczym kilka pytań odnośnie zagrożeń związanych z uzależnieniami behawioralnymi.

Wśród uczniów klas piątych i szóstych najbardziej zauważalnym problemem jest nadmierne korzystanie z Internetu (15,09%). Kolejno 13,21% potwierdziło, iż ma problem z nałogowym korzystaniem z telefonu, a 11,32% z nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych.

---

[5] Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego" 2013, nr 9

Z kolei 18,39% uczniów klas siódmych i ósmych mierzy się z siecioholizmem, czyli z nadmiernym korzystaniem z Internetu i tyle samo przyznało, iż ma problem z nałogowym korzystaniem z telefonu oraz obsesyjnym kupowaniem niepotrzebnych rzeczy, czyli zakupoholizmem.

Wielu rodziców zadaje sobie pytanie, czy ich nastoletnie dzieci mogą uzależnić się od komputera lub innych czynności. Czy takie niepokojące zjawiska mogą zagrozić zdrowiu i bezpieczeństwu dzieci? Do niedawna uważano, że można się uzależnić tylko od substancji psychoaktywnych, a więc od alkoholu, tytoniu, leków i narkotyków. Okazuje się jednak, że w dobie nowoczesnych technologii informatycznych dorastające dzieci są coraz bardziej narażone na inne zagrożenia, które określa się jako uzależnienie od czynności lub uzależnienie behawioralne.

Zapytano więc rodziców czy zauważyli u swojego dziecka problemy związane z uzależnieniami od czynności. W wyniku odpowiedzi okazało się, iż największy odsetek badanych rodziców tj. 28,43% wskazał, iż ich dzieci najczęściej dotyczy problem fonoholizmu, czyli nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Następnie 24,51% przyznało, iż ich dzieci mierzą się z nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych i tyle samo wskazało na nadmierne korzystanie z Internetu.

Również badani nauczyciele wskazywali, że ich uczniów dotyczy problem nałogowego korzystania z telefonu komórkowego. Taką odpowiedź wybrało 54,55% respondentów. Co więcej, wskazali również na problem nadmiernego korzystania z Internetu oraz problem nadmiernego korzystania z gier komputerowych.

Zarówno badani rodzice, jak i badani nauczyciele najczęściej oceniali swoją wiedzę na temat uzależnień behawioralnych jako dobrą. Ponadto 74,55% badanych nauczycieli przyznało, iż chcieliby uczestniczyć w szkoleniach poświęconych tematyce uzależnień behawioralnych.

Najważniejszym problemem wśród dorosłych mieszkańców z terenu gminy Augustów okazał się problem nadmiernego korzystania z Internetu. Taką odpowiedź wskazało 21,25% badanych mieszkańców. Kolejno 12,50% respondentów ma problem

z nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego. Z kolei 11,25% uważa, iż dotyczy ich problem pracoholizmu. Pozostałe dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:

Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z:	Tak
Uzależnieniem od pracy (pracoholizm)	11,25%
Nadmiernym korzystaniem z telefonu komórkowego (fonoholizm)	12,50%
Nadmiernym korzystaniem z Internetu	21,25%
Nadmiernym korzystaniem z gier komputerowych	5,00%
Hazardem	0,00%
Nałogowym kupowaniem rzeczy (zakupoholizm)	7,50%
Nadmiernym objadaniem się (jedzenioholizm)	2,50%
Obsesyjnym przestrzeganiem jedzenia zdrowej żywności (ortoreksja)	1,25%

Ponadto 52,50% badanych mieszkańców oceniło swój poziom wiedzy na temat uzależnień behawioralnych jako dobry. Kolejno 33,75% oceniło go na poziomie dostatecznym. Następnie 3,75% uznało, iż niedostatecznie zna się w tym temacie. Z kolei 2,50% przyznało, iż ich wiedza w tym zakresie jest bardzo dobra, a pozostałe 7,50% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

W kontekście przywołanych wyżej wyników badań, zaleca się upowszechnianie wiedzy dotyczącej uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie/dystrybuowanie materiałów informacyjno- edukacyjnych oraz prowadzenie kampanii społecznych.

Problemy osób starszych, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Dane demograficzne wskazują na problem starzenia się społeczeństwa na terenie gminy Augustów. Zwłaszcza zauważalny jest rosnący wskaźnik obciążenia demograficznego (z 84,5 w 2021 roku do 104,2 w 2025 roku). Przejawia się on wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. Jak wiadomo osoby starsze są bardziej narażone na choroby, co często prowadzi także do niepełnosprawności. Starość wiąże się z niższą aktywnością i sprawnością fizyczną, a w konsekwencji często z marginalizacją osób starszych jako zbiorowości. W związku z migracją ludzi młodych wzrasta ilość osób starszych, samotnie mieszkających, które często wymagają opieki. W związku z tym konieczne jest dostosowanie infrastruktury usług społecznych do potrzeb zwiększającej się społeczności osób starszych w celu umożliwienia pozostawania jak najdłużej samodzielnymi w swoim miejscu zamieszkania oraz aktywnymi w życiu społecznym. Ważnym elementem działań jest zwiększenie świadomości społecznej na temat funkcjonowania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek

Liczba mieszkańców	
Ogółem:	
Rok 2021	6 444 osoby
Rok 2021	6 431 osób
Rok 2023	6 410 osób
Rok 2024	6 377 osób
Rok 2025	6 349 osób
Osoby w wieku 0-17 lat:	
Rok 2021	1 342 osoby
Rok 2021	1 307 osób
Rok 2023	1 269 osób
Rok 2024	1 237 osób
Rok 2025	1 207 osób

Osoby w wieku 18-59 lat:	
Rok 2021	3 759 osób
Rok 2021	3 756 osób
Rok 2023	3 744 osoby
Rok 2024	3 721 osób
Rok 2025	3 689 osób
Osoby w wieku 60 lat i więcej:	
Rok 2021	1 343 osoby
Rok 2021	1 368 osób
Rok 2023	1 397 osób
Rok 2024	1 419 osób
Rok 2025	1 453 osoby

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Prognozy demograficzne (GUS) wskazują na przyspieszenie negatywnych tendencji – do 2030 roku dzieci do 14 roku życia ubędzie nawet o 15,4% (ostatnie dwa lata były szczególnie niekorzystne pod względem ujemnego przyrostu naturalnego), a osób w wieku produkcyjnym o blisko 8,2%; przybędzie za to 20,8% osób po 65 roku życia.

Zgodnie z danymi GOPS w Augustowie, na przestrzeni lat 2023-2025 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności, natomiast zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby

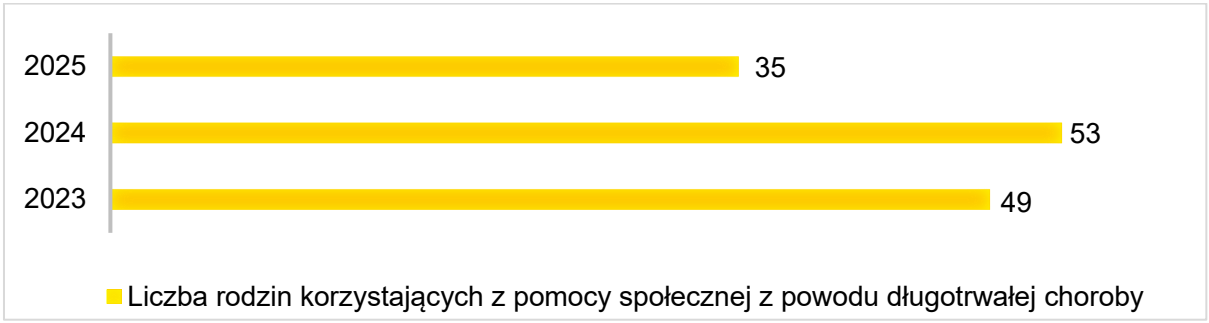

Źródło: opracowanie własne na podstawie GOPS w Augustowie

Częstotliwość występowania ciężkich i długotrwałych chorób oraz niepełnosprawności, w tym m.in. w związku ze starzeniem się społeczeństwa, pozwala przypuszczać, że w okresie objętym Strategią liczba osób wymagających wsparcia z tytułu chorób i niepełnosprawności będzie wzrastać.

Działania prowadzone na rzecz seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Augustów:

W obliczu postępującego starzenia się społeczeństwa oraz rosnącej liczby osób wymagających całodobowej opieki i wsparcia, wzrasta zapotrzebowanie na umieszczenie mieszkańców w domach pomocy społecznej (DPS). W realizacji tego zadania Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie współpracuje z domami pomocy społecznej funkcjonującymi na terenie powiatu augustowskiego. Na terenie powiatu działają dwa Domy Pomocy Społecznej, które zapewniają mieszkańcom całodobową opiekę oraz odpowiednie do ich potrzeb usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające.

Program „Korpus Wsparcia Seniorów" – w 2025 roku gmina realizowała program skierowany do osób w wieku 60 lat i więcej, które mają trudności z samodzielnym funkcjonowaniem. Obejmował on rozwój usług sąsiedzkich oraz zwiększanie bezpieczeństwa seniorów dzięki tzw. opiece na odległość.

Usługi opiekuńcze – organizowanie pomocy osobom, które ze względu na wiek, stan zdrowia lub ograniczoną sprawność potrzebują wsparcia w codziennych czynnościach.

Programy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie dla osób z niepełnosprawnościami:

Program „Opieka wytchnieniowa" dla Jednostek Samorządu Terytorialnego – edycja 2026 - jest finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego. Jego celem jest wsparcie członków rodzin i opiekunów, którzy sprawują bezpośrednią opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami, poprzez zapewnienie im czasowego zastępstwa w opiece i możliwości odpoczynku.

Program był skierowany do opiekunów:

- ✓ dzieci od ukończenia 2. roku życia do ukończenia 16. roku życia posiadających orzeczenie o niepełnosprawności;
- ✓ osób z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem równoważnym.

Opieka wytchnieniowa umożliwia czasowe przejęcie obowiązków opiekuńczych, co pozwala opiekunom na odpoczynek, załatwienie spraw osobistych, skorzystanie z usług medycznych lub regenerację sił. Usługi mogą być realizowane w formie pobytu dziennego lub całodobowego, zgodnie z warunkami programu i zakresem przyjętym przez realizatora.

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" – edycja 2026 – jego celem jest zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnościami, poprawa jakości ich życia oraz umożliwienie aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym. Program jest finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Usługi asystenta osobistego obejmują:

- ✓ pomoc w codziennych czynnościach samoobsługowych, w tym w utrzymaniu higieny osobistej;
- ✓ wsparcie w wykonywaniu obowiązków domowych i funkcjonowaniu w rodzinie;
- ✓ pomoc w przemieszczaniu się poza miejscem zamieszkania;
- ✓ wsparcie podczas załatwiania spraw urzędowych i korzystania z usług publicznych;
- ✓ pomoc w komunikowaniu się z otoczeniem oraz wyrażaniu własnych potrzeb;

- ✓ ułatwianie uczestnictwa w życiu społecznym, edukacyjnym, zawodowym i kulturalnym.

Program „Dostępne mieszkanie" – forma wsparcia polegająca na dofinansowaniu zmiany mieszkania na lokal pozbawiony barier architektonicznych, umożliwiający samodzielne opuszczanie budynku. Dostępność programu i możliwość składania wniosków należy potwierdzić w PCPR lub PFRON.

Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych – pomoc finansowa w pokryciu kosztów uczestnictwa w turnusach, których celem jest poprawa sprawności psychofizycznej, rozwijanie zainteresowań oraz integracja społeczna. W określonych przypadkach dofinansowanie może obejmować również opiekuna.

Likwidacja barier architektonicznych – dofinansowanie dostosowania mieszkania lub domu do potrzeb osoby z niepełnosprawnością, np. w celu ułatwienia poruszania się i samodzielnego korzystania z pomieszczeń.

Likwidacja barier technicznych – pomoc w dostosowaniu warunków życia poprzez zakup lub wykonanie rozwiązań technicznych ułatwiających codzienne funkcjonowanie.

Likwidacja barier w komunikowaniu się – dofinansowanie rozwiązań ułatwiających porozumiewanie się i przekazywanie informacji osobom, którym niepełnosprawność utrudnia komunikację.

Dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych – wsparcie w zakupie m.in. wózków inwalidzkich, protez, aparatów słuchowych i innych wyrobów medycznych, zgodnie z obowiązującymi zasadami.

Co więcej, na terenie powiatu augustowskiego działa Augustowskie Centrum Aktywności Seniorów, zlokalizowane przy ul. Hożej 29 w Augustowie. Placówka, prowadzona przez Gminę Miasto Augustów i jest przeznaczona dla osób w wieku 60 lat i więcej. Oferuje możliwości aktywizacji fizycznej, intelektualnej i społecznej, m.in. poprzez zajęcia edukacyjne, kulturalne, sportowo-rekreacyjne oraz spotkania

integracyjne. Działalność centrum sprzyja przeciwdziałaniu samotności i wykluczeniu społecznemu osób starszych oraz wspiera rozwijanie ich zainteresowań.

Usługi świadczone przez Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie dla osób z niepełnosprawnościami:

Osoba niepełnosprawna może być zarejestrowana w Powiatowym Urzędzie Pracy jako:

- bezrobotny – to osoba, która posiada ustaloną niepełnosprawność, jednak nie jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.
- poszukujący pracy – to osoba, która oprócz ustalonej niepełnosprawności jest uprawniona m.in. do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty socjalnej, zasiłku stałego.

Osoba z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności, która jest zdolna do podjęcia zatrudnienia w co najmniej połowie wymiaru czasu pracy, posiadająca status „bezrobotnego" może skorzystać ze wszystkich form pomocy dla osoby bezrobotnej.

Ponadto osoba niepełnosprawna zarejestrowana w powiatowym urzędzie pracy jako poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu może również korzystać na zasadach takich jak bezrobotni z następujących form pomocy:

- szkoleń,
- stażu,
- prac interwencyjnych,
- badań lekarskich lub psychologicznych, o których mowa w których mowa w art. 205 ust. 1 ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
- zwrotu kosztów, o których mowa w art. 45 ust. 1, 2 i 4 ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
- zwrotu kosztów zakwaterowania, o których mowa w art. 206 ust. 2 ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia,
- bonu na zasiedlenie;
- bonu na kształcenie ustawiczne;

- finansowania potwierdzenia nabycia wiedzy i umiejętności lub kosztów uzyskania dokumentu potwierdzającego nabycie wiedzy i umiejętności.

Dla osób niepełnosprawnych posiadających status „poszukującej pracy", a nie pozostających w zatrudnieniu, przewidziane są usługi urzędu pracy i instrumenty finansowane ze środków PFRON. Instrumenty te są adresowane bezpośrednio do osób niepełnosprawnych, jak też do ich pracodawców[6].

Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON

Uprawnienia pracodawcy zatrudniającego osobę z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności	• Miesięczne dofinansowanie do wynagrodzenia pracownika. • Zwrot kosztów przystosowania stanowiska pracy. • Zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy. • Zwrot kosztów szkolenia pracownika. • Zwrot kosztów zatrudnienia pracownika pomagającego pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy. • Zwolnienie z wpłat na PFRON. • Refundacja części wynagrodzenia lub składek na ubezpieczenia społeczne.
Uprawnienia osoby z orzeczonym stopniem o niepełnosprawności zdolnej do pracy,	• Pomoc w znalezieniu zatrudnienia (pośrednictwo pracy).

[6] Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie - informacje dla osób z niepełnosprawnościami

posiadające status „bezrobotnego" lub poszukującego pracy	• Możliwość nabycia, uzupełnienia, podniesienia kwalifikacji zawodowych oraz zdobycia doświadczenia zawodowego (szkolenia, studia podyplomowe, staż). • Pomoc w wyborze odpowiedniego miejsca pracy przy uwzględnieniu predyspozycji zawodowych i możliwości zdrowotnych oraz wymagań w danym środowisku pracy (doradcy zawodowego).
Osoby niepełnosprawne podejmujące i prowadzące działalność gospodarczą lub rolniczą	• Wsparcie finansowe na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej. • Dofinansowanie do oprocentowania kredytu bankowego. • Refundacja składek ZUS.

Ponadto pracownicy GOPS wskazali, że jedną z najważniejszych potrzeb osób z niepełnosprawnościami jest zapewnienie szybszego dostępu do opieki zdrowotnej i rehabilitacji. Na kolejnej pozycji znalazła się potrzeba wsparcia ze strony asystenta osoby z niepełnosprawnością. Pozostałe wskazania respondentów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Najważniejsze potrzeby osób z niepełnosprawnościami

Najważniejsze potrzeby osób z niepełnosprawnościami w opinii pracowników GOPS	**%**
Dostępność budynków i przestrzeni publicznych	28,57%
Szybszy dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji	100%
Usługi opiekuńcze i pomoc w codziennym funkcjonowaniu	57,14%
Wsparcie asystenta osoby z niepełnosprawnością	85,71%
Łatwiejszy dostęp do transportu	57,14%

Wsparcie psychologiczne	57,14%
Dostęp do technologii i sprzętu wspomagającego	42,86%
Pomoc w uzyskaniu świadczeń i wsparcia finansowego	57,14%
Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i formalności	57,14%
Większa akceptacja i zrozumienie ze strony społeczeństwa	57,14%
Możliwość znalezienia pracy	57,14%

Pracownicy GOPS uczestniczący w badaniu ankietowym wymienili kilka problemów odnoszących się do osób z niepełnosprawnościami, które dostrzegają w trakcie swojej pracy. Wskazano na bariery architektoniczne i komunikacyjne, samotność, brak opieki wytchnieniowej dla opiekunów oraz nierówności społeczne. Idąc dalej, według łącznie 42,86% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom z niepełnosprawnościami (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest niewystarczająca, a 28,57% ankietowanych wyraziło zdanie przeciwne i tyle samo respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto pracownicy GOPS wskazali, że najważniejszą potrzebą seniorów jest uzyskanie pomocy w codziennym funkcjonowaniu. W dalszej kolejności wymienili szybszy dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji, ułatwienia w zakresie transportu, a także wsparcie psychologiczne oraz działania mające na celu przeciwdziałanie samotności i izolacji społecznej. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 23. Najważniejsze potrzeby seniorów

Najważniejsze potrzeby seniorów w opinii pracowników GOPS	%
Szybszy dostęp do opieki zdrowotnej i rehabilitacji	71,43%
Pomoc w codziennym funkcjonowaniu	100%
Usługi opiekuńcze	28,57%
Pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i formalności	57,14%
Pomoc finansowa i świadczenia	28,57%
Łatwiejszy dostęp do transportu	71,43%
Możliwość korzystania z zajęć i aktywności dla seniorów	57,14%
Wsparcie psychologiczne oraz przeciwdziałanie samotności	71,43%
Pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego	28,57%

Dostęp do klubów seniora i miejsc spotkań	57,14%
Większa dostępność usług i przestrzeni publicznej	14,29%
Wsparcie w korzystaniu z technologii i Internetu	28,57%

Z kolei wśród problemów dotyczących osób starszych pracownicy GOPS wymieniali najczęściej samotność, utrudniony dostęp do świadczeń zdrowotnych, słaby dostęp do pomocy środowiskowej, zanikające więzy rodzinne i porzucanie seniorów oraz nieumiejętność radzenia sobie z załatwianiem spraw droga internetową. Według 28,57% badanych pracowników GOPS oferta pomocy osobom starszym (pomoc, wsparcie, usługi opiekuńcze) jest wystarczająca i tyle samo uważa, że jest niewystarczająca. Pozostałe 42,86% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ponadto w opinii pracowników GOPS, do najbardziej potrzebnych form wsparcia na terenie gminy Augustów należą usługi asystenta osobistego osoby z niepełnosprawnością, pomoc psychologiczna oraz transport i dowóz osób wymagających wsparcia. Pozostałe odpowiedzi przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Formy wsparcia i usług społecznych najbardziej potrzebne mieszkańcom gminy

Formy wsparcia i usług społecznych najbardziej potrzebne mieszkańcom gminy w opinii pracowników GOPS	**%**
Usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania	42,86%
Usługi sąsiedzkie	42,86%
Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością	57,14%
Wsparcie dla opiekunów osób zależnych	28,57%
Pomoc w codziennym funkcjonowaniu	42,86%
Wsparcie osób samotnych i niesamodzielnych	42,86%
Pomoc psychologiczna	57,14%
Pomoc w prowadzeniu gospodarstwa domowego	14,29%
Transport i dowóz osób wymagających wsparcia	57,14%
Mieszkania treningowe lub wspomagane	42,86%
Usługi dla seniorów	14,29%
Usługi dla osób z niepełnosprawnościami	14,29%

Według 28,57% badanych pracowników GOPS, oferta usług społecznych raczej nie odpowiada na potrzeby mieszkańców. Kolejno 14,29% stwierdziło, iż jest ona wystarczająca. Pozostałe 57,14% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

W trakcie badania ankietowego przeprowadzonego wśród dorosłych mieszkańców z terenu gminy Augustów wskazano kilka problemów, które ich zdaniem najbardziej dotykają osoby z niepełnosprawnościami. I tak 67,50% badanych wskazało na bezrobocie, a 57,50% na bariery architektoniczne. Następnie 51,25% wskazało na utrudniony dostęp do świadczeń medycznych np. rehabilitacji. Kolejno 43,75% zaznaczyło brak akceptacji w środowisku lokalnym, a 33,75% izolację. Z kolei 22,50% wskazało na problemy psychologiczne, a 17,50% na utrudniony dostęp do usług opiekuńczych.

Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotykają osób z niepełnosprawnościami?

Co więcej, łącznie 43,75% badanych mieszkańców przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy uwzględniają potrzeby osób z niepełnosprawnościami,

natomiast łącznie 23,75% miało przeciwne zdanie w tym temacie. Pozostałe 32,50% nie wyraziło jednoznacznej opinii w tym zakresie.

Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami?

W trakcie ankietyzacji dorosłych mieszkańców z terenu gminy poruszono także problematykę dotyczącą osób starszych. Wśród kluczowych problemów dotykających seniorów respondenci wskazywali najczęściej choroby lub inwalidztwo (73,75%), utrudniony dostęp do placówek medycznych (67,50%) oraz samotność (51,25%). Zwrócono również uwagę na poczucie odrzucenia i nieprzydatności innym (36,25%), ubóstwo (31,25%), brak zorganizowanych form spędzania czasu wolnego (25,00%) oraz utrudniony dostęp do usług opiekuńczych (18,75%). Wykres poniżej przedstawia rozkład poszczególnych odpowiedzi respondentów. Każdy z ankietowanych mógł zaznaczyć dowolną liczbę odpowiedzi, stąd suma jest większa niż 100%.

Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotykają osób starszych na terenie gminy?

Ponadto łącznie 45,00% ankietowanych przyznało, że działania podejmowane na terenie gminy Augustów uwzględniają potrzeby osób starszych. Z kolei łącznie 26,25% wyraziło zdanie przeciwne w tym temacie. Pozostałe 28,75% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi w tym zakresie.

Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych?

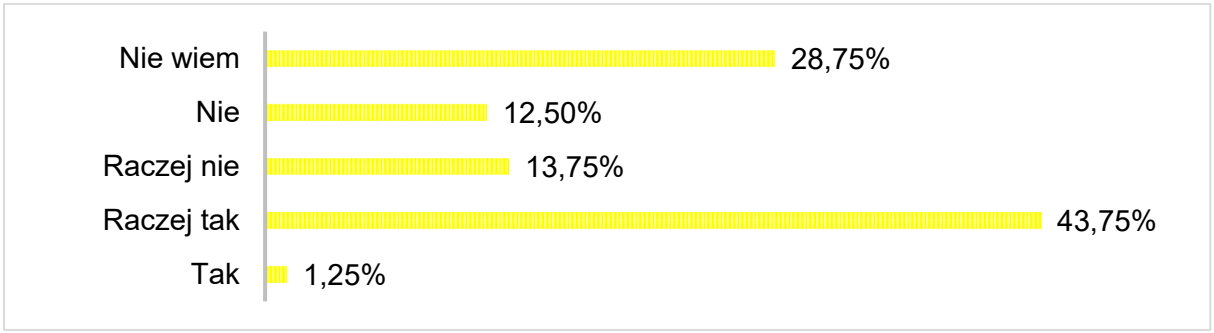

Ubóstwo

Ubóstwo jest jednym z najważniejszych i najbardziej złożonych problemów społecznych. Jest też ściśle powiązane z zagadnieniami marginalizacji i wykluczenia społecznego. Ubóstwo gospodarstw domowych w sposób szczególny uderza w wychowujące się w nich dzieci, ponieważ ogranicza i zagraża ich prawidłowemu rozwojowi i socjalizacji. Ubóstwo staje się poważnym problemem społecznym wtedy, gdy dotyczy znacznej części społeczeństwa. Skutki biedy nie rozciągają się jedynie na jednostki nią doświadczone, ale również - zwłaszcza w sytuacji jej trwałości i pokaźnego zasięgu - na resztę społeczeństwa, w tym również na tę dobrze sytuowaną pod względem materialnym. Rodzi ona bowiem wiele niekorzystnych zjawisk, począwszy od degradacji biologicznej i społecznej ubogich oraz ich rodzin, a skończywszy na zachowaniach patologicznych takich jak np. alkoholizm, narkomania oraz przestępczość.

Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w swojej treści wyjaśnienia pojęcia ubóstwa. Wywnioskować można z niej, że ubóstwem jest posiadanie dochodu uprawniającego do otrzymania pomocy społecznej, a zatem każda rodzina, w której dochód na osobę nie przekracza określonego kryterium dochodowego oraz każda osoba samotnie gospodarująca, której dochód nie przekracza określonego kryterium dochodowego, żyją w ubóstwie.

Aby jednak uzyskać pomoc społeczną, oprócz ubóstwa w sytuacji życiowej wnioskodawcy musi wystąpić również co najmniej jedna z następujących okoliczności: sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, trudność w integracji cudzoziemców, trudność w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa, klęska żywiołowa lub ekologiczna lub inne okoliczności.

W 2025 roku realizowano wieloletni program wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028. Ze świadczenia skorzystały 24 osoby.

Zgodnie z danymi GOPS w Augustowie, w 2025 roku liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa była najniższa.

Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa

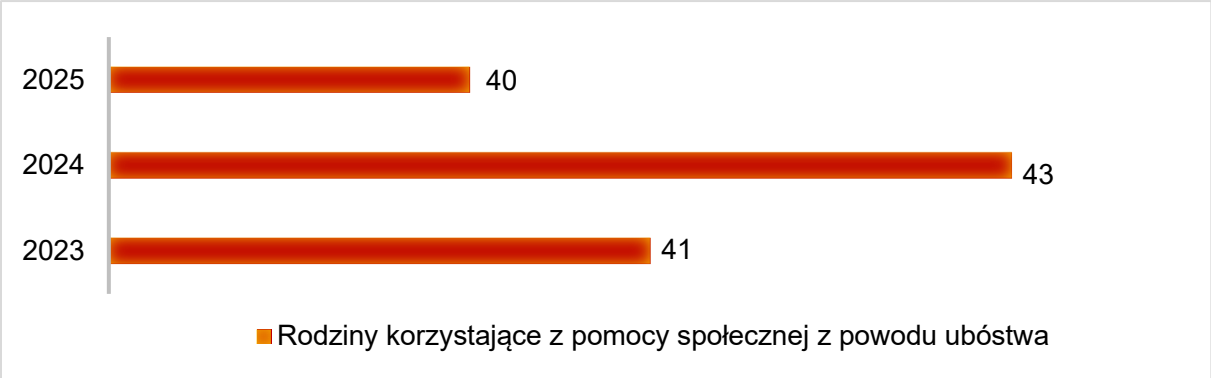

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

Uczestniczący w badaniu ankietowym nauczyciele szkół z terenu gminy Augustów zostali zapytani, czy w szkole jest wielu uczniów, którzy potrzebują wsparcia socjalnego (np. w formie dopłat do posiłków lub dopłat do wycieczek szkolnych). Z pozyskanych danych wynika, iż w szkołach jest wielu uczniów, którzy potrzebują takiego wsparcia. Taką odpowiedź wskazało 23,64% ankietowanych. Natomiast 41,82% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 34,55% respondentów nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

W prawidłowo funkcjonującej rodzinie dziecko poznaje właściwe wartości i przygotowuje się do pełnienia ról społecznych. Niestety w dzisiejszych trudnych czasach rodzina narażona jest na szereg negatywnych zjawisk, które wpływają w większym lub mniejszym stopniu na jej dezorganizację. Wzrastające bezrobocie, wzrost bezdomności, zakresu ubóstwa społecznego oraz patologii społecznej stwarza zagrożenie dla funkcjonalności rodziny. Co za tym idzie, dysfunkcjonalny dom rodzinny stanowi źródło frustracji, co w konsekwencji może zaburzać jego rozwój biopsychiczny i społeczny. Dysfunkcjonalność w tym aspekcie może obejmować niepowodzenia w realizacji zadań wychowawczych, kryzys małżeński oraz niepowodzenia związane z niezaspokajaniem potrzeb dziecka[7].

Rolą rodziny jest zapewnienie dziecku opieki, gdyż z racji wieku nie jest ono w stanie samodzielnie sobie jej zapewnić oraz jego wychowanie w celu przygotowania dziecka do życia w społeczeństwie. Rodzina jednak nie zawsze prawidłowo wykonuje powyższe zadania, przepisy ustawy o pomocy społecznej wskazują zwłaszcza na rodziny niepełne i wielodzietne. Bezradność występować może także w kwestii prowadzenia gospodarstwa domowego – problem z zapewnieniem żywności, odzieży, mieszkania itp. Bezradności tej nie należy jednak mylić z problemem posiadania przez rodzinę niewystarczających środków finansowych na zabezpieczenie tych potrzeb, gdyż w tym wypadku niezaspokojenie ich nie musi występować w parze z nieprawidłowym pełnieniem funkcji opiekuńczo-wychowawczych. O bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego powinno mówić się w odniesieniu do rodzin, które posiadają wystarczające środki finansowe na zabezpieczenie podstawowych potrzeb, lecz środkami tymi dysponują w nieodpowiedni sposób.

[7] Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013

Zadania w zakresie wspierania rodzin borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych realizowane są w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej udzielane jest wsparcie w postaci usług asystenta rodziny. Zadaniem asystentów jest wspieranie rodzin niezaradnych życiowo, dotkniętych ubóstwem, bezrobociem, uzależnieniami, którym grozi zabranie dzieci. W 2025 roku w GOPS w Augustowie zatrudniony był jeden asystent rodziny.

Na przestrzeni lat 2023-2025 wzrosła liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny. W 2025 roku z jego pomocy korzystało 13 rodzin. Wśród osób korzystających z pomocy społecznej obserwowany jest utrzymujący się wzrost rodzin o złożonych problemach rodzinnych oraz bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, dlatego zasadne jest dalsze zatrudnianie asystenta rodziny.

Wykres 23. Liczba rodzin objętych pomocą asystentów rodziny

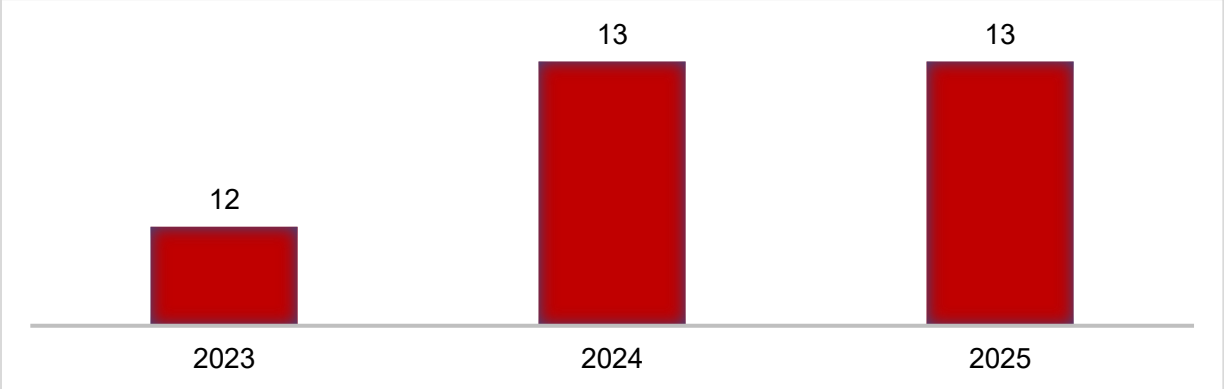

Źródło: opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2025 rok

Dzieciom pozbawionym częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej zapewnia się pieczę zastępczą, którą organizuje powiat. Rodzinną formą pieczy jest rodzina zastępcza, natomiast instytucjonalną są placówki opiekuńczo-wychowawcze. W 2025 roku 10 dzieci było umieszczonych w rodzinach zastępczych, natomiast żadne dziecko nie przebywało w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W 2024 roku sześć dzieci zostało zgłoszonych do adopcji. Na przestrzeni lat 2023-2025 usamodzielniło się dwoje dzieci z terenu gminy.

Analizując szczegółowe dane GOPS w Augustowie z trzech ostatnich lat można zauważyć, iż liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2025 roku była najwyższa.

Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej

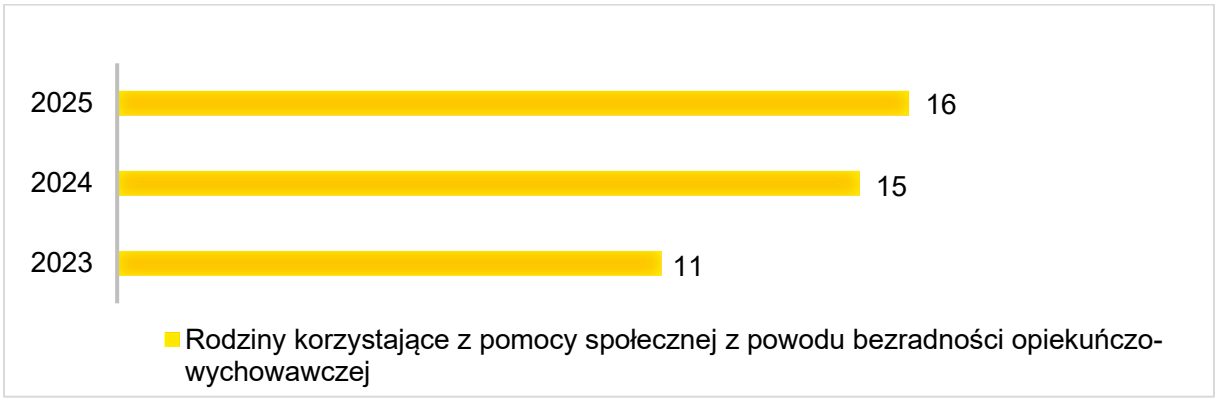

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

Odpowiedzi pozyskane w trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród pracowników GOPS wskazują, iż przyczyną bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych jest najczęściej niski poziom umiejętności wychowawczych, a kolejno uzależnienia, przemoc domowa, niskie dochody, niepełna rodzina oraz ubóstwo.

Przemoc domowa

W świetle przepisu art. 2 ust. 1 o przeciwdziałaniu przemocy domowej, przemoc domową należy rozumieć jako: „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków, finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy rozumieć:

- małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- małoletniego,

- wobec których stosowana jest przemoc domowa[8].

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa w art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.

Przemoc charakteryzuje się tym, że:

- Jest intencjonalna - oznacza zamierzone działanie człowieka, którego celem jest uzyskanie kontroli nad drugą osobą, podporządkowanie jej oraz naruszenie jej autonomii.
- Siły są nierównomierne - relacji pomiędzy osobą stosującą przemoc a osobą jej doznającą występuje przewaga jednej ze stron. Przewaga ta może mieć charakter fizyczny, psychiczny, ekonomiczny lub społeczny.
- Narusza prawa i dobra osobiste - osoba stosująca przemoc, wykorzystując swoją przewagę, narusza podstawowe prawa drugiego człowieka, w szczególności prawo do godności, nietykalności cielesnej, wolności, szacunku i bezpieczeństwa.
- Powoduje cierpienie i ból - przemoc może prowadzić do cierpienia fizycznego i psychicznego, a także powodować szkody zdrowotne, społeczne i materialne. Długotrwałe doświadczanie przemocy może dodatkowo ograniczać zdolność osoby doznającej przemocy do podejmowania działań obronnych i poszukiwania pomocy[9].

[8] Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej

[9] Opracowanie na podstawie danych oficjalnej strony „Niebieska Linia”

Rodzaje przemocy:

- fizyczna - naruszanie nietykalności fizycznej,
- psychiczna - naruszenie godności osobistej,
- seksualna - naruszenie intymności,
- ekonomiczna - naruszenie własności,
- zaniedbanie - naruszenie obowiązku do opieki ze strony osób bliskich.

Należy pamiętać, że nie ma jednej przyczyny przemocy domowej. Do przemocy dochodzi w wyniku współwystępowania i interakcji (wzajemnego oddziaływania na siebie) różnych czynników: społecznych, kulturowych i psychologicznych. Można mówić o elementach ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienia się przemocy domowej, ale nie można stwierdzić, że są jej przyczyną.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Augustów

Głównym zadaniem Zespołu Interdyscyplinarnego jest integrowanie i koordynowanie działań podmiotów uprawnionych do interwencji i pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej oraz specjalistów działających w tej dziedzinie. Realizowane jest ono m.in. w ramach procedury „Niebieskiej Karty". Celem procedury jest zatrzymanie przemocy domowej i uruchomienie zmiany zachowań pod kątem zapewnienia bezpieczeństwa i przywrócenia godności osobom słabszym, narażonym na skrzywdzenie. Zespół działa przy Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Augustowie, ul. Mazurska 1C, 16-300 Augustów.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2023-2025:

Analizując dane dotyczące działalności Zespołu Interdyscyplinarnego można zauważyć, iż na przestrzeni lat 2023-2025 wzrosła liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych.

Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego:

- Rok 2023: 4 posiedzenia;
- Rok 2024: 6 posiedzeń;
- Rok 2025: 6 posiedzeń.

Liczba utworzonych grup diagnostyczno-pomocowych:

- Rok 2023: 17 grup;
- Rok 2024: 24 grupy;
- Rok 2025: 18 grup.

Liczba posiedzeń grup diagnostyczno-pomocowych:

- Rok 2023: 50 posiedzeń;
- Rok 2024: 60 posiedzeń;
- Rok 2025: 54 posiedzenia.

Liczba rodzin objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- Rok 2023: 17 rodzin;
- Rok 2024: 23 rodziny;
- Rok 2025: 18 rodzin.

Liczba osób objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych (ogółem):

- Rok 2023: 66 osób;
- Rok 2024: 66 osób;
- Rok 2025: 47 osób.

Liczba kobiet objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- Rok 2023: 31 kobiet;
- Rok 2024: 24 kobiety;
- Rok 2025: 15 kobiet.

Liczba mężczyzn objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- Rok 2023: 27 mężczyzn;
- Rok 2024: 24 mężczyzn;
- Rok 2025: 12 mężczyzn.

Liczba dzieci objętych pomocą grup diagnostyczno-pomocowych:

- Rok 2023: 8 dzieci;
- Rok 2024: 18 dzieci;
- Rok 2025: 20 dzieci.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” była najwyższa w 2025 roku. Ponadto w tym samym roku liczba zakończonych procedur była najwyższa.

Procedura „Niebieska Karta” w latach 2023-2025:

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-A" wszczynających procedurę:

- Rok 2023: 5 formularzy;
- Rok 2024: 3 formularze;
- Rok 2025: 5 formularzy.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-C” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- Rok 2024: 13 formularzy;
- Rok 2025: 14 formularzy.

Liczba sporządzonych formularzy „Niebieska Karta-D” przez członków Zespołu Interdyscyplinarnego/grup diagnostyczno-pomocowych:

- Rok 2024: 25 formularzy;
- Rok 2025: 20 formularzy.

Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”:

- Rok 2023: 16 rodzin;
- Rok 2024: 23 rodziny;
- Rok 2025: 24 rodziny.

Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku:

- Rok 2023: 12 rodzin;
- Rok 2024: 15 rodzin;
- Rok 2025: 17 rodzin.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” ogółem:

- Rok 2023: 9 zakończonych procedur;
- Rok 2024: 13 zakończonych procedur;
- Rok 2025: 16 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” w przypadku ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia, że zaprzestano dalszego stosowania przemocy domowej:

- Rok 2023: 9 zakończonych procedur;
- Rok 2024: 8 zakończonych procedur;
- Rok 2025: 14 zakończonych procedur.

Liczba zakończonych procedur „Niebieskie Karty” po rozstrzygnięciu o braku zasadności podejmowania działań:

- Rok 2023: 0 zakończonych procedur;
- Rok 2024: 5 zakończonych procedur;
- Rok 2025: 2 zakończone procedury.

Co więcej, w 2025 roku liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa była najwyższa.

Liczba osób dotkniętych przemocą domową (ogółem):

- Rok 2023: 38 osób;
- Rok 2024: 63 osoby;
- Rok 2025: 66 osób.

Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa (ogółem):

- Rok 2024: 50 osób;
- Rok 2025: 66 osób.

Na przestrzeni lat 2023-2025 wzrosła liczba osób doznających przemocy domowej. Osobami stosującymi przemoc byli najczęściej mężczyźni, natomiast osobami doznającymi przemocy były najczęściej dzieci oraz kobiety.

Tabela 25. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową

Liczba zdarzeń związanych z przemocą	2023 rok	2024 rok	2025 rok
Liczba osób doznających przemocy domowej (ogółem), w tym:	22	38	43
Kobiety	13	18	25
Mężczyźni	4	10	8
Nieletni	5	10	10
Liczba osób stosujących przemoc domową (ogółem), w tym:	18	25	29
Kobiety	1	5	6
Mężczyźni	17	20	23

Liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego skierowanych do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach procedury Niebieskie Karty:

- Rok 2023: 2 wnioski;
- Rok 2024: 3 wnioski;
- Rok 2025: 1 wniosek.

Na przestrzeni lat 2023-2025 wzrosła liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu przemocy.

Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy

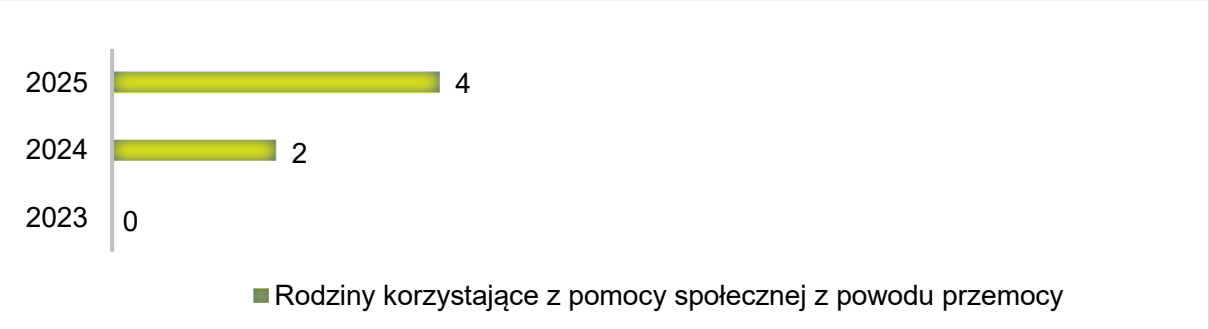

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Augustowie

Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego wśród mieszkańców, 45,00% zna 1-2 rodziny, w których stosowana jest przemoc, 21,25% zna od 3 do 5 takich rodzin, a 3,75% ponad 5 takich rodzin. Pozostałe 30,00% badanych przyznało, że w ogóle nie zna takich rodzin.

Wykres 26. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc?

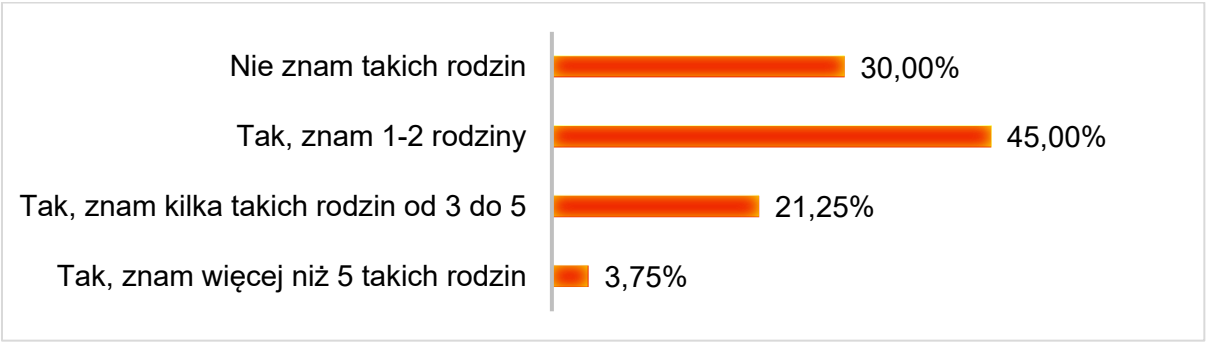

Ponadto 16,25% osobiście doświadczyło przemocy domowej, gdzie osobą stosującą przemoc był najczęściej rodzic.

Pozyskane dane wskazują, iż 66,25% ankietowanych zna instytucje pomocowe w swoim środowisku, a wśród najczęściej wymienianych znalazły się: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, policja oraz Zespół Interdyscyplinarny. Pozostałe 33,75% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Jak wynika z pozyskanych danych, zdecydowana większość mieszkańców nie popiera stosowania kar fizycznych i surowego traktowania dzieci, gdyż 75,00% badanych wyraziło zdanie, że tego typu kary zdecydowanie nie stanowią dobrej metody wychowawczej. Następnie 11,25% stwierdziło, iż rodzic może karać dziecko w dowolny sposób. Kolejno 3,75% stwierdziło, że stosowanie kar cielesnych jest dopuszczalne w sytuacji kiedy inne metody zawodzą. Pozostałe 10,00% ankietowanych nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi.

Gdy zapytano nauczycieli, czy znają uczniów, którzy mogą doświadczać problemu przemocy domowej, 25,45% udzieliło odpowiedzi twierdzącej. Z kolei 20,00% stwierdziło, iż taki problem nie występuje w ich środowisku szkolnym, a pozostałe 54,55% nie wiedziało jak odpowiedzieć na tak zadane pytanie.

Idąc dalej, zapytano uczniów czy czują się bezpiecznie w swoim domu. Zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych odpowiedziała twierdząco na tak zadane pytanie. Jednak istnieją uczniowie, którzy zaprzeczyli. Uczniowie mają zazwyczaj pełne zaufanie do swoich rodziców i dzielą się z nimi wszystkimi problemami. Ponadto zdecydowana większość uczniów klas młodszych, jak i starszych uważa, iż rodzic nie ma prawa stosować kar cielesnych. Przeciwne zdanie w tym temacie wyraziło 11,32% uczniów klas piątych i szóstych oraz 10,34% uczniów klas siódmych i ósmych.

Poważnym problemem pozostaje także, wciąż obecne w życiu Polaków, zjawisko agresji osób dorosłych wobec dzieci i młodzieży. W dalszym ciągu kary fizyczne stanowią często stosowaną przez rodziców metodę wychowywania dzieci. Dla niektórych osób są one formą „ostatecznego rozwiązania", po które sięga się w chwili utraty kontroli nad swoimi emocjami. Inni rodzice z kolei stosują kary fizyczne w sposób zaplanowany, wierząc w ich wychowawczą i rozwojową efektywność. Stosowanie kar fizycznych motywowane jest w tym przypadku dobrem dziecka[10].

W związku z powyższym, w trakcie ankietyzacji skierowano część pytań bezpośrednio do rodziców i dotyczyły one stosowanych metod wychowawczych oraz sposobów reagowania na złe zachowanie dziecka. I tak 55,88% badanych rodziców przyznało, że rozmawia z dzieckiem na ten temat. Kolejno 33,33% odpowiedziało, że najczęściej upomina lub ostrzega przed konsekwencjami złego zachowania, a pozostałe 10,78% rodziców stosuje różnego rodzaju zakazy m.in. na korzystanie z urządzeń elektronicznych.

Następnie, zapytano bezpośrednio rodziców czy zdarza im się stosować wobec dzieci kary cielesne. Największy odsetek stanowili respondenci, którzy nigdy nie użyli

[10] Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009

przemocy fizycznej wobec dzieci. W przypadku rodziców, którzy przyznali się do stosowania tego typu kar deklaracje najczęściej dotyczyły tego, że zdarza się to rzadko, raz na pół roku (14,71%).

Zdecydowana większość rodziców uczniów uważa, że dziecko nie powinno się bać rodziców. Taką odpowiedź zaznaczyło 92,16% respondentów. Z kolei 2,94% stwierdziło, iż dziecko powinno bać się rodziców, a pozostałe 4,90% nie potrafiło udzielić jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie.

Następnie zapytano rodziców, o to czy stosowanie kar cielesnych wobec dzieci jest dopuszczalne w sytuacji kiedy na to zasłużyły. I tak 82,35% odpowiedziało przecząco, a 5,88% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie. Pozostałe 11,76% nie wiedziało jak ustosunkować się do danego tematu.

W drodze badania okazało się również, że 68,63% badanych rodziców jest za ustawowym zakazem stosowania kar cielesnych, natomiast 13,73% wyraziło zdanie przeciwne, a pozostałe 17,65% respondentów nie umiało się określić w tym temacie.

Badania przeprowadzone wśród rodziców uczniów z terenu gminy Augustów pokazały, że 32,35% zna 1-2 rodziny, w których stosowane są kary cielesne wobec dzieci. Następnie 2,94% wskazało na przedział od 3 do 5 takich rodzin, a 1,96% potwierdziło znajomość ponad 5 takich rodzin. Pozostałe 62,75% badanych zaprzeczyło posiadaniu takich znajomości.

Problemy w środowisku szkolnym

Używanie substancji psychoaktywnych

Problem uzależnień wśród młodzieży jest niezwykle trudny. Spożywanie środków psychoaktywnych związane jest z ryzykiem występowania szkód zdrowotnych, a także przyczynia się do nasilania zachowań antyspołecznych, osłabia hamulce społeczne, nasila agresję, powoduje najczęściej absencję szkolną, nieprawidłową realizację obowiązku szkolnego oraz konflikty z rówieśnikami, rodzicami i nauczycielami.

Diagnoza przeprowadzona wśród uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Augustów, wskazuje, iż jest to problem występujący również w środowisku badanych.

Tabela 26. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	3,77%	17,24%
Palenie papierosów, w tym papierosy elektroniczne	3,77%	12,64%
Zażywanie narkotyków	-	1,15%
Zażywanie dopalaczy	-	3,45%

Ponadto wielu uczniów szkół podstawowych biorących udział w badaniu zadeklarowało, że zna osoby niepełnoletnie mające do czynienia z substancjami psychoaktywnymi. Znajomości te poszerzają się wraz z wiekiem badanych uczniów.

Tabela 27. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne

Znajomości osób zażywających substancje psychoaktywne	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Spożywanie alkoholu	18,87%	35,63%
Palenie papierosów	32,08%	55,17%
Zażywanie narkotyków	1,89%	9,20%
Zażywanie dopalaczy	-	16,09%

Problem używania środków psychoaktywnych przez uczniów został także poruszony w badaniu ankietowym skierowanym do nauczycieli szkół. Z odpowiedzi badanych wynika, iż problem jest dość mocno rozpowszechniony, szczególnie w przypadku spożywania napojów energetycznych, palenia papierosów oraz spożywania napojów alkoholowych.

Tabela 28. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi?

Rodzaj substancji	
Napoje energetyczne	
W mojej opinii, jest wielu uczniów, którzy piją napoje energetyczne	16,36%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie piją napoje energetyczne	74,55%
W mojej opinii w naszej szkole nie ma uczniów, którzy piją napoje energetyczne	9,09%
Alkohol	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	1,82%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	63,64%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	34,55%
Papierosy	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	3,64%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	47,27%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	49,09%
Narkotyki	
Według mnie wielu uczniów miało kontakt z tym rodzajem substancji	1,82%
W szkole jest kilku uczniów, którzy według mnie mieli kontakt z tym rodzajem substancji	7,27%
W naszej szkole nie ma uczniów, którzy mieli kontakt z tym rodzajem substancji	90,91%

Gdy zapytano nauczycieli o dostępność środków psychoaktywnych, zdecydowana większość badanych oceniła ją jako trudną lub nie potrafili udzielić jednoznacznej odpowiedzi. Natomiast 3,64% stwierdziło, iż uczniowie mają łatwy dostęp do alkoholu, a 1,82% przyznało, że mają łatwy dostęp do narkotyków.

Większość nauczycieli na poziomie dobrym oceniło swój poziom wiedzy w zakresie rozpoznawania objawów odurzenia alkoholowego lub narkotykowego. Co istotne, większość przyznała, iż jest raczej dobrze przygotowana do udzielania pomocy uczniom, którzy wykazują skłonności do podejmowania zachowań ryzykownych.

Zapytano również nauczycieli, czy wiedzą co to są e-narkotyki (i-dose, narkotyki dźwiękowe). I tak 32,73% przyznało, iż posiada wiedzę na ten temat, natomiast pozostałe 67,27% respondentów przyznało się do braku wiedzy w tym zakresie.

Niepokojącym jest, że 61,82% nauczycieli zadeklarowało, iż wśród uczniów można zaobserwować zachowania, które mogą wskazywać na problemy depresyjne, czy też związane z różnymi uzależnieniami. Kolejno 16,36% zaprzeczyło, a pozostałe 21,82% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Idąc dalej, według 89,09% szkoły zapewniają uczniom odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego. W opinii 65,45% nauczycieli oferta zajęć pozalekcyjnych dla uczniów jest wystarczająca. Ponadto 89,09% nauczycieli było zdania, iż szkoły dysponują wystarczającą ilością miejsc w świetlicach szkolnych.

Istnieją teorie wyjaśniające powstawanie uzależnień od substancji psychoaktywnych, które wskazują na znaczącą (kierunkową) rolę uwarunkowań rodzinnych. Opierają się one na założeniu wskazującym, że nieprawidłowo funkcjonująca rodzina jest istotnym prekursorem zachowań patologicznych wychowującej się w niej młodzieży. Wzorce

rodzinne mogą skutkować szybszym sięganiem po substancje psychoaktywne, niższym wiekiem eksperymentów, jak również wyborem określonej substancji[11].

W trakcie ankietyzacji przeprowadzonej wśród rodziców uczniów z terenu gminy Augustów, oprócz pytań bezpośrednio związanych z używaniem substancji przez młodzież, pojawiły się również pytania dotyczące relacji rodzinnych.

Zdecydowana większość badanych tj. 77,45% stwierdziła, że ma bardzo dobry kontakt z dzieckiem, a pozostałe 22,55% przyznało, iż w zasadzie rozumie się dobrze ze swoim dzieckiem.

Ponadto 44,12% badanych rodziców odpowiedziało, że ich dzieci dzielą się z nimi wszystkimi swoimi problemami, natomiast pozostałe 55,88% stwierdziło, iż dzieci z nimi rozmawiają, ale nie zawsze mówią o wszystkim.

Następne pytanie dotyczyło znajomości problemów występujących w środowisku szkolnym. Zdaniem 87,25% respondentów ich dzieci nie mają żadnych problemów w szkole. Pozostałe 12,75% przyznało, iż wie o kłopotach swojego dziecka, a najczęściej wymienianymi problemami były problemy z rówieśnikami oraz nauką.

Zapytano również rodziców, czy zdarza się, że ich dzieci zachowują się agresywnie. Jak się okazało, 49,02% stwierdziło, że ich dzieci nigdy nie zachowują się agresywnie. Kolejno 45,10% respondentów przyznało, że zdarza się to rzadko, a pozostałe 5,88% zaznaczyło, iż ma to miejsce czasami.

Problem stosowania substancji psychoaktywnych jest aktualny wśród młodzieży. Często zdarza się, że w okresie dojrzewania rodzice przestają być autorytetami dla młodych ludzi, a rolę tę przejmują rówieśnicy. Niekiedy nastolatek trafia w negatywne

[11] Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011

środowisko rówieśnicze. Chce zaimponować znajomym, sięgając po środki odurzające, nie chce odstawać od innych. Myśli, że rezygnując i asertywnie wypowiadając swoje przeciwne zdanie, będzie odrzucony przez grupę, na której mu tak bardzo zależy. Niektóre osoby poddawane są presji rówieśniczej lub traktują używanie substancji psychoaktywnych jako ucieczkę od problemów w środowisku szkolnym czy też w domu. Rolą rodziców jest ukazanie młodzieży, jakie zagrożenia niesie za sobą stosowanie substancji psychoaktywnych, a jednocześnie wskazywanie konstruktywnej drogi do radzenia sobie z problemami, zyskania akceptacji rówieśniczej, zdrowego i szczęśliwego życia pozbawionego nałogów.

Mając na uwadze powyższe, dalsza część ankietyzacji dotyczyła bezpośrednio wiedzy rodziców na temat używania substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.

Gdy zapytano rodziców, czy ich dziecko pali papierosy, zdecydowana większość zaprzeczyła (95,10%). Pozostałe 4,90% respondentów nie potrafiło jednoznacznie ustosunkować się do tak sformułowanego pytania.

W przypadku pytania o upojenie alkoholowe, 99,02% badanych rodziców zaprzeczyło by ich dziecko/dzieci piły alkohol. Pozostałe 0,98% nie wiedziało, jak ustosunkować się do tak zadanego pytania.

Ponadto prawie wszyscy badani rodzice przyznali, iż ich dzieci nigdy nie używały środków odurzających - narkotyków lub dopalaczy. Pozostałe 0,98% badanych rodziców, tj. jedna osoba, nie potrafiło ustosunkować się do tak sformułowanego pytania.

W dalszej części zapytano rodziców uczniów z terenu gminy, o to czy potrafiliby rozpoznać osobę pod wpływem narkotyków. Większość respondentów tj. 79,41% stwierdziła, iż bez problemu rozpoznałaby taką osobę.

Ponadto 49,02% stanowili respondenci, którzy zadeklarowali, że wiedzą dokładnie wszystko na temat tego rodzaju substancji psychoaktywnych, a 47,06% stwierdziło, iż tylko częściowo orientuje się w tym zakresie. Pozostałe 3,92% przyznało się do braku

wiedzy w tym zakresie. Co więcej, 64,71% badanych rodziców nie posiada wiedzy na temat e-narkotyków.

Następnie zapytano rodziców, czy w ich opinii na terenie szkół istnieje zagrożenie narkotykami. Tylko 6,86% przyznało, że taki problem występuje na terenie szkół, a 53,92% stanowczo zaprzeczyło. Pozostałe 39,22% nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi na tak zadane pytanie. Co więcej, 61,76% respondentów nie zna w swoim środowisku instytucji pomagających osobom uzależnionym i ich rodzinom.

W drodze badania okazało się również, że zdecydowana większość badanych rodziców podejmuje rozmowy z dziećmi na temat substancji psychoaktywnych, w tym: 30,39% zadeklarowało, że rozmawia bardzo często, a 50,98% robi to rzadko. Pozostałe 18,63% nigdy nie rozmawia z dziećmi na takie tematy.

Kolejno zapytano rodziców, czy według nich szkoły zapewniają wystarczający poziom wsparcia psychologicznego. 44,12% odpowiedziało twierdząco na tak zadane pytanie, a 20,59% miało odmienne zdanie. Pozostałe 35,29% nie wiedziało jak się ustosunkować do tak zadanego pytania.

Ponadto 31,37% respondentów uważa, iż oferta zajęć pozalekcyjnych w szkołach jest wystarczająca i tyle samo respondentów miało odmienne zdanie w tym temacie. Pozostałe 37,25% respondentów nie udzieliło jednoznacznej odpowiedzi.

Ostatnie pytanie tej części dotyczyło działań jakie zdaniem rodziców należy podejmować w celu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych wśród dzieci i młodzieży. Respondenci na pierwszym miejscu wskazali na organizowanie dla dzieci i rodziców spotkań z pedagogiem, psychologiem, lekarzem. Na kolejnej pozycji znalazło się organizowanie dla dzieci czasu wolnego tj. kółka zainteresowań, wycieczki, zawody sportowe, festynów. Kolejno badani rodzice wskazali na organizowanie pogadanek na wywiadówkach, podczas spotkań rodziców z dyrektorem. Kilku rodziców wskazało na inne propozycje, w tym m.in.: spotkania z ludźmi, którzy wyszli z nałogów, aby młodzież doświadczyła relacji osób zmagających się z problemami uzależnień oraz spotkania dla dzieci z psychologiem.

Przemoc rówieśnicza

Z przeprowadzonej diagnozy społecznej wynika, iż 39,62% uczniów klas piątych i szóstych oraz 34,48% uczniów klas siódmych i ósmych potwierdziło, że osobiście doświadczyło przemocy ze strony rówieśników. Ponadto 24,53% klas młodszych oraz 21,84% klas starszych przyznało, iż w szkole są uczniowie, przed którymi badani odczuwają lęk. Istotnym jest zatem wdrażanie projektów poświęconych profilaktyce związanej z problemami agresji i przemocy. Uczniowie zazwyczaj obserwują zjawiska przemocy od czasu do czasu, kilka razy w miesiącu. Wielu uczniów spotyka się z przejawami przemocy poza szkołą, jak również wielu uczestniczyło w czynnym akcie przemocy.

Tabela 29. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy

Akty przemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
spotykanie przejawów przemocy poza szkołą	11,32%	10,34%
czynne uczestnictwo w aktach przemocy	16,98%	13,79%

Bycie osobą doznającą przemocy jak i świadomość obecności w szkole osób, których się boimy, wpływa na nasze codzienne funkcjonowanie. Często prowadzi do zamykania się w sobie, wycofania, a nawet obwiniania, że to z nami jest coś nie tak, dlatego ktoś w stosunku do nas stosuje przemoc. Nauczyciele powinni zatem kontrolować, aby zjawisko przemocy nie rozprzestrzeniało się, ale też starać się rozmawiać o przemocy z uczniami, którzy jej doświadczają. Tym bardziej, że na pytanie kogo w pierwszej kolejności uczniowie powiadomią, jeśli będą świadkiem lub ofiarą przemocy, najczęściej wskazywali grono pedagogiczne (wychowawcę, dyrektora szkoły, nauczyciela lub pedagoga).

Nieco niepokojący okazał się wynik dotyczący poziomu wiedzy uczniów w zakresie instytucji, które świadczą pomoc dla osób dotkniętych przemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 41,51% uczniów klas piątych i szóstych oraz 40,23% uczniów klas starszych.

Uczestniczący w ankietyzacji nauczyciele szkół z terenu gminy Augustów potwierdzili występowanie aktów agresji i przemocy wśród uczniów, jednak jak stwierdziła większość z nich tj. 78,18% są to nieliczne przypadki. Następnie 7,27% potwierdziło, że wielokrotnie spotyka się z aktami agresji i przemocy wśród uczniów. Również 7,27% stwierdziło, że zjawisko to nie występuje w ich szkole i tyle samo nie wyraziło swojego zdania w tym temacie.

Cyberprzemoc

Cyberprzemoc to jedno z coraz większych zagrożeń współczesnego świata cyfrowego. Nowe technologie i media społecznościowe dają nam wiele możliwości, ale wiążą się również z ryzykiem uzależnienia, hejtu, nękania oraz kontaktu z nieodpowiednimi treściami. Internet i urządzenia mobilne stały się nieodłączną częścią naszego codziennego życia. Choć cyberprzemoc odbywa się w przestrzeni wirtualnej, jej skutki są jak najbardziej realne i mogą poważnie wpływać na samopoczucie, zdrowie psychiczne oraz relacje z innymi ludźmi.

Jak wynika z przeprowadzonej diagnozy problem cyberprzemocy jest znany w środowisku szkolnym uczniów. Z pozyskanych danych wynika, że zdecydowana większość ankietowanych uczniów poszczególnych klas wie, czym jest cyberprzemoc. Wielu uczniów potwierdziło, że osobiście doświadczyło cyberprzemocy, gdyż ktoś nakręcił film lub zrobił im zdjęcie bez ich zgody. Wśród badanych pojawiły się również deklaracje potwierdzające szantażowanie kogoś lub oczernianie przy użyciu urządzeń elektronicznych.

Tabela 30. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów

Zjawisko cyberprzemocy	Uczniowie klas piątych i szóstych	Uczniowie klas siódmych i ósmych
Doświadczanie cyberprzemocy	20,75%	32,18%
Stosowanie cyberprzemocy	11,32%	10,34%

Niepojący jest wynik, iż wielu uczniów nie zna ani jednej instytucji udzielającej pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą. Do braku wiedzy w tym zakresie przyznało się 94,34% uczniów klas piątych i szóstych oraz 86,21% klas siódmych i ósmych.

W drodze badania przeprowadzonego wśród rodziców uczniów okazało się, że prawie wszyscy z nich mają świadomość czym jest zjawisko cyberprzemocy.

Zapytano również ankietowanych, czy znają przypadki stosowania cyberprzemocy w środowisku szkolnym swoich dzieci. 73,53% respondentów odpowiedziało, że nie zna takich przypadków. Kolejno 23,53% badanych rodziców słyszało o przypadkach stosowania cyberprzemocy wobec koleżanki/kolegi swojego dziecka, a 2,94% przyznało, iż ich dziecko doświadczyło cyberprzemocy.

Z uwagi na występowanie zjawiska cyberprzemocy w środowisku szkolnym, ważne jest podejmowanie działań profilaktycznych zwiększających świadomość uczniów na temat tego rodzaju przemocy, sposobów reagowania w przypadku zetknięcia się z cyberprzemocą. Jak wskazują wyniki badania, zdecydowana większość uczniów w obydwu grupach wiekowych nie posiada wiedzy na temat instytucji udzielających pomocy w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

PODSUMOWANIE

Opracowanie diagnozy demograficzno-społecznej w procesie tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, jest etapem koniecznym i niezbędnym. Na jej podstawie wyznacza się cele strategiczne, cele operacyjne, jak również kierunki skutecznych, długofalowych działań strategicznych, służących rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych.

Diagnoza sytuacji demograficzno-społecznej na terenie gminy Augustów, obejmuje lata 2023-2025. Problemy społeczne zostały przeanalizowane na podstawie danych gromadzonych przez GUS, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, Policję, Zespół Interdyscyplinarny, Gminą Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz danych pozyskanych w wyniku ankiety dotyczącej lokalnych zagrożeń społecznych, przeprowadzonej w okresie od września do października 2026 roku.

Z danych przekazanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie wynika, iż na przestrzeni lat 2023-2025 wzrosła ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej. Tendencja ta może wskazywać na pogorszenie sytuacji materialnej i bytowej części rodzin zamieszkujących teren gminy Augustów, a także na zwiększone zapotrzebowanie na wsparcie ze strony instytucji pomocy społecznej.

Przeprowadzona w oparciu o dane z GOPS analiza problemów, z jakimi borykają się mieszkańcy wskazała, że w 2025 roku były to najczęściej osoby i rodziny borykające się z niepełnosprawnością, ubóstwem, długotrwałą lub ciężką chorobą oraz bezrobociem.

Porównując 2025 rok do 2021 roku można zauważyć, iż ogólna liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych w gminie Augustów wzrosła o 13,59%. Ponadto w 2021 roku odnotowano najwięcej osób długotrwale bezrobotnych. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosił 5,40%, w tym: 4,40% wśród kobiet oraz 6,20% wśród mężczyzn. Według stanu na 31 grudnia 2025 roku stopa bezrobocia w gminie wyniosła 10,20%. Stopa bezrobocia dla powiatu wynosiła 10,50%, a dla województwa wynosiła 7,40%.

Zgodnie z danymi GUS na koniec roku 2025, w gminie Augustów pracowały 1 694 osoby, w tym: 36,07% wszystkich pracujących ogółem stanowiły kobiety, a 63,93% mężczyźni. Na przestrzeni lat 2023-2025 zmalała ogólna liczba osób pracujących o 6,97%.

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Augustów wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. Zmiany demograficzne oraz przemiany zachodzące w strukturze i funkcjach rodziny wpływają na możliwości zapewnienia opieki osobom starszym, przewlekle chorym i osobom z niepełnosprawnościami. Coraz częściej rodziny napotykają trudności w zapewnieniu swoim bliskim odpowiedniej opieki w miejscu zamieszkania, co wiąże się m.in. ze zmianą modelu życia rodzinnego oraz ograniczonymi możliwościami sprawowania opieki przez członków rodziny. Podsumowując, należy przewidywać, że w obliczu zachodzących zmian demograficznych lokalna polityka społeczna będzie musiała sprostać rosnącym wyzwaniom związanym z opieką nad osobami wymagającymi wsparcia. Szczególne znaczenie będzie miało zwiększenie nakładów finansowych na rozwój usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz osób z zaburzeniami psychicznymi. Istotne będzie również zapewnienie odpowiednich środków na finansowanie pobytu osób wymagających całodobowej opieki w domach pomocy społecznej.

Ponadto zarówno pracownicy GOPS, jak i ankietowani mieszkańcy dostrzegają liczne problemy, z którymi na co dzień mierzą się seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami w lokalnej społeczności. Wśród najczęściej wymienianych znalazły się problemy tj.: bezrobocie, bariery architektoniczne oraz komunikacyjne, utrudniony dostęp do świadczeń medycznych, w tym do rehabilitacji, choroby lub inwalidztwo, samotność, izolację oraz brak akceptacji w środowisku lokalnym.

Jak wynika z badań, ankietowani mieszkańcy w hierarchii problemów najwyżej usytuowali problem uzależnień behawioralnych, którego ważność ocenili na poziomie 3,56. Kolejnymi, zauważalnymi przez mieszkańców problemami na terenie gminy Augustów okazały się: bezrobocie oraz alkoholizm.

Problem alkoholizmu został usytuowany dość wysoko w hierarchii problemów społecznych. Ponadto dla 47,50% badanych jest to problem zauważalny na terenie gminy, a dla 7,50% jest to problem bardzo powszechny. Z kolei 37,50% uważa, że są to nieliczne przypadki. Ponadto wielu uczniów szkół podstawowych przyznało, iż miało już kontakt z alkoholem. Wobec powyższego, zasadne jest podejmowanie działań w celu eliminowania potencjalnych zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu.

Dane pozyskane w trakcie diagnozy zagrożeń społecznych wskazują, iż problem narkomanii jest zauważalny na terenie gminy Augustów, jednak są to nieliczne przypadki. Taką odpowiedź zaznaczyło 62,50% badanych mieszkańców. Większość respondentów biorących udział w badaniu nie zna osób zażywających narkotyki (82,50%), jak również miejsc, w których można dokonać zakupu tego rodzaju substancji psychoaktywnych (98,75%). Do zażywania narkotyków bądź innych substancji odurzających przyznało się 17,50% respondentów. Ponadto zauważono również problemy związane z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim: uzależnienie Internetu, telefonu oraz gier komputerowych. Zaleca się upowszechnianie wiedzy dotyczącej wszelkich uzależnień.

Na terenie gminy zauważalny jest również problem przemocy. Jak wynika z przeprowadzonego badania ankietowego, ogółem łącznie 70,00% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc, a 16,25% osobiście doświadczyło przemocy. Opinie respondentów pozyskane w trakcie ankietyzacji wskazują, że zasadne będzie podjęcie działań profilaktycznych w celu zwiększania świadomości mieszkańców na temat przemocy domowej oraz jej przeciwdziałania.

Ponadto mieszkańcy wśród negatywnych zjawisk odnoszących się do dzieci i młodzieży najczęściej wskazywali na uzależnienie od Internetu, zaniedbanie wychowawcze, bezproduktywne spędzanie wolnego czasu, używanie substancji psychoaktywnych oraz demoralizację. W związku z tym istotne jest podejmowanie działań profilaktycznych i edukacyjnych, ukierunkowanych na przeciwdziałanie tym problemom. Szczególne znaczenie ma rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, sportowych i kulturalnych, które umożliwią młodym ludziom aktywne i wartościowe spędzanie czasu wolnego. Ważne jest również prowadzenie programów

profilaktycznych dotyczących uzależnień behawioralnych i substancji psychoaktywnych, a także zapewnienie dzieciom i młodzieży dostępu do pomocy psychologicznej i pedagogicznej.

Co więcej, badani mieszkańcy najlepiej ocenili ofertę edukacyjną na terenie gminy Augustów, natomiast najbardziej niezadowoleni są z oferty opieki zdrowotnej.

Pozytywnym jest, iż zdecydowana większość mieszkańców pozytywnie oceniła warunki życia na terenie gminy Augustów. Znalazła się jednak nieliczna grupa, która wyraziła zdanie przeciwne w tej kwestii.

ANALIZA MOCNYCH ORAZ SŁABYCH STRON, SZANS I ZAGROŻEŃ

Analiza SWOT jest efektywną metodą pozwalającą na identyfikację słabych i silnych stron sfery społecznej gminy Augustów oraz szans i zagrożeń, jakie przed nią stoją.

Analiza SWOT składa się z czterech grup czynników:

- **mocnych stron** (z ang. strenghts) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią silne strony sfery społecznej i które należycie wykorzystane sprzyjać będą jej rozwojowi;
- **słabych stron** (z ang. weaknesses) - uwarunkowań wewnętrznych, które stanowią słabe strony sfery społecznej i które nie wyeliminowane stanowić będą barierę jej rozwoju;
- **szans** (z ang. opportunities) - uwarunkowań zewnętrznych, które nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności gminy, ale przy odpowiednio podjętych przez nią działaniach, mogą sprzyjać rozwojowi sfery społecznej w gminie;
- **zagrożeń** (z ang. threats) - uwarunkowań zewnętrznych, które także nie są bezpośrednio zależne od zachowania społeczności lokalnej, ale które mogą stanowić zagrożenia dla jej rozwoju.

Analiza SWOT jest użytecznym instrumentem pozwalającym na wielowymiarową ocenę aktualnego stanu sfery społecznej gminy Augustów oraz stanowi adekwatny punkt wyjścia do definiowania pożądanych kierunków rozwoju. W ten sposób przedmiotowa analiza ujawnia również obszary wymagające poprawy w funkcjonowaniu gminy, a także wskazuje na niezbędne działania, których podjęcie pomoże osiągnąć ustalone cele strategiczne oraz cele operacyjne.

W analizie SWOT dla gminy Augustów uwzględniono sześć kluczowych obszarów tj.:

- ochrona zdrowia,
- pomoc społeczna,
- rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii, uzależnień behawioralnych oraz przemocy domowej,
- rynek pracy,
- edukacja,

- problemy osób starszych i niepełnosprawność.

OCHRONA ZDROWIA
Mocne strony
• Dostęp do podstawowej opieki medycznej – działalność 2 placówek medycznych na terenie gminy. • Działalność 1 ogólnodostępnej apteki na terenie gminy. • Prowadzenie profilaktycznych programów zdrowotnych na terenie gminy. • Realizacja działań edukacyjnych promujących zdrowy styl życia i profilaktykę zdrowotną.
Słabe strony
• Przeciętnie oceniana przez mieszkańców oferta gminy w zakresie opieki zdrowotnej. • Długie kolejki do lekarzy oraz ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, jak również rehabilitacji. • Ograniczona dostępność świadczeń specjalistycznych na terenie gminy. • Utrudniony dojazd do placówek medycznych dla osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz mieszkańców miejscowości oddalonych od ośrodków zdrowia. • Utrudniony dostęp do usług rehabilitacyjnych dla osób starszych i przewlekle chorych. • Konieczność korzystania z placówek medycznych poza terenem gminy w celu uzyskania części świadczeń specjalistycznych. • Niedostateczna wiedza społeczeństwa na temat profilaktyki i promocji zdrowia.
Szanse
• Wdrażanie unijnych standardów opieki zdrowotnej. • Podejmowanie działań mających na celu zwiększenie dostępności opieki medycznej dla mieszkańców. • Prowadzenie działań profilaktycznych w obszarze zdrowia.
Zagrożenia
• Brak zainteresowania profilaktyką i promocją zdrowia ze strony mieszkańców. • Zapaść służby zdrowia.

POMOC SPOŁECZNA
Mocne strony
• Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. • Sprawna współpraca podmiotów realizujących zadania wspomagające pracę GOPS, w tym podmiotów ekonomii społecznej. • Zaangażowanie pracowników GOPS w działalność na rzecz problematyki społecznej. • Sprawny system udzielania świadczeń socjalnych. • Wsparcie rodzin przez asystenta rodziny. • Funkcjonowanie wieloletniego programu w zakresie dożywiania „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024–2028. • Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.
Słabe strony
• Nowe zadania ustawowe nakładane na GOPS. • Często zmieniające się przepisy prawne, dużo dokumentacji. • Brak specjalistów kompleksowo zajmujących się rodziną problemową. • Bierność klientów pomocy społecznej.
Szanse
• Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie pomocy społecznej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach. • Prowadzenie działań zapobiegających dysfunkcjom rodzin. • Efektywna praca socjalna. • Możliwość pozyskiwania środków finansowych z funduszy Unii Europejskiej oraz programów krajowych na rozwój pomocy społecznej. • Rozwijanie współpracy GOPS z organizacjami pozarządowymi, placówkami oświatowymi i instytucjami ochrony zdrowia.
Zagrożenia
• Natłok obowiązków, co ogranicza możliwości realizowania pracy w terenie z rodzinami. • Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych. • Wzrost kosztów utrzymania i kosztów świadczenia usług społecznych. • Niestabilność przepisów prawnych i zasad finansowania zadań z zakresu pomocy społecznej.

ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH, NARKOMANII, UZALEŻNIEŃ BEHAWIORALNYCH ORAZ PROBLEMU PRZEMOCY
Mocne strony
• Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. • Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego. • Dostęp do stałych środków finansowych na profilaktykę. • Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej rodzinom dotkniętym problemami wszelkich uzależnień oraz problemem przemocy domowej. • Prowadzenie działań w obszarze profilaktyki uzależnień, ze szczególnym uwzględnieniem działalności profilaktycznej wśród dzieci szkolnych i młodzieży poprzez organizację m.in. różnych form spędzania czasu wolnego przez dzieci. • Zaangażowanie placówek oświatowych w działania profilaktyczne, informacyjne i edukacyjne w obszarze uzależnień oraz przemocy wśród dzieci i młodzieży.
Słabe strony
• Bardzo wysoki odsetek znajomości osób w środowisku lokalnym nadużywających alkoholu (dane pozyskane w trakcie badania ankietowego wskazują, że 86,25% ankietowanych mieszkańców zna osoby nadużywające alkoholu). • Występowanie zjawiska nietrzeźwości wśród kierowców (68,75% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki). • Występowanie zjawiska sprzedaży alkoholu nieletnim (47,50% badanych mieszkańców potwierdziło takie przypadki). • Występowanie zjawiska picia alkoholu przez kobiety w ciąży (25,00% badanych mieszkańców potwierdziło takie sytuacje). • Występowanie problemu narkomanii. • Występowanie problemu przemocy domowej (70,00% zna rodziny, w których stosowana jest przemoc). • Doświadczenie przemocy domowej (16,25% badanych mieszkańców przyznało, iż było osobami doznającymi przemocy domowej). • Współwystępowanie problemu alkoholizmu oraz przemocy domowej. • Występowanie problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, w tym przede wszystkim uzależnienie od Internetu, telefonu oraz gier komputerowych.

Szanse
• Zwiększanie kompetencji osób zaangażowanych w realizację zadań w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom oraz przeciwdziałania przemocy domowej poprzez uczestnictwo w kursach, szkoleniach. • Wzmożony monitoring sprzedaży alkoholu i papierosów. • Zwiększanie świadomości rodziców, nauczycieli i sprzedawców napojów alkoholowych na temat uzależnień poprzez uczestnictwo w prelekcjach, szkoleniach, spotkaniach profilaktycznych. • Zwiększanie świadomości wśród dzieci i młodzieży na temat zagrożeń związanych z uzależnieniami oraz zagrożeń związanych z przemocą poprzez realizację programów, warsztatów profilaktycznych w szkołach. • Intensyfikacja działań informacyjnych w celu poszerzania wiedzy mieszkańców na temat instytucji pomocowych dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz dla osób dotkniętych problemem przemocy.
Zagrożenia
• Wzrost liczby osób, w stosunku do których istnieje potrzeba podjęcia działań interdyscyplinarnych. • Postępujący proces cyfryzacji społeczeństwa.

RYNEK PRACY
Mocne strony
• Sprzyjające warunki do prowadzenia działalności gospodarczej. • Potencjał demograficzny - znaczna liczba osób w wieku produkcyjnym. • Funkcjonowanie lokalnych przedsiębiorstw i podmiotów gospodarczych tworzących miejsca pracy. • Możliwość rozwoju agroturystyki i usług związanych z walorami przyrodniczymi regionu. • Dostęp do lokalnego rynku zbytu i usług dzięki sąsiedztwu miasta. • Bliskość miasta Augustów, umożliwiająca mieszkańcom podejmowanie zatrudnienia poza terenem gminy. • Możliwość korzystania z instrumentów wspierających podejmowanie zatrudnienia i zakładanie własnej działalności gospodarczej. • Dostępność programów aktywizujących dla osób bezrobotnych. • Efektywna współpraca pomiędzy władzami lokalnymi a organizacjami pozarządowymi, w zakresie przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji zawodowej.
Słabe strony
• Wzrost bezrobocia na lokalnym rynku pracy. • Spadek liczby osób pracujących na terenie gminy. • Zjawisko dziedziczenia bezrobocia. • Słaba oferta pracy dla osób z niepełnosprawnościami. • Niskie zarobki w stosunku do wysokości świadczeń socjalnych, co często zniechęca do podejmowania zatrudnienia.
Szanse
• Możliwość ograniczania bezrobocia dzięki środkom finansowym z funduszy zewnętrznych (m.in. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej). • Rozwój turystyki i agroturystyki dzięki walorom przyrodniczym regionu. • Rozwój pracy zdalnej, umożliwiający mieszkańcom podejmowanie zatrudnienia u pracodawców spoza gminy. • Upowszechnianie ofert pracy, informacji o wolnych miejscach pracy, usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach.

- Rozwój nowych przedsiębiorstw na terenie gminy.
- Rozwój nowych form sprzedaży i promocji produktów lokalnych za pośrednictwem Internetu.
- Wzrost zainteresowania produktami lokalnymi i żywnością ekologiczną, stwarzający możliwości rozwoju gospodarstw rolnych.

Zagrożenia

- Spadek chęci do działania oraz zmian, w przypadku osób długotrwale bezrobotnych.
- Wzrost kosztów prowadzenia działalności gospodarczej, mogący ograniczać rozwój lokalnych przedsiębiorstw.
- Zjawisko nielegalnego zatrudnienia.
- Odpływ młodych i wykształconych mieszkańców do większych miast w poszukiwaniu lepszych możliwości zatrudnienia.
- Niedopasowanie kwalifikacji zawodowych mieszkańców do potrzeb pracodawców.

EDUKACJA
Mocne strony
• Zwarta i równomiernie rozłożona sieć placówek szkolnych. • Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta przedszkolna. • Dobrze oceniana przez mieszkańców oferta edukacyjna. • Odpowiedni poziom wsparcia psychologicznego dla uczniów. • Wystarczająca liczba miejsc w świetlicach szkolnych. • Rozwinięta baza sportowa oraz liczne imprezy kulturalne i sportowe. • Możliwość korzystania z oferty edukacyjnej i kulturalnej na terenie gminy oraz w pobliskim Augustowie.
Słabe strony
• Niewystarczająco oceniana przez badanych mieszkańców oferta opieki nad dziećmi do lat 3 (brak żłobka na terenie gminy). • Nisko oceniane działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży. • Niewystarczająca oferta zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży. • Możliwe trudności z dojazdem dzieci i młodzieży na zajęcia pozalekcyjne oraz wydarzenia edukacyjne odbywające się poza terenem gminy.
Szanse
• Prowadzenie działań mających na celu podnoszenie poziomu nauczania (szkolenia kadry pedagogicznej, doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne i edukacyjne). • Dostosowywanie do potrzeb i oczekiwań dzieci oraz młodzieży oferty spędzania czasu wolnego. • Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój infrastruktury edukacyjnej.
Zagrożenia
• Spadek liczby uczniów w związku z niekorzystnymi zmianami demograficznymi. • Ryzyko ograniczenia oferty edukacyjnej w wyniku zmniejszającej się liczby dzieci. • Rosnące koszty utrzymania placówek oświatowych. • Trudności w pozyskiwaniu i utrzymaniu wykwalifikowanej kadry pedagogicznej.

PROBLEMY OSÓB STARSZYCH, NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ
Mocne strony
• Zaangażowanie pracowników GOPS w pomoc osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami. • Dostrzeganie problemów osób starszych i osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym. • Dostępność świadczeń w ramach pomocy społecznej związanych z niepełnosprawnością oraz długotrwałą chorobą (m.in. zasiłek okresowy, usługi opiekuńcze, zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne). • Funkcjonowanie Programu: „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej” oraz „Opieka wytchnieniowa”. • Dobrze oceniane przez badanych mieszkańców działania na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. • Dostępność programów aktywizacji zawodowej i społecznej dla osób z niepełnosprawnościami. • Współpraca gminy z instytucjami powiatowymi i organizacjami działającymi na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. • Możliwość uzyskania świadczeń pieniężnych i niepieniężnych oraz informacji o przysługujących prawach i dostępnych formach pomocy. • Możliwość kierowania osób wymagających całodobowej opieki do domów pomocy społecznej, gdy wsparcie w miejscu zamieszkania jest niewystarczające.
Słabe strony
• Istniejące bariery architektoniczne oraz komunikacyjne. • Wykluczenie społeczne, samotność oraz izolacja. • Niska aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami, brak miejsc pracy. • Wysokie koszty zapewnienia całodobowej opieki. • Ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów, usług rehabilitacyjnych. • Ograniczone zasoby kadrowe pomocy społecznej. • Ograniczona oferta w zakresie organizacji form czasu wolnego. • Rosnące zapotrzebowanie na wsparcie wynikające ze starzenia się ludności oraz występowania niepełnosprawności i długotrwałych chorób.

Szanse
• Likwidowanie barier architektonicznych. • Rozwój usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. • Organizowanie grup wsparcia dla seniorów, wolontariatu (m.in. pomoc w czynnościach dnia codziennego). • Zwiększenie dostępu do usług rehabilitacyjnych. • Możliwość pozyskania środków unijnych i krajowych na rozwój usług społecznych. • Realizacja programów aktywizacji zawodowej dla osób z niepełnosprawnościami. • Realizacja projektów, spotkań integracyjnych, angażujących osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami w życie społeczne. • Monitorowanie sytuacji i potrzeb osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami. • Wzrost świadomości społeczeństwa na temat sytuacji i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
Zagrożenia
• Postępujący proces starzenia się społeczeństwa, prowadzący do wzrostu zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i pomoc społeczną. • Ryzyko osamotnienia i wykluczenia społecznego seniorów, szczególnie osób mieszkających samotnie i pozbawionych wsparcia rodziny. • Niski poziom kwalifikacji osób z niepełnosprawnościami. • Odpływ młodszych mieszkańców do większych miast, mogący ograniczać dostępność rodzinnych i sąsiedzkich form opieki. • Ryzyko pogłębiania się ubóstwa wśród osób starszych i z niepełnosprawnościami w związku z wysokimi kosztami leków, leczenia, rehabilitacji i codziennego utrzymania. • Wykluczenie cyfrowe części seniorów, utrudniające korzystanie z elektronicznych usług publicznych, teleporad i informacji o dostępnej pomocy.

W trakcie badania ankietowego mieszkańcy z terenu gminy Augustów wskazali obszary, w ramach których podejmowane działania lub oferowane przez samorząd terytorialny wsparcie są ich zdaniem najbardziej niezadowalające. Respondenci mieli możliwość wskazania kilku obszarów stąd suma odpowiedzi jest wyższa niż 100,00%.

Najwyższy odsetek badanych wyraził niezadowolenie z działań w zakresie ochrony zdrowia (38,75%) oraz ograniczenia bezrobocia (25,00%). Stosunkowo nisko zostały również ocenione działania ukierunkowane na wsparcie osób starszych (22,50%), przeciwdziałanie alkoholizmowi (18,75%).

Tabela 31. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowalające?

38,75%	Ochrona zdrowia
25,00%	Ograniczanie bezrobocia
22,50%	Wsparcie osób starszych
18,75%	Przeciwdziałanie alkoholizmowi
13,75%	Zapewnienie opieki w żłobkach
12,50%	Zapewnienie odpowiedniego poziomu edukacji dzieci i młodzieży
10,00%	Pomoc osobom niepełnosprawnym
7,50%	Ochrona macierzyństwa
6,25%	Wspieranie rodzin wielodzietnych
5,00%	Zapewnienie opieki przedszkolnej
3,75%	Przeciwdziałanie przemocy domowej i ochrona osób doznających przemocy domowej
2,50%	Przeciwdziałanie ubóstwu Przeciwdziałanie narkomanii
1,25%	Zapobieganie bezdomności

WIZJA I MISJA ROZWOJU POLITYKI SPOŁECZNEJ

Określenie wizji w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w obszarze zintegrowanej polityki społecznej, jest elementem pożądanym, pozwalającym na przedstawienie wizerunku samorządu terytorialnego w perspektywie najbliższych lat.

Jest to istotne dla podmiotów zaangażowanych w realizacje działań, zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców społeczności lokalnej i rozwiązywania problemów jednostkowych i społecznych. Sprzyja budowaniu relacji, kapitału społecznego i stanowi ważny element polityki społecznej.

Wizja rozwiązywania problemów społecznych dla gminy Augustów została opracowana w oparciu o analizę sytuacji społecznej oraz identyfikację obszarów strategicznych.

Gmina Augustów w oparciu o posiadane zasoby dąży do zaspokojenia potrzeb mieszkańców oraz rozwiązywania problemów społecznych poprzez właściwe działania administracji samorządowej, stowarzyszeń oraz mieszkańców. Wspierając lokalne inicjatywy, w szczególności społeczne, kulturalne i edukacyjne dąży do integracji oraz aktywizacji społeczności lokalnej.

Z kolei rolą misji w obszarze zintegrowanej lokalnej polityki społecznej, jest określenie zamierzeń i aspiracji samorządu lokalnego oraz wskazanie kierunków działań, jakie będą podejmowane w przyszłości. Misja określona została w następujący sposób:

Misją Gminy Augustów jest poprawa jakości życia mieszkańców poprzez rozwój dostępnych usług publicznych, wzmacnianie lokalnej wspólnoty, tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Wypełnienie przyjętej misji jest uwarunkowane realizacją przedstawionych celów strategicznych i operacyjnych oraz kierunków działań.

CELE STRATEGICZNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ

Proces dążenia do realizacji określonych powyżej wizji i misji, wymaga zdefiniowania celów strategicznych projektowanych zmian, celów operacyjnych oraz kierunków niezbędnych działań koniecznych do rozwiązywania najważniejszych zdiagnozowanych problemów społeczności lokalnej. Poniżej zostały one przedstawione w formie tabelarycznej. Do każdego celu operacyjnego wskazano kierunki działań zmierzające do jego realizacji, podmioty realizujące cel, listę wskaźników do monitorowania oraz prognozy zmian wynikające z ich realizacji.

Wskaźniki są narzędziem niezbędnym do weryfikacji efektywności i celowości realizacji poszczególnych działań strategicznych w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Pozwalają zmierzyć postęp w realizacji celów poszczególnych działań oraz stwierdzić czy działania są skuteczne i czy przynoszą planowane efekty. Właściwe oszacowanie wartości wskaźników, a w szczególności wskaźników rezultatu jest zadaniem skomplikowanym. Trudno jest, bowiem przewidzieć na etapie przygotowywania dokumentu, jaka będzie sytuacja za kilka lat. Ponadto realizator nie zawsze ma wpływ na stopień osiągnięcia wskaźnika. Dla wskaźników na wartość początkową wybrano 2025 rok, natomiast na wartość docelową 2036 rok.

CEL STRATEGICZNY 1 - Wsparcie rodziny
1.1 Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo oraz opieka nad dzieckiem
KIERUNKI DZIAŁANIA: 1.1.1 Promowanie prawidłowego modelu rodziny oraz zapewnienie pomocy; 1.1.2 Zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo-wychowawcze, pomocy asystenta rodziny; 1.1.3 Praca socjalna w rodzinach wychowujących dzieci; 1.1.4 Udzielanie rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej wsparcia z sytemu pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych; 1.1.5 Upowszechnianie i rozwój idei rodzicielstwa zastępczego jako formy wsparcia dzieci i młodzieży zagrożonej sieroctwem;

1.2 Pomoc rodzinom będącym w trudnej sytuacji materialnej z powodu wielodzietności lub samotnego rodzicielstwa

KIERUNKI DZIAŁANIA:

1.2.1 Organizowanie programów integracyjnych i szkoleniowych skierowanych do rodzin wielodzietnych oraz rodzin niepełnych;

1.2.2 Zapewnienie osobom samotnie wychowującym dziecko/dzieci szerszego dostępu do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, psychologicznego, pedagogicznego oraz prawnego);

1.2.3 Organizacja czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych/niepełnych.

1.3 Zapewnianie dzieciom oraz młodzieży właściwego dostępu do kształcenia i wszechstronnego rozwoju

KIERUNKI DZIAŁANIA:

1.3.1 Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży, poprzez zapewnienie miejsc w placówkach przedszkolnych i szkolnych;

1.3.2 Podnoszenie jakości i warunków kształcenia w placówkach oświatowych, m.in. poprzez doskonalenie kadry nauczycielskiej, modernizację placówek i ich doposażenie w niezbędny sprzęt (w tym komputerowy) oraz programy edukacyjne;

1.3.3 Zapewnienie pomocy specjalistycznej, wsparcia psychologicznego dla dzieci i młodzieży;

1.3.4 Zapewnienie alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.

1.4 Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia oraz zdrowego stylu życia

KIERUNKI DZIAŁANIA:

1.4.1 Promowanie zdrowia i prowadzenie profilaktyki zdrowotnej;

1.4.2 Zapewnianie mieszkańcom dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej oraz dostępności do usług specjalistycznych;

1.4.3 Zwiększanie świadomości społecznej na temat zdrowia psychicznego poprzez kampanie profilaktyczne.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2027-2036

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Augustów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, placówki oświatowe, placówki kulturalne, jednostki sportowo-rekreacyjne, ośrodki zdrowia, psycholodzy i terapeuci, organizacje pozarządowe

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej;
- Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny;
- Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną;
- Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z sytemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych;
- Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych;
- Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej;
- Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR;
- Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego;
- Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych;
- Liczba publicznych placówek oświatowych na terenie gminy;
- Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe;
- Liczba inwestycji na rzecz szkół;

- Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego;
- Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych w szkołach;
- Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej;
- Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy;
- Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat zdrowia psychicznego.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami opiekuńczo-wychowawczymi;
- Zwiększenie szans edukacyjnych (zarówno uczniów uzdolnionych, jak i tych mających problemy w nauce);
- Zwiększenie efektywności wsparcia dla osób samotnie wychowujących dzieci;
- Zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej, uzależnień oraz zdrowego stylu życia.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa 2025 rok	Wartość docelowa 2036 rok
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń GOPS	GOPS	123 rodziny	spadek
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezradności opiekuńczo-wychowawczej	GOPS	16 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin objętych pomocą asystenta rodziny	GOPS	13 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba rodzin wychowujących dzieci objętych pracą socjalną	GOPS	21 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin, które zostały objęte wsparciem z sytemu pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych	GOPS	320 rodzin	spadek
Liczba dzieci z terenu gminy przebywających w rodzinach zastępczych	GOPS, PCPR	10 dzieci	spadek
Liczba rodzin wielodzietnych i niepełnych, którym GOPS udzielił pomocy finansowej	GOPS	16 rodzin	spadek
Liczba rodzin wielodzietnych, korzystających z ogólnopolskiej KDR	GOPS	54 rodziny	wzrost
Liczba osób samotnie wychowujących dziecko/dzieci korzystających z bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego	GOPS	5 osób	wzrost
Liczba inicjatyw z zakresu organizacji czasu wolnego dla dzieci i młodzieży, w tym dla dzieci i młodzieży z rodzin wielodzietnych	UG, GOPS, placówki oświatowe, Centrum Kultury i Biblioteka Gminy Augustów	10 inicjatyw	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba placówek oświatowych na terenie gminy	UG	5 placówek	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba nauczycieli podnoszących swoje kwalifikacje zawodowe	UG, GOPS	26 nauczycieli	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba inwestycji na rzecz szkół	UG	2 inwestycje	2 inwestycje w okresie trwania Strategii
Liczba dzieci i młodzieży, korzystających w szkołach ze wsparcia psychologicznego	placówki oświatowe	40 dzieci	działania ciągłe w okresie trwania Strategii
Liczba dzieci i młodzieży korzystających z zajęć pozalekcyjnych	placówki oświatowe	45 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	UG, GOPS, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia	3 przedsięwzięcia	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba placówek służby zdrowia na terenie gminy	UG, GOPS	2 placówki	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych na temat zdrowia psychicznego	UG, GOPS, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia	2 kampanie	1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii

CEL STRATEGICZNY 2 - Przeciwdziałanie ubóstwu, bezrobociu, bezdomności oraz wykluczeniu społecznemu

2.1 Wsparcie dla osób i rodzin ubogich oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego

KIERUNKI DZIAŁANIA:

2.1.1 Monitorowanie bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców;

2.1.2 Udzielanie wsparcia osobom będącym w trudnej sytuacji materialnej poprzez udzielanie pomocy finansowej i rzeczowej GOPS;

2.1.3 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób ubogich;

2.1.4 Zaspokajanie podstawowych potrzeb dzieci pochodzących z rodzin ubogich poprzez organizowanie dożywania w szkołach;

2.1.5 Udzielanie uczniom z rodzin dotkniętych problemem ubóstwa pomocy w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;

2.1.6 Pomoc osobom dotkniętych problemem ubóstwa oraz związaną z tym bezradnością w prowadzeniu gospodarstwa domowego, poprzez udzielanie zasiłków celowych i rzeczowych.

2.2 Wsparcie dla osób bezrobotnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

2.2.1 Monitorowanie skali zjawiska bezrobocia;

2.2.2 Szczególne wsparcie na rynku pracy osób: z niepełnosprawnościami, młodych, dopiero wkraczających na rynek pracy oraz długotrwale bezrobotnych;

2.2.3 Objęcie pomocą GOPS rodzin dotkniętych problemem bezrobocia;

2.2.4 Budowanie sieci współpracy pomiędzy instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;

2.2.5 Prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;

2.2.6 Realizowanie szkoleń oraz warsztatów aktywizujących dla osób bezrobotnych;

2.2.7 Zatrudnianie bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu.

2.3 Wsparcie dla osób bezdomnych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

2.3.1 Współpraca międzyinstytucjonalna w zakresie problemu bezdomności – przekazywanie informacji na temat sytuacji osób bezdomnych oraz bezpośrednia pomoc;

2.3.2 Wsparcie materialne osób bezdomnych;

2.3.3 Zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2027-2036

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie, Urząd Gminy Augustów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa;
- Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem;
- Liczba organizacji działających terenu gminy na rzecz osób ubogich;
- Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole;
- Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych;
- Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych;
- Liczba osób bezrobotnych;
- Liczba osób długotrwale bezrobotnych;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia;
- Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia;

- Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych;
- Liczba kursów, szkoleń oraz warsztatów aktywizujących zwiększających kwalifikacje dla osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo;
- Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.);
- Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych;
- Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności;
- Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem ubóstwa;
- Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych problemami ubóstwa;
- Zwiększenie się skuteczności wsparcia dla osób bezrobotnych;
- Zmniejszanie się bezrobocia poprzez wyrównywanie szans na rynku pracy czy stwarzanie możliwości nowych miejsc pracy;
- Zwiększanie się szans na rynku pracy poprzez podniesienie wiedzy i kwalifikacji w ramach kursów, szkoleń;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych bezdomnością.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa 2025 rok	Wartość docelowa 2036 rok
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu ubóstwa	GOPS	40 rodzin	spadek
Liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem	GOPS	97 dzieci	spadek
Liczba organizacji działających terenu gminy na rzecz osób ubogich	UG	2 organizacje	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków w szkole	GOPS	40 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba uczniów, którym została udzielona pomoc w formie stypendiów i zasiłków szkolnych	UG, GOPS	57 uczniów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób, które otrzymały pomoc w formie zasiłków celowych i rzeczowych	GOPS	29 osób	spadek
Liczba osób bezrobotnych	GUS	209 osób	spadek
Liczba osób długotrwale bezrobotnych	GUS	120 osób	spadek
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezrobocia	GOPS	27 rodzin	spadek
Liczba inicjatyw na rzecz rozwiązywania problemu bezrobocia	PUP, GOPS	3 inicjatywy	uzależnione od środków zewnętrznych
Liczba podjętych działań informacyjnych w zakresie dostępnych form wsparcia i aktywizacji osób bezrobotnych	GOPS, PUP	2 działania	działanie ciągłe w okresie Strategii

Liczba kursów, szkoleń oraz warsztatów aktywizujących zwiększających kwalifikacje dla osób bezrobotnych/nieaktywnych zawodowo	PUP	6 działań	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP
Liczba zatrudnionych osób bezrobotnych w ramach aktywnych form, przeciwdziałania bezrobociu (roboty publiczne, prace interwencyjne, prace społecznie użyteczne, staże, przygotowanie zawodowe itp.).	PUP	15 osób	uzależnione od środków finansowych, którymi dysponować będzie PUP
Liczba działań podjętych we współpracy międzyinstytucjonalnej na rzecz osób bezdomnych	GOPS	2 działania	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba beneficjentów pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu bezdomności	GOPS	0 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie i udzielono pomocy finansowej	GOPS	0 osób	działanie uzależnione od liczby osób wymagających wsparcia

CEL STRATEGICZNY 3 - Przeciwdziałanie wszelkim uzależnieniom oraz przemocy domowej

3.1 Wsparcie dla osób i rodzin z problemami uzależnień

KIERUNKI DZIAŁANIA:

3.1.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu wszelkich uzależnień;

3.1.2 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów wszelkich uzależnień, w tym alkoholizm, narkomania oraz uzależnienia behawioralne;

3.1.3 Zapewnienie wsparcia psychologicznego czy prawnego osobom uzależnionym oraz osobom współuzależnionym;

3.1.4 Zapewnienie dostępu do pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych;

3.1.5 Motywowanie osób uzależnionych do podjęcia leczenia (GKRPA);

3.1.6 Współpraca z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;

3.1.7 Zwiększenie kompetencji osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;

3.1.8 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocja trzeźwości i zdrowego trybu życia;

3.1.9 Realizowanie programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach.

3.2 Wsparcie dla rodzin, w których występuje problem przemocy domowej

KIERUNKI DZIAŁANIA:

3.2.1 Realizowanie okresowej diagnozy problemów społecznych mającej na celu monitorowanie skali problemu przemocy domowej;

3.2.2 Monitorowanie, reagowanie oraz eliminowanie zagrożeń bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego na terenie gminy;

3.2.3 Zagwarantowanie ochrony oraz udzielenia pomocy osobom, które doświadczają przemocy domowej (m.in. pomoc materialna, prawna, psychologiczna, opieka lekarska);

3.2.4 Wsparcie dla dzieci z rodzin, w których obecny jest problem przemocy;

3.2.5 Promowanie profilaktycznej działalności (informacyjnej oraz edukacyjnej) obejmującej tematykę rozwiązywania problemów związanych z przemocą domową;

3.2.6 Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób stosujących przemoc domową;

3.2.7 Prowadzenie i udział w kampaniach edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;

3.2.8 Zwiększanie kompetencji pracowników służb zajmujących się realizacją zadań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2027-2036

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Augustów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Komenda Powiatowa Policji w Augustowie, placówki oświatowe, psycholodzy, terapeuci, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym diagnoza wszelkich uzależnień;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień;
- Liczba dystrybuowanych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych;
- Liczba udzielonych porad w Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnień w Augustowie;
- Liczba wniosków o leczenie odwykowe;
- Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących;

- Liczba organizacji pozarządowych, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień oraz problemem przemocy;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania problemom uzależnień;
- Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia;
- Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy;
- Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy;
- Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty" w danym roku;
- Liczba dzieci doznających przemocy domowej;
- Liczba udostępnionych materiałów informacyjnych dotyczących przemocy domowej;
- Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;
- Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej;
- Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych problemem uzależnień oraz współuzależnionych;
- Zwiększanie świadomości mieszkańców na temat skali problemów, które niosą za sobą uzależnienia;
- Zmniejszenie się liczby osób uzależnionych;
- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób dotkniętych przemocą domową;
- Zmniejszenie się liczby osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat problemu przemocy domowej.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa 2025 rok	Wartość docelowa 2036 rok
Liczba opracowanych diagnoz lokalnych zagrożeń społecznych, w tym diagnoza wszelkich uzależnień	GOPS	0 diagnoz	1 diagnoza w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu wszelkich uzależnień	GOPS	9 rodzin	spadek
Liczba dystrybuowanych materiałów informacyjnych z zakresu promocji zdrowia i profilaktyki alkoholowej/ narkotykowej oraz uzależnień behawioralnych	GOPS, GKRPA	0 pakietów	1 pakiet na 2 lata w okresie trwania Strategii
Liczba udzielonych porad w Poradni Terapii Uzależnień i Współuzależnienia w Augustowie	GKRPA	100 porad	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba wniosków o leczenie odwykowe	GKRPA	9 wniosków	spadek
Liczba przeprowadzonych rozmów motywujących	GKRPA	29 rozmów	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba organizacji pozarządowych, które działają na rzecz osób dotkniętych problemami uzależnień	UG	2 organizacje	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu	GKRPA, GOPS	2 szkolenia	min. 1 na rok w okresie

przeciwdziałania problemom uzależnień			trwania Strategii
Liczba kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych	GKRPA	2 kontrole	min. 1 kontrola na 2 lata w okresie trwania Strategii
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce uzależnień, promocji trzeźwości i zdrowego trybu życia	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	2 kampanie	min. 1 kampania na rok w okresie trwania Strategii
Liczba programów profilaktyczno-edukacyjnych w szkołach dotyczących wszelkich uzależnień oraz problemu przemocy	GKRPA, GOPS, placówki oświatowe	5 programów	min. 1 na rok w okresie trwania Strategii w wybranej szkole/szkołach
Liczba opracowanych diagnoz dotyczących problemu przemocy	GOPS, GKRPA	1 diagnoza	1 diagnoza w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem finansowym z powodu występowania przemocy	GOPS	4 rodziny	spadek
Liczba rodzin, wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w danym roku	GOPS, GKRPA, Policja	17 rodzin	spadek
Liczba dzieci doznających przemocy domowej	GOPS, ZI	7 dzieci	spadek

Liczba udostępnionych materiałów informacyjnych dotyczących przemocy domowej	GOPS, GKRPA, ZI, Policja	1 pakiet	min. 1 pakiet na 3 lata w okresie trwania Strategii
Liczba osób uczestniczących w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową	GOPS, ZI	0 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba kampanii edukacyjnych poświęconych tematyce przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	1 kampania	min. 1 kampania na 3 lata w okresie trwania Strategii
Liczba szkoleń dla osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej	GOPS, ZI, placówki oświatowe	3 szkolenia	min. 1 szkolenie na rok w okresie trwania Strategii

CEL STRATEGICZNY 4 - Wsparcie osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami

4.1 Likwidacja barier architektonicznych i społecznych

KIERUNKI DZIAŁANIA:

4.1.1 Monitorowanie sytuacji osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami, diagnoza potrzeb tych osób;

4.1.2 Udzielanie wsparcia finansowego oraz rzeczowego osobom starszym oraz osobom z niepełnosprawnościami przez GOPS;

4.1.3 Świadczenie usług opiekuńczych dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, w tym usług asystentów osób niepełnosprawnych;

4.1.4 Organizacja opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób z niepełnosprawnościami;

4.1.5 Zapewnienie koordynacji usług społecznych i wsparcia udzielanego mieszkańcom z terenu gminy poprzez wyznaczenie koordynatora ds. seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;

4.1.6 Budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;

4.1.7 Podejmowanie działań mających na celu likwidację barier architektonicznych i komunikacyjnych;

4.1.8 Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które działają na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;

4.1.9 Organizacja dowozu niepełnosprawnych dzieci i młodzieży do szkół;

4.1.10 Poszerzenie oferty spędzania czasu wolnego dla osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami;

4.1.11 Popularyzowanie i organizowanie wolontariatu na rzecz osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami wymagających wsparcia.

4.2 Aktywizacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami

KIERUNKI DZIAŁANIA:

4.2.1 Zapewnienie możliwości udziału osób z niepełnosprawnościami w kursach/szkoleniach, których celem jest zwiększanie kwalifikacji w celu podjęcia pracy;

4.2.2 Realizacja projektów, które przewidują wsparcie na rynku pracy osób z niepełnosprawnościami (m.in. z PFRON);

4.2.3 Podejmowanie działań ukierunkowanych na tworzenie miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

OKRES REALIZACJI DZIAŁAŃ:

Działania ciągłe realizowane w okresie obowiązywania Strategii 2027-2036

PODMIOTY REALIZUJĄCE:

Urząd Gminy Augustów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Augustowie, placówki kulturalne, placówki oświatowe, ośrodki zdrowia.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA:

Budżet samorządowy, fundusze krajowe, dotacje z budżetu państwa, fundusze zewnętrzne (m.in. Unii Europejskiej), inne programy, organizacje pozarządowe, sponsorzy indywidualni.

PROPONOWANE WSKAŹNIKI MONITOROWANIA DZIAŁAŃ:

- Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności;
- Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby;
- Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi;
- Liczba osób biorących udział w programie „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”;
- Liczba rodzin biorących udział w programie „Opieka wytchnieniowa”;
- Wyznaczenie koordynatora usług społecznych;
- Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych;
- Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych;

- Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół;
- Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- Liczba wolontariuszy;
- Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach;
- Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami.

PROGNOZOWANE ZMIANY:

- Zwiększenie skuteczności wsparcia dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost świadomości mieszkańców na temat sytuacji oraz potrzeb osób starszych i osób z niepełnosprawnościami;
- Wzrost aktywności osób z niepełnosprawnościami na rynku pracy i w życiu społecznym;
- Wzrost aktywności osób starszych w życiu społecznym.

Wskaźnik	Źródło danych	Wartość początkowa 2025 rok	Wartość docelowa 2036 rok
Liczba diagnoz potrzeb seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy	GOPS	0 diagnoz	1 diagnoza w okresie trwania Strategii
Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu niepełnosprawności	GOPS	44 rodziny	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba beneficjentów systemu pomocy społecznej objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby	GOPS	35 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	GOPS	11 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba osób biorących udział w programie „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”	GOPS, PCPR	2 osoby	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba rodzin biorących udział w programie „Opieka wytchnieniowa”	GOPS, PCPR	0 rodzin	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Wyznaczenie koordynatora usług społecznych	UG, GOPS	brak	tak - do końca okresu realizacji Strategii
Liczba kampanii społecznych mających na celu budowanie świadomości społecznej na temat potencjału i potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	UG, GOPS, placówki oświatowe	1 kampania	1 kampania na 4 lata w okresie trwania Strategii
Liczba inwestycji mających na celu likwidację barier architektonicznych oraz komunikacyjnych	UG, GOPS, PCPR	1 inwestycja	min. 1 inwestycja w okresie trwania Strategii
Liczba organizacji pozarządowych z terenu gminy działających na rzecz osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	UG	2 organizacje	utrzymanie na zbliżonym poziomie

Liczba niepełnosprawnych dzieci i młodzieży objętych pomocą w zakresie dowozu do szkół	UG, GOPS	7 dzieci	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba działań polegających na organizacji aktywnych form spędzania czasu wolnego dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami	UG, GOPS, organizacje pozarządowe	2 działania	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba wolontariuszy	GOPS	0 osób	wzrost
Liczba osób z niepełnosprawnościami uczestniczących w szkoleniach, kursach zawodowych, stażach	PUP	5 osób	utrzymanie na zbliżonym poziomie
Liczba nowoutworzonych miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami	UG, GOPS, PUP	0 miejsc	wzrost

ZAKŁADANE REZULTATY REALIZACJI STRATEGII

Zakłada się, że realizacja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów przyczyni się do:

- stałej i pełnej diagnozy problemów społecznych i oceny stopnia zaspokojenia zdiagnozowanych potrzeb wraz z ich stałym monitoringiem;
- wzrostu efektywności działań w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu;
- wzrostu jakości życia lokalnej społeczności oraz atrakcyjności gminy jako przyjaznego dla rodzin z dziećmi, seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami;
- zwiększenia udziału społeczności lokalnej i organizacji pozarządowych w tworzeniu lokalnych rozwiązań poprawiających jakość życia;
- poprawy dostępu do informacji o oferowanych usługach społecznych, w tym o charakterze specjalistycznym, skierowanych do różnych grup adresatów;
- poprawy dostępności i wzrostu jakości usług kulturalnych;
- podniesienia jakości kształcenia i wsparcia w placówkach oświatowych;
- budowania kapitału ludzkiego opartego na wiedzy oraz świadomego i aktywnego społeczeństwa;
- wzmocnienia funkcji integracyjnych i społecznych mieszkańców;
- zmniejszenia liczby beneficjentów pomocy społecznej;
- uwrażliwienia społeczności lokalnej na problem ubóstwa;
- podniesienia kompetencji zawodowych osób bezrobotnych i zwiększenia ich szans na podjęcie zatrudnienia na otwartym rynku pracy;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki uzależnień;
- zmniejszenia skali przemocy domowej;
- poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie profilaktyki zdrowotnej i zdrowego trybu życia.

ANALIZA RYZYKA

Ryzyko w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, definiujemy, jako możliwość zaistnienia zdarzenia, które będzie miało negatywny wpływ na realizacje jej zapisów. Występujące w otoczeniu ryzyko może doprowadzić do zmiany kierunków i rezultatów Strategii, może mieć, zatem wpływ na jej kształt i wdrażanie. Prawidłowo przeprowadzona identyfikacja ryzyka i ich analiza pozwala na skuteczne zarządzanie całym procesem wdrażania Strategii i podejmowanie odpowiednio wcześnie działań zapobiegawczych i korygujących.

Dlatego ze względu na zmienność otoczenia zewnętrznego niezbędnym elementem Strategii, jest analiza ryzyka, która powinna być przeprowadzona już na etapie przygotowania do opracowywania Strategii.

Źródła występowania ryzyka dotyczą:

- przyczyn zewnętrznych - zalicza się do nich globalne warunki, jakie występują w sferze politycznej i prawnej, warunki panujące w gminie, uwarunkowania społeczne, kulturowe w obszarze działania, wymagania instytucji finansowych. Przyczyny zewnętrzne najczęściej znajdują się poza kontrolą jednostki;
- przyczyn wewnętrznych - obejmują sposób zaplanowania działań w Strategii wraz z występującymi czynnikami ludzkimi.

Proces zarządzania ryzykiem powinien przebiegać według ściśle określonych etapów, a mianowicie:

- identyfikacja ryzyka oraz zagrożeń;
- ocena ryzyka oraz zagrożenia;
- określenie działań prowadzących do ograniczenia ryzyka, zagrożenia;
- badanie efektywności podjętych działań korekcyjnych.

W ramach prowadzonej analizy istotne znaczenie oprócz zdefiniowania ryzyka w poszczególnych obszarach, ma wskazanie działań zapobiegawczych, jakie należy przedsięwziąć w celu minimalizacji lub zapobieżenia niekorzystnym zdarzeniom.

Zdefiniowane i opisane poniżej ryzyka mogą wystąpić we wszystkich przyjętych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, celach strategicznych i kierunkach działań. Analizując ryzyka, jakie mogą się pojawić w toku wdrażania Strategii, należy mieć na uwadze również ich stopnień wystąpienia, który może być niski, średni lub wysoki oraz źródło, które może być wewnętrzne lub zewnętrzne.

Tabela 32. Analiza ryzyka dla gminy Augustów

Obszar ryzyka	Definicja ryzyka	Działania zapobiegawcze	Stopień wystąpienia ryzyka
Polityczny	niekorzystne, blokujące działania władz, które mają wpływ na wdrażanie zapisów strategicznych	bieżące upowszechnianie i promocja Strategii oraz angażowanie przedstawicieli władz w działania strategiczne	niski
Prawny	zmiany regulacji prawnych lub wprowadzenie nowych przepisów	stałe monitorowanie zmian ustawowych i przepisów lokalnych	wysoki
Kulturowy	nasilenie się agresji i wrogich postaw w społeczności lokalnej w związku z różnicami kulturowymi wpływającymi na podejmowane działania strategiczne	podejmowanie działań prowadzących do wzrostu integracji społecznej	średni
Społeczny	brak motywacji osób, co do których kierowane są działania w ramach Strategii Rozwiązywania	angażowanie mieszkańców z terenu gminy w działania w ramach programów zmierzających do	średni

	Problemów Społecznych, do zmiany swojej sytuacji życiowej i społecznej	wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	
Organizacyjny	brak prawidłowej i terminowej realizacji celów związanej z niedoborami w zasobach kadrowych	organizowanie szkoleń i podnoszenie kwalifikacji pracowników zaangażowanych w realizację Strategii	niski
Finansowy	brak wystarczających środków finansowych	właściwe planowanie wydatków, analiza dostępnych środków oraz działania na rzecz pozyskania zewnętrznych środków finansowych	średni

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Konieczność określenia ram finansowych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika z art. 16b ust. 2 pkt 3 lit. c ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Zapewnienie odpowiednich środków finansowych jest jednym z warunków realizacji celów i działań zaplanowanych w Strategii. Ramy finansowe określają przewidywane źródła finansowania oraz możliwości finansowe realizacji zaplanowanych przedsięwzięć.

Środki finansowe na realizację poszczególnych celów zawartych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów, przeznaczane będą co roku, na podstawie planów budżetowych poszczególnych jednostek wyznaczonych do ich realizacji. Podstawowym źródłem finansowania działań będą środki pochodzące z budżetu gminy, jednak pełna realizacja Strategii nie będzie możliwa bez zewnętrznych źródeł finansowania. Zakłada się, iż środki na finansowanie poszczególnych działań w ramach Strategii pochodzić będą z następujących źródeł:

- środków własnych budżetu gminy,
- dotacji z budżetu państwa,
- środków z funduszy krajowych,
- potencjalnych środków finansowych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Szczegółowe określenie wysokości planowanych środków na realizację Strategii nie jest jednak możliwe ze względu na długi okres obowiązywania dokumentu.

Tabela 33. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036

Lata realizacji Strategii	Szacunkowa wielkość wydatków
2027 rok	5 188 399 zł
2028 rok	5 292 167 zł
2029 rok	5 398 010 zł
2030 rok	5 505 970 zł

2031 rok	5 616 090 zł
2032 rok	5 728 412 zł
2033 rok	5 842 980 zł
2034 rok	5 959 840 zł
2035 rok	6 079 036 zł
2036 rok	6 200 617 zł

Przedstawione powyżej wartości finansowe mają jedynie charakter szacunkowy i będą aktualizowane corocznie podczas monitoringu w oparciu o dostępne środki budżetu gminy Augustów oraz dostępne środki zewnętrzne.

MONITORING I EWALUACJA STRATEGII

Monitorowanie, a więc stała obserwacja oraz kontrola procesów i zjawisk opisanych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036 jest koniecznym działaniem pozwalającym w sposób racjonalny ocenić jakość zaproponowanych zmian oraz sensowności ich wdrożenia. Celem monitoringu jest regularna ocena przyjętych założeń, osiąganych rezultatów i realizowanych działań.

Proces monitorowania Strategii prowadzony będzie w sposób stały i ciągły poprzez następujące działania:

- coroczne zbieranie i analizę danych ilościowych i jakościowych wybranych mierników oceny;
- przygotowanie i przedkładanie corocznego raportu z przebiegu realizacji działań i projektów;
- ocenę osiągniętych rezultatów;
- ocenę aktualności strategii.

Monitorowanie umożliwi bieżącą ocenę realizacji zaplanowanych kierunków działań lub też pozwoli na modyfikację i dokonywanie korekt w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą zaistnieć w wyniku, np. zmiany regulacji prawnych lub nasilenia niektórych problemów społecznych. Ponadto w 2031 roku dane zebrane i opracowane w procesie monitoringu posłużą do ewaluacji Strategii, w tym m.in. oszacowania możliwości zagrożeń, usprawniania zarządzania, identyfikację słabych oraz mocnych stron czy wskazania kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego.

Bazą informacji statystycznej będą przede wszystkim dane GUS oraz dane gromadzone przez jednostki i instytucje zaangażowane bezpośrednio w realizacje działań w ramach Strategii m.in. Urząd Gminy Augustów, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie, Powiatowy Urząd Pracy w Augustowie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036 jest dokumentem, który powinien integrować działania podejmowane przez lokalne instytucje. Jego wdrożenie wymaga więc zainteresowania i zaangażowania nie

tylko ze strony władz samorządowych, ale też poszczególnych jednostek, organizacji, jak również wszystkich mieszkańców.

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie, monitoring oraz ewaluację Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Augustowie przy współpracy ze wszystkimi jednostkami organizacyjnymi Gminy Augustów.

ZMIANY W STRATEGII

Wobec potencjalnych zmian zarówno w wymiarze ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym, spowodowanych czynnikami zewnętrznymi i wewnętrznymi, niniejsza Strategia może ulec pewnym zmianom bądź uzupełnieniom w drodze stosownej Uchwały Rady Gminy Augustów.

W szczególności Strategia może zostać zmieniona czy uzupełniona na wniosek Wójta lub Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie. Przesłankami do wprowadzenia zmian mogą być wnioski lub sugestie funkcjonujących na terenie gminy organizacji społecznych, podmiotów gospodarczych lub poszczególnych mieszkańców.

PROGRAMY I PROJEKTY

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036 będzie realizowana w szczególności poprzez poniżej wymienione programy:

- Gminny Program Wspierania Rodziny;
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Augustów;
- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i Uzależnieniom Behawioralnym dla Gminy Augustów;

- Program Współpracy Gminy Augustów z Organizacjami Pozarządowymi i Podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

W ramach Strategii mogą być realizowane programy oraz projekty, które odzwierciedlają potrzeby oraz zamierzenia gminy i jej mieszkańców. Ich realizacja jest niezwykle wskazana, ale należy zaznaczyć, iż możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

UPOWSZECHNIANIE, PROMOCJA STRATEGII ORAZ DOSTĘPNOŚĆ

Przy opracowywaniu i wdrażaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, kluczowe znaczenie ma jego dostępność dla potencjalnych czytelników – przedstawicieli różnych grup, osób, w tym objętych działaniami w ramach Strategii. Ważne jest, aby dokument był łatwo dostępny dla wszystkich zainteresowanych, również dla potencjalnych podmiotów chcących realizować jego założenia.

Prace nad Strategią prowadzono w oparciu o zasadę partycypacji i otwartości na głos społeczności lokalnej. W celu jak najlepszego dopasowania planowanych działań do rzeczywistych potrzeb mieszkańców, projekt dokumentu został podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Gminy Augustów, w Biuletynie Informacji Publicznej oraz wyłożenie w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie. W wyznaczonym terminie mieszkańcy gminy, a także lokalne organizacje pozarządowe, instytucje i podmioty działające w sferze polityki społecznej, mieli możliwość zapoznania się z projektem Strategii oraz zgłaszania swoich uwag, wniosków i propozycji za pośrednictwem udostępnionego formularza. Wszystkie zgłoszone opinie zostały przeanalizowane i uwzględnione w ostatecznej wersji Strategii przedłożonej Radzie Gminy Augustów.

Ponadto opracowany dokument Strategii został przedstawiony koordynatorowi ds. opieki długoterminowej w celu zapoznania się z jego treścią oraz weryfikacji, czy zaplanowane działania uwzględniają lokalne potrzeby i priorytety w zakresie opieki długoterminowej. Przekazanie dokumentu miało również na celu umożliwienie zgłoszenia ewentualnych uwag i propozycji zmian, a także zapewnienie spójności

planowanych działań oraz usprawnienie koordynacji zadań pomiędzy podmiotami zaangażowanymi w realizację Strategii.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036, dostępna będzie do wglądu w siedzibie Koordynatora realizacji działań wyznaczonych w dokumencie tj. siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Augustowie.

Cały dokument wraz z uchwałą w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036, dostępny będzie na stronie internetowej:

- **Biuletyn Informacji Publicznej - Urząd Gminy Augustów**

Dokument Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036, poddawany będzie działaniom promocyjnym poprzez zamieszczenie go na w/w stronie internetowej wraz z załącznikami.

WNIOSKI I PODSUMOWANIE

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036, to najważniejszy dokument Gminy stanowiący o realizowaniu lokalnej polityki społecznej. Określający cele, zadania, wybór kierunków działań oraz alokację środków niezbędnych dla jej realizacji.

Strategia oparta jest na partnerstwie lokalnym, co pozwoli na rozwój i pogłębienie współpracy pomiędzy instytucjami, organizacjami pozarządowymi i samorządem w rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnej. Jej celem będą długofalowe działania polegające na przeciwdziałaniu niekorzystnym zjawiskom społecznym i na rzecz poprawy, jakości życia.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036 jest dostosowana do zidentyfikowanych, w procesie badawczym, potrzeb społecznych. Planowane sposoby ich zaspokajania są kontynuacją istniejącego systemu wsparcia i tworzą możliwość jego uzupełnienia o nowe rozwiązania.

Cele strategiczne i kierunki działań sformułowane zostały w oparciu o analizę systemu pomocy społecznej, edukacji, ochrony zdrowia, profilaktyki uzależnień i sytuację na lokalnym rynku pracy. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych zakłada rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, szeroką współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze polityki społecznej. W myśl ustawy o pomocy społecznej, podejmowane działania powinny doprowadzić, w miarę możliwości, do życiowego usamodzielnienia się objętych nią osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W ramach wypracowanej strategii przyjmuje się podejście nastawione przede wszystkim na: wzmocnienie postaw aktywnych; wdrożenie modelu pomocy zintegrowanej; partnerskich działaniach instytucji i organizacji pozarządowych w stworzeniu lokalnego systemu rozwiązywania problemów społecznych.

Dokument został przygotowywany z uwzględnieniem rekomendacji Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, wynikających z realizowanego na zlecenie Ministerstwa przez ekspertów Fundacji Polskiej Akademii Nauk w Lublinie projektu „STRATEGOR”.

SPIS TABEL

Tabela 1. Zgodność z dokumentami strategicznymi 8
Tabela 2. Liczba mieszkańców w latach 2021-2025 15
Tabela 3. Przyrost naturalny w latach 2021-2025 16
Tabela 4. Szkoły podstawowe – liczba uczniów. 18
Tabela 5. Wychowanie przedszkolne – liczba dzieci 19
Tabela 6. Liczba interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu. 24
Tabela 7. Przestępstwa na terenie gminy 25
Tabela 8. Liczba interwencji związanych z przemocą domową na terenie powiatu .. 26
Tabela 9. Koła zainteresowań 28
Tabela 10. Liczba osób pracujących w gospodarce narodowej wg płci w latach 2023-2025 38
Tabela 11. Zasoby mieszkaniowe gminy Augustów w latach 2023-2025 42
Tabela 12. Ocena ważności problemów społecznych występujących na terenie gminy Augustów 45
Tabela 13. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej 49
Tabela 14. Rodzaje świadczeń przyznanych w ramach zadań zleconych i własnych 50
Tabela 15. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu: 51
Tabela 16. Stan bezrobocia rejestrowanego w latach 2021-2025 53
Tabela 17. Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych 57
Tabela 18. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych 61
Tabela 19. Czy dostrzega Pan/Pani w swoim zachowaniu problem związany z: 66
Tabela 20. Podział mieszkańców ze względu na wiek 67
Tabela 21. Instrumenty finansowane ze środków PFRON 73
Tabela 22. Najważniejsze potrzeby osób z niepełnosprawnościami 74
Tabela 23. Najważniejsze potrzeby seniorów 75
Tabela 24. Formy wsparcia i usług społecznych najbardziej potrzebne mieszkańcom gminy 76
Tabela 25. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową 91
Tabela 26. Używanie substancji psychoaktywnych przez uczniów 95

Tabela 27. Znajomość osób niepełnoletnich zażywających substancje psychoaktywne 95
Tabela 28. Czy według Pani/Pana są w szkole uczniowie, którzy mieli już kontakt ze wskazanymi substancjami psychoaktywnymi? 96
Tabela 29. Zjawiska przemocy poza szkołą i uczestnictwo uczniów w aktach przemocy 101
Tabela 30. Zjawisko cyberprzemocy wśród uczniów 103
Tabela 31. W jakich Pani/Pana zdaniem obszarach działania podejmowane na terenie gminy bądź oferowane wsparcie są najbardziej niezadowalające? 119
Tabela 32. Analiza ryzyka dla gminy Augustów 145
Tabela 33. Ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Augustów na lata 2027-2036 147

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Mapa Gminy Augustów 13
Rysunek 2. Położenie gminy Augustów w powiecie augustowskim 14

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Podział mieszkańców ze względu na płeć – statystyki GUS na koniec 2025 roku 15
Wykres 2. Produkcyjne grupy wieku - statystyki GUS na 2025 rok 17
Wykres 3. Jak ocenia Pani/Pan ofertę edukacyjną szkół w gminie? 20
Wykres 4. Jak ocenia Pani/Pan poziom opieki zdrowotnej? 22
Wykres 5. Jak ocenia Pani/Pan atrakcyjność i jakość oferty kulturalnej na terenie gminy? 30
Wykres 6. Jak ocenia Pani/Pan ofertę w zakresie sportu i rekreacji? 32
Wykres 7. Jak Pani/Pan ocenia działania podejmowane w zakresie organizacji i zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży na terenie gminy? 34
Wykres 8. Podmioty gospodarcze w rejestrze REGON w latach 2021-2025 – dane GUS 41

Wykres 9. Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pani/Pan najczęściej na terenie gminy? 46
Wykres 10. Jak ocenia Pani/Pan ogólne warunki życia w gminie? 47
Wykres 11. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezrobocia 54
Wykres 12. Osoby korzystające z pomocy społecznej z powodu bezdomności 56
Wykres 13. Czy zna Pani/Pan w swoim środowisku osoby nadużywające alkohol? 58
Wykres 14. Jak często spożywa Pani/Pan napoje alkoholowe? 59
Wykres 15. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu alkoholizmu 61
Wykres 16. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności 68
Wykres 17. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby 69
Wykres 18. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotykają osób z niepełnosprawnościami? 77
Wykres 19. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób z niepełnosprawnościami? 78
Wykres 20. Jakie problemy Pani/Pana zdaniem najczęściej dotykają osób starszych na terenie gminy? 78
Wykres 21. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych? 79
Wykres 22. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu ubóstwa 81
Wykres 23. Liczba rodzin objętych pomocą asystentów rodziny 83
Wykres 24. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu bezradności opiekuńczo- wychowawczej 84
Wykres 25. Rodziny korzystające z pomocy społecznej z powodu przemocy 91
Wykres 26. Czy zna Pani/Pan w swoim otoczeniu rodziny, w których stosowana jest przemoc? 92

BIBLIOGRAFIA

Spis publikacji

1. Agenda 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju (Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development);
2. Halemba. K, Izdebska. A, Kary fizyczne w wychowaniu dzieci - uwarunkowania i konsekwencje, Dziecko krzywdzone nr 3(28), 2009;
3. Miśkowicz. M, Problemy współczesnej rodziny w dobie promowania wartości prorodzinnych, Łódź 2013;
4. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030;
5. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Raport o stanie narkomanii w Polsce 2020, Warszawa 2020;
6. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej do 2030 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej (KPRES);
7. Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030;
8. Narodowy Program Zdrowia na lata 2021-2025;
9. Porowski. M, Bezdomność – obraz zjawiska i populacji ludzi bezdomnych, [w:] Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie, red. T. Pilch, I. Lepalczyk, Żak, Warszawa 1995, s. 433–434;
10. Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób z Niepełnosprawnościami „Pomocna Dłoń” na lata 2021–2030;
11. Powiatowy program profilaktyczny w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci w rodzinach zagrożonych przemocą domową w Powiecie Augustowskim na lata 2024–2029;
12. Raport o stanie Gminy Augustów 2023;
13. Raport o stanie Gminy Augustów 2024;
14. Raport o stanie Gminy Augustów 2025;
15. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030;
16. Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2030;
17. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030;

18. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Augustowskiego na lata 2023-2030;
19. Strategia Rozwoju Gminy Augustów na lata 2023-2030;
20. Strategia Rozwoju Województwa Podlaskiego 2030;
21. Ulman. P, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego Instytut Psychologii, Społeczne i rodzinne uwarunkowania uzależnień u dzieci i młodzieży, 2011;
22. Wasilewski. J, Zarys definicyjny cyberprzestrzeni [w:] „Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego" 2013, nr 9.

Źródła internetowe

1. https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/teryt/kategoria/2536;
2. https://psz.praca.gov.pl/web/web-powiatowy-urzad-pracy-w-augustowie/dla-bezrobotnych-i-poszukujacych-pracy/dla-niepelnosprawnych;
3. https://www.gov.pl;
4. http://www.parpa.pl;
5. https://www.polskawliczbach.pl/